

[illegible]

III

~~A. v. A. f. 4. 52. Nr.~~

69. A. f. 4. R. 2.

III

63.

III

68

CONSTITVTIONES SYNODALES

ÆDITÆ

AB ILL^{MO} ET REVER^{MO} D.

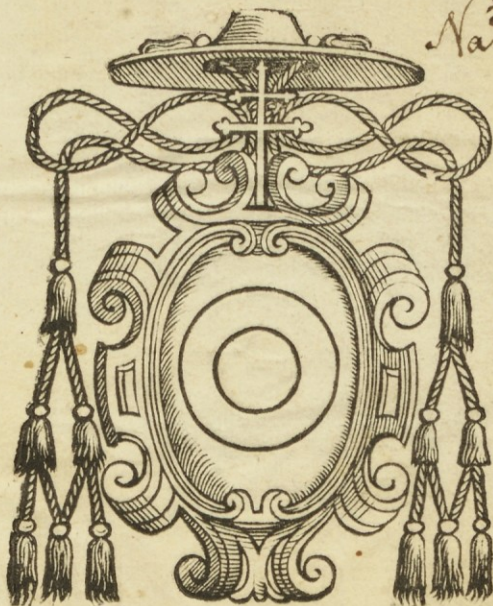
D. FRANCISCO BARBARO

Patriarcha Aquileiæ. &c.

*In Synodo Diœcesana Aquileiensi habita in Terra
Patriarchali Sancti Danielis.*

Condus

Nazarethani.

VENETIIS M D XCVI.

Apud Ioan. Antonium Rapazetum.

CONSTITUTIONES
SYNODALES

AB ILLE ET REVEREND

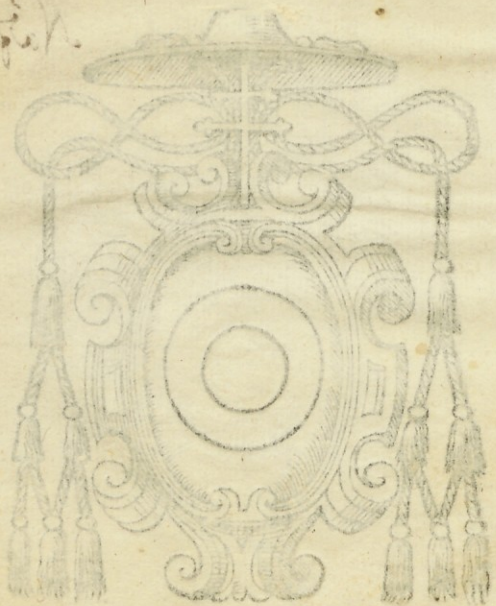
D. FRANCISCO BARBARO

Paritarcha Aquilensis, etc.

In Synodo Districtus, etc. habita in 1705
Paritarcha Aquilensis, etc.

Veritas

Veritas

221287
OSREDNJA
KNJIZNICA
CELJE
2022/0657

VENETIIS. M. D. XCVI.

Apud Ioan. Antonium Rapazzinum

FRANCISCVS

BARBARVS

DEI, ET APOSTOLICÆ SEDIS
GRATIA PATRIARCHA
AQVILEIAE. ETC.

VNIVERSO CLERO DIOECESIS
AQVILEIENSIS.

DIOECESANÆ Synodi Aquilei-
ensis Constitutiones ad vniuersæ
Diœcesis commodum, & Eccle-
siastici gubernij instaurationem;
ut aliquando haberemus certi ali-
quid, quo gubernandi ratio dirigi,
& aliorum informari mentes pos-
sent; imprimi, & edi quamprimum curauimus.
Hinc habebunt omnes, qui præesse, vel sibi ratione,
vel alijs officio debent, quod piè hauriant, & dili-
genter exequantur: hoc agant, meditentur, executione

ver-

perficiant; ut Ecclesiastica disciplina statum, si minus omnino restitutum, aliquando tandem meliorem habeamus.

Datum in Terra nostra Patriarchali Sancti Danielis die xxvi. Octobris. M D XCV.

B A R B A R V S

DEI ET APOSTOLICE SEDIS

GRATIA PATRIARCHA

AQUILENSIS ETC.

VNIuerso Clero Dioecesis

AQUILENSIS.

IOCESATINAE Synodi Aquile-

nsis Constitutiones ad vniuersas

Dioecesis committuntur, & Eccle-

sialem gubernationem

et administrandis personis cum ali-

quid, quo gubernandi ratio dirigi,

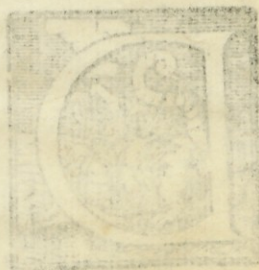
& aliorum informari iussus hoc

est: imprimi, & ad observandam curantur.

Itaque habebunt omnes, qui preesse, vel sub preesse,

vel aliis officio obesse, quod his benigne, & obli-

gare intendimus: nos regere, moderari, executione

CONSTITVTIONES.

IN NOMINE SANCTAE

ET INDIVIDVAE

TRINITATIS.

PATRIS ET FILII, ET SPIRITVS

SANCTI AMEN.

DE RESIDENTIA, ET

Officio Curatorum.

NIMARVM curam ; quæ ars artium est ; Ecclesijs Parochialibus annexam, si quis attentè consideret, quanti ea sit, cum requirat, vt oues quisque suas agnoscat, exemplo, & prædicatione pascat ; Sacramentis vel sanare, vel in egritudinem ne incidunt, seruire studeat ; satis intelliget, quam graui teneatur obligatione obstrictus, qui Deo rationem de animabus sibi commissis reddere compelleretur : id quod per Prophetam insinuat Dominus, cum dicit ; Sanguinem gregis in medio ouium dissipatarum se de manibus pastoris requisitum esse. Idcirco Sacri Concilij Tridentini Decretis non semel, aut bis actum, prouisumque est, vt, qui curatas Ecclesias obtinent, apud illas resideant, in illis munera propria personaliter obtineant, omnia, præstent, quæ ab eo, qui curam sustinet animarum, Decretis Canonum, consuetudine Ecclesiarum, locorum necessitate præstanda sunt. ijs autem, qui otiosè resident, vt lucra tantum capent, & redditus beneficiales vberiores habeant ; otium sectantur, & ; quæ facere ipsi deberent ; per substitutas personas omnia exequi student : aperte insinuat, & intimatur, non illos residere, sed abesse potius ; cum censeatur abesse officio, qui corporali tantum præsentia adest

A . . . otiosè.

otiose. Idcirco præcipimus omnibus, & singulis Ecclesiarum quocunque titulo, etiam temporario, curatarum Rectoribus, Plebanis, Vicarijs, Cooperatoribus, & Capellanis, vt apud Ecclesias sibi commissas solícite residere studeant, ac in ijs ministeria propria exerceant, & obeant, sub pœnis Sacrorum Canonum eorundem singulis comminatis, & suo et tẽpore (seruato iuris ordine) cum res, & necessitas tulerit, infligendis.

At verò; qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde; cum fur sit, & latro; Omnes, & quoscunque Simoniacos ingressus ad beneficia quęcunque Ecclesiastica pactionibus scripto, vel non scripto initis, sacrorum Canonum pœnis declaramus subiacuisse, & subiacere & titulum quemcunque institutionis, & adeptionis huiusmodi vitio laborantem, titulum non esse, nec pro titulo haberi posse: quem non titulum esse declaramus; & obtinentem ipsum inhabilem ad titulum; Ecclesiasticum verò beneficium vacare dicimus, & pronunciamus.

Obtinentes beneficia in confidentiam, seu confidentię vitio quocunque affecta, declaramus in commissum Bullę Pij. V. de confidentijs incidisse, & pœnis statutis procedi contra eos iure posse.

Qui verò Parochiales Ecclesias non seruato examine concursus iuxta Decretum Concilij Tridentini Sess. 24. cap. 18. de ref. & constitutionem Pij V. de collatione Ecclesiarum Parochialium, adepti sunt, eos declaramus titulum non habere, nec fructus suos facere.

Vt autem Curatorum præsentiam perpetuam apud suas Ecclesias optamus, atque etiam, vt ita fiat, districtę præcipimus, & mandamus: ita humanarum rerum inconstantia fieri experimur, vt necessitas interdum à ratione non omnino aliena intercurrat, cui ex parte aliqua indulgendum esse putamus. Quamuis à Sacra Tridentina Synodo sess. 23. ca. 1. §. eadem: omnino statutum sit, Rectores Ecclesiarum, quibus est cura animarum annexa, vltra bimestre tempus non debere à suis Ecclesijs, nisi ex graui causa, abesse; tamen nec intra hoc tempus à residendi munere discedere licebit, nisi licentia canonicę obtenta; vt Sacre Congregationi super Concilio enucleatę declarare placuit. Idcirco omnibus, & singulis Plebanis, Vicariis, & Ecclesiarum curatarum Rectoribus in tota Diocesi existentibus, Parochiales, & quocunque nomine Ecclesias curatas obtinentibus indicimus, & mandamus, vt ab Eccle.

Ecclesijs, & cura sibi commissa discedere nullo modo præsumant, nisi licentia in scriptis à nobis, seu Vicario nostro Generali, vel etiam à Vicario Foraneo loci respectiuè iuxta Decretum subsequens obtenta.

Si cui ex aliqua rationabili causa ab Ecclesia, & cura per tempus aliquod abesse contigerit, volumus; si absentia tempus non excedat spatium quatuor dierum; vt à Vicario nostro Foraneo loci licentiam in scriptis ante discessum obtineat. absentia non permittatur diebus solennioribus anni. Si vltra dies quatuor abesse necesse sit, à nobis causa cognita, vel à Vicario nostro Generali in scriptis licentiam obtinere satagat; necessitatibus tamen repentinis indulgentes, quibus interdum aliquis abstrahi in longiorem absentiam ex improviso solet, mandamus, illis casibus, licentiam à Vicario Foraneo, re prius cognita, in scriptis dari; nobis verò discessum quamprimum ab eodem Vicario significari: supradictis autem casibus statuimus, ab eo, qui discessurus est, debere Vicarium approbatum, seu approbandum relinqui pro cura animarum recte sustinenda cum assignatione congruæ portionis fructuum. si quis contra dictam constitutionem facere attentauerit, sacrorum Canonum pœnas experietur.

Sacramenta Ecclesiæ, per quæ omnis vera iustitia vel incipit, vel cepta augetur, vel amissa reparatur, ministrentur omnia iuxta ritum, & ordinem Sacerdotalis Romani, vt ex rituum vniformitate partium omnium quasi concentus quidam resulet, cum abusus, aut error esse non possit, vbi mater omnium Sancta Catholica Romana Ecclesia Spiritus Sancti gratia illustrata ducem se, ac magistram præbet.

In Baptismi Sacramento ministrando præcipimus, & mandamus omnibus Plebanis, Curatis, & quibuscunque Presbyteris ad hoc Sacramentum ministrandum admissis, & approbatis, & eorum singulis, vt vnum tantum, siue vnâ, vel ad summum vnum, & vnâ ad baptizatum de Baptismo suscipiendum admittant: qui plures admiserit, ipso facto sit à diuinis per mensem suspensus, & toties eandem pœnam incurrat, quoties contrafecerit.

Repellantur à Patrinatu heretici, quocunque modo suspecti de hæresi, meretrices, infames personæ, quæ publica laborant infamia. Licet vnus, & vna ad Patrinatum admittantur; tamen mas baptizandum teneat, & eleuet de baptismo.

Ad fontem Sacrum, dum baptizatur, candela seu intorticiu iuxta libitum, & facultatem baptizandi accendatur propter reuerentiam Sacramenti.

Abusus, qui superioribus temporibus inoleuerant de Chrismate abluendo, omnino tollantur. Qui contrafecerit, cuiuscunque status, & conditionis sit, ipso facto excommunicationi subiaceat.

In confirmandis pueris, & adultis summa adhibeatur cautio, vt omnia seruentur, quę in pagina de Sacro chrismate ministrando edicta sunt. Præterea Plebani, siue curati debent scribere nomen confirmati, & patrini in libro huius rei causâ conficiendo.

In patrinis confirmationis seruetur, quod est dictum de patrinis ad Baptismum assumendis.

Præterea Curatilibrum habeant, in cuius principio scribant nomina baptizatorum cum eorum parentibus, familia, patrinis, loco, die, mense & anno. si de legitimo matrimonio, exprimantur parentes coniugati: si minus; exprimitur naturalitas. si pater est incertus; ipsa incertitudo exprimitur. Si fuit expositus, in scriptiōe exprimitur, quo die, & loco inuentus. Si fuit infans propter imminens periculum domi baptizatus, deinde in Ecclesia catechizatus, scribantur patrini Baptismatis separatim à patrinis Catechismi propter diuersitatem cognitionis spiritualis. In postrema huius libri parte scribantur confirmati cum expressione nominis Episcopi confirmatoris, loco, die, mense, anno, patrino, seu patrina.

De Sanctissimo Eucharistię Sacramento tam asseruando, quàm ministrando quamuis à multis multa tradita, & mandata fuerint; nos tamen ex quamplurimis pauca, & ex paucis, quę grauiora, maioraquę sunt, inculcanda, & intimanda existimauimus; vt, quod tantum decet Sacramentum; reuerentia, & cultus exhibeatur.

Asseruatio Sanctissimę Eucharistię in Ecclesia, vt antiquissima est, ita decens, pia, ac religiosa esse debet. Custodię laterales omnes, vbi non sunt decentes, inaurentur, & pictura aliqua circumcirca ornentur. Portellę custodiarum lateralium clavis ferreis constructę, sicubi lata nimis habent foramina, quamprimum intus lamina ferrea muniantur; ne possit temeraria manus digitorum immisione ad iniuriam se inferre. Ipsa custodia interius vestiatur panno serico, seu villuto rubei coloris.

coloris. In supposito corporali Pixis locetur, in pixide supponatur corporale, in quo particulae Sacramenti resideant: si tamen Pixis interior bene lenis, & splendida sit, ac inaurata, ut nihil asperum appareat, poterunt in ea particulae sine corporali supposito asservari. Ad pixidem contegendam adhibeatur velum sericum aureis, siue argenteis lineis distinctum, aut alia ratione splendidum, & conueniens, quo à summo ad imum tota pixis operiatur. Vasa omnia, & opercula pixidis sint ex argento. vas pixidis intus lene, & planum sit. si pes pixidis propter Ecclesiae paupertatem argenteus fieri non potest, fiat ex aere, tota tamen pixis inauretur.

Si custodia in Altari sit, ibidem firmetur, ne moueri loco possit, & ultra alia superius dicta de custodia laterali, pro custodia Altaris comparentur conopoea colorum Ecclesiasticorum, quae Plebani & Curati pro temporum, & solennitatum varietate ad Custodiam contegendam adhibebunt. colores Ecclesiastici sunt. Albus, Niger, Ruber, Viridis, & Violaceus. Clavis Custodiae firma sit, sit etiam pulchra, & inaurata, & cordulae sericae rubrae interta cum flocco filis laicis, & aureis conferto: atque haec à Plebanis, seu Curatis diligenter seruetur. Intra Custodiam nihil omnino sit præter pixidem, & Sacramentum.

Quod pertinet ad ministerium huius Sacramenti in Ecclesia, & extra obeundum; nunquam ministretur à Plebano, seu Curato, & aliis sine superpellico, & stola: in Ecclesia ministretur tam clericis, quam laicis, ad pectus communicantis supposita manica, & vinum communicantibus non exhibeatur in Calice, sed in stamneo, sed poculo vitreo, vel argenteo; non tamen haec pro loco, & personarum qualitate.

Cum Sacramentum effertur ad infirmos, & cum omnibus particulis Sacramenti, fenestella Custodiae aperitur, usque ad reditum Sacerdotis: si vnica tantum particula effertur, Custodia claudatur; & redeat Sacerdos luminibus, campanula non pulsata. si plures exportauit & refert aliquantulum propter Sacramentum reuerenter, ut egressus fuerat.

Fiat Pluuiale sericum coloris albi (vbi fieri potest) quo induatur Sacerdos in processionibus, & delatione Sacramenti ad infirmos.

Cum deferendum est Sacramentum ad infirmos, primò pulsetur campana maior Parochiae, qua moneantur confratres, & alij ut frequent-

2
quentia, & luminibus accensis Sacramentum comitentur: deinde Sacerdos cum superpelliceo imposita humeris Stola, sumpto Pluuiali, præcedente sonora campanula, & laterna aurea maiore (quod laternonum vocant) cum lumine, funalibus, seu torticijs, vel candelis ante, & post ipsum incensis cum Sacramento procedat, aliquo Umbellam sericam coloris rubei pro tegumento Sacramenti portante, ipsoque Sacerdote inter eundum humili, ac pressa voce recitante Psalmum Misereere tam in exitu, quam in reditu, si reportat Sacramentum ad Ecclesiam. In thalamo infirmi paretur mensa cum mappis nitidis ad formam Altaris, & in ministerio Sacramenti ritè fiant, dicanturq; omnia iuxta ordinem Sacerdotalis Romani. Vbi non fuerit pluuiale, hoc faciat sacerdos cum superpelliceo, & stola.

In montibus, viaque lutosa, & difficili efferatur Sacramentum ad infirmos in theca argentea inaurata intra bursam panno serico, seu viluto confectam, & pulchrè ornatam. Sit bursa innexa funiculo serico firmo, & à collo, dum itur, ante pectus Sacerdotis cum Sacramento pendeat: reliqua ornamenta propter locorum impedimenta omittuntur.

In reiquis, quæ pertinent ad ministerium huius Sacramenti, seruetur, quæ in Sacerdotali Romano.

Particulæ Sacramenti renouetur saltem singulis quindecim diebus.

Qui ex Sacerdotibus cuiuscunque officij, & gradus sit, Sacramentum sub vtraque specie ministraverit, præter excommunicationem, quam ipso facto incurrit, sciat se debita pœna affectum iri.

Pœnitentiæ Sacramentum, vt maximum est, & ad salutem assidue peccantium necessarium, ita piè, prudenter, scitè ministrandum. De ritu, & ratione ministerij nihil ponimus hoc loco, nisi quod in Sacerdotali Romano præscriptum est. Cum valentibus, & integris ministrat in confessionali ad hoc constructo, & in patente constituto ministretur. Seruentur pro huius Sacramenti ministerio, quæ in pagina Confessariorum promulgata sunt. Præterea confessionali, vbi genuflectit pœnitens, affigatur glutino pia imago Crucifixi. vbi verò sedet Confessarius in confessionali, apertè constituatur pagina casuum referuatorum, & Confessariorum. Habeant omnes Plebani, & alij ad curam animarum approbati, Bullam in Cœna Domini Romæ promulgari solitam.

Nemo Confessiones qualitercunque breues, quales sunt, quas reconciliationes vocant, audiat præter canonicè probatos obtenta licentia in scriptis à nobis, vel à Vicario nostro. Ad Archidiaconos declaramus non pertinere approbationem ad Confessiones, & curam animarum.

Nemo ex Confessarijs probatis, etiam regularibus tempore Paschatis audeat, præterquam in casu Iubilei, quo aliter disponderetur, ad confessiones recipere aliquem alterius Parochiæ sine licentia proprii Parochi: sed neq; ad Communionem, nisi præcedente Parochi licentia.

Præcipuum sit munus Parochorum quindecim diebus ante festum Paschatis Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi ad singulas Parochiæ suæ domos accedere, & in singulis familijs exquirere numerum eorum, qui ætatis ad communionem sufficientis, & idoneæ sunt: & in libro familias, & numerum communicandorum conscribere: iuxta quem numerum parabunt frustra, seu schedulas quadratas cartæ albæ ad magnitudinem sigilli proprii, quas informatas imagine sigilli in albo sine cera conseruabunt vsq; ad tempus Communionis. Ministrata communionem statim singulis singulas schedulas tradant. Transacto die octauæ Paschatis, ad singularum familiarum domos accedant, & repetant singulas à singulis schedas, & ex opposito libro pernoscentes, qui non communicarint, illos denunciabunt nobis, seu nostris Vicarijs Foraneis: vt pro Dei gloria, quod expedire videbitur, decernatur. Liber verò ipse sub custodia Plebani, seu Curati perpetuò sit.

Parochorum munus est, vt fortuitis casibus, & subitæ Parochorum necessitati præsto esse studeant: idcirco Parochiarum distinctio facta est, & singuli singulis præfecti, vt certum vnaquæq; ministerium habeat, ad quem confugiat: neq; verò ferendum est, vt, qui fines habet sui gubernij certos, errare longius contendat, & gubernium, quod singulis periclitatur momentis, deserat: præcipimus igitur omnibus, & singulis Parochis, & Curatis, vt intra fines suæ Parochiæ domicilium, in quo resideant, habere curent. qui contumax fuerit, pœnis in eum condignis animaduertemus.

Debent Parochi, & Curati omnes bene sui muneris partes nosse; vt, quæ ex officio sustinent, fideliter exequantur. In primis autem intelligant, ijs, qui ægritudine laborant, & vel ad exitum vitæ properant, vel sanctæ patientiæ bonum adhuc non habent, operam charitatis sedebere; ne, quod abusu acerbissimo percrebuit, longius serpat; vt putent, ægrotantibus si sacramentum pœnitentiæ proponatur, metu statim in-

terituros

terituros esse; & necessariam medicinam spiritus, & conscientię pro-
trahant vsque ad mortem, cum æger amissis sensibus corporis, vsq;
rationis impedito, nihil planè nouit eorum, quæ in vita commisit, &
extremo conflictatur spiritu: qui dum sanitatem corporis posthabita
salute anime perperam expetunt, vtrunque miserrimè perdunt. Vo-
lumus igitur, & præcepto grauissimo omnes, & quoscumq; Parochos,
Curatos, seu etiam Vicarios vbique locorum Diœcesis Aquileiensis
existentes adstringimus, vt intra suam Parochiam perpetuam adhi-
beant diligentiam, quia ægrotantes cum primum decubuerint, perno-
scant, accedant, consolentur, & spiritualia adiumenta prudenter pro-
ponant: sollicitè verò post confessionem, & sanctissimam Communionem vsq;
ad extremum vitæ tempus omni charitatis studio prosequan-
tur. Curent præterea, vt Medici Bullam Pij V. de obseruandis in cura-
tione infirmorum sibi intimatam obseruent; vt in re maxima, in qua sa-
lus animarum, & interitus versatur, nihil desiderari sollicitudinis, ac di-
ligentiæ possit. Quod si fuerint impediti, quo minus prædicta exequan-
tur, prohibemus illis, corpus defuncti in solo sacro sepelire sine licentia
nostra, aut Vicarij nostri præuia rei cognitione. Volumus autem impe-
dimenti oppositi tempore hanc nostram prohibitionem ægri propin-
quis intimari per ipsos Curatos.

In sacramento extremæ vnctionis ministrando, vt in reliquis, seruetur,
ij ritus, quos Romanum Sacerdotale præscribit: certus numerus cā-
delarum explodatur. Caueant Plebani, & Curati quicquam petant, aut
exigant hoc nomine: spõrè oblatum pro elemosina liceat accipere. Qui
contrafecerint, iustæ vltionis pœnam subibunt. Non expectetur, dum
æger omnes animi, & sensus corporis amittat, vt ei ministretur extrema
vnctio: quod sæpè docendi erunt populi, vt intelligant posse hoc sacra-
mentum eis vel maximè fructuosum esse; si petentibus, aut piè saltem,
religiøsèq; sumentibus tribuatur. Vasculum olei extremæ vnctionis sit
argenteum, & seruetur in loco decenti: efferatur autem intra bursam
sericam decentem funiculo serico appensam cum reuerentia.

In Matrimonijs celebrandis animaduertāt Plebani, & Curati, vt nul-
li clandestino matrimonio intersint sub pœna à sacris Canonibus indi-
cta, & seruatis seruandis infligenda, si quid tale in hoc genere commi-
serint. Seruent omnia, quæ à sacro Tridentino Concilio statuta sunt in

denun-

5

denunciationibus, benedictionibus, & alijs. In quo, vt maximis abusi-
bus, qua potest diligentia, occurratur; districtè mandamus omnibus, &
singulis Plebanis & Curatis sub pena arbitrio nostro contra non paren-
tes ferenda, vt semel in mense prima videlicet Dominica cuiuslibet men-
sis intra Missarum solennia integrè, & distinctè populo publicent, &
declarent, ipsisq; diligentissimè obseruent Decretum sacri Concilij Tri-
dentini sess. 24. c. 1. de reformatione Matrimonij in linguam Italicam,
Sclabonicam, seu Theutonicam pro gentium, & locorum capri con-
uersum: quod non modo præcipimus in Parochialibus fieri; sed etiam
in nostra Metropolitana, & Ecclesijs Collegiatis totius Diocesis intra
Missam Conuentualē.

Librum etiam Matrimoniorum habeant Curati, in cuius priori par-
te scribant matrimonia ritè factis denunciationibus celebrata: si qua in-
tercessit dispensatio, scripto exprimatur, qualis sit. Nomina, cognomina,
parentes vtriusq; partis scribantur cum die, mense, anno, testibus, & lo-
co, in quo matrimonia fuerint celebrata. Cum verò sacramenta extra
casum necessitatis in Ecclesia ministrari debeat, non in profanis locis;
omnibus, & singulis Curatis præcipimus, & mandamus, vt matrimonia
non alibi, quàm in Parochialibus Ecclesijs, nisi legitimum obstiterit im-
pedimentum, celebrent. Impedimenti cognitionem nobis & Vicario
nostro referuamus. In posteriorem partem libri Mortuorum nomina,
cognomina, patriam, familiam, parentes separatim referant: si fuerit
coniugatus, seu coniugata, cū expressione coniugis, etiam die mortis,
mense, anno, & loco sepulturæ, vt faciliè internosci possit, si res ferat.

Cum autem piorum largitionibus dotatæ Ecclesiæ fuerint, vt in ijs
sacra frequenter, præsertim verò festis diebus fiant: statuimus, & man-
damus, obligationes celebrandi præcisè impleri debere: in quo infra-
scripta præcipimus obseruari. Vt Missæ sacrum excepta nocte Natiui-
tatis Domini, non ante lucem fiat: non pomeridiano tempore: nihil su-
perstitiosè proponatur: explodatur certus nūmerus candelarum: insolita, no-
ua, incōuenientia longè arceantur. Omnia iuxta Rubricas Missalis Ro-
mani. Siccarum Missarum certum numerū, & vsum omnino tollimus.
In Missis nouis illiberales elemosynarum petitiones, & alia omnia,
quæ vel auaritiæ labe excogitauit, vel irreuerentia, quæ ab impietate
nō longè abest, in Ecclesiam intulit, de medio tollimus, & abolemus.

contrafacientes pro modo culpæ plecentur.

Quia verò statis horis Missarum celebratio fieri solet, ac debet, ut populus; qui ab Ecclesia per aliquod spatium distat, vel (ut est frequenter apud rusticos) hesternis laboribus fatigatus tempestiuè audito sacro ad refectionem, & quietem properat; spirituali iucunditate, & Missæ sacro recreetur; præcipimus, & mandamus Curatis omnibus, ut horas celebrandi ita observent, ut ad nullius instantiam populorum solitam satisfactionem fraudare præsumant, semoto abusu, qui alicubi perperam viguit, ut nobilibus locorum in longam diem obdormiscentibus, dum illorum delitijs, & corporali commodo nimium indulgetur, vniuersus dilabatur populus, & ab Ecclesia non audito sacro perturbatis animis discedat: quasi sacra pendeant à commodis paucorum, non ad omnium spirituale subsidium, & consolationem fuerint instituta.

Si quis vel ratione Capellaniæ, vel substitutione facta ad Capellanum, aut alio modo Ecclesiam, seu altare habet proprium, cui sit ministerio celebrandæ Missæ adscriptus, eum volumus in propria Ecclesia, siue altari celebrare; nisi causa ex accidenti noua impedimento fuerit, quæ illum excusaret. Qui aliter sine rationabili causa fecerit, mulctandum decernimus pœna, quæ munus celebrandi suum omittentibus imponitur. Abusum improbamus, & præsentî Constitutione tollimus, ut ab Ecclesijs Collegiatis, aut etiâ parochialibus, vel inferioribus Præfecti Missarum dimittant sacerdotes, qui celebrandi in illis munere sunt obstricti, ut in alijs Ecclesijs ad aliquorum instantiam celebrent: in eos, qui aliter facere studuerint, animaduersione iuxta illorum contumaciam processuri.

Viguit abusus superiorum, ac etiam præsentium temporû negligentia, ut in Ecclesijs Parochialibus, & earû filialibus, in quibus Curati per annum celebrare tenentur, nulla sit Missarum constituta Matricula, ut ignorari prorsus contingat, quæ præcisa sit illorum ad celebrandum obligatio: quod emendare cupientes, mandamus omnibus, & singulis Curatis, & Capellanis, qui proprias habent Ecclesias: cum Metropolitana, & collegiatis hæc ratio distinctè pateat: ut termino mensis in sua Sacristia tabellam confectam habeant, in qua sint obligationes Missarum celebrandarum tam in Parochiali, & filialibus, quàm in Capellis cõscriptæ: Vicarijs Foraneis rationem obedientiæ reddituri non modo in exequenda Constitutione præfata, sed etiam in ea sine dolo, & Ecclesiæ fraude perficienda.

Sicubi ex legatis pijs numerus Missarum ita magnus est, vt singulis non possit diebus iuxta dispositionem testatorum celebrari; vel sunt elemosynæ ita tenues, vt oneri satisfieri non possit: mandamus, vt à Capitulis Ecclesiarum Metropolitanæ, & Collegiatarû, item à quibusvis Parochis diligentia adhibeatur, vt res ad nos deferatur, quo medicinam opportuno tempore idoneam conficere possimus.

Peregrinos Clericos sine dimissorijs proprii Episcopi, approbatione, subscriptione, & sigillo Patriarchali munitis ad celebrandum in Dioecesi nemo admittat; quod etiam in suo titulo Vicarijs Foraneis præscripsimus curandum.

Optandum, & sollicitè curandum, vt minorum ordinum institutio in Ecclesia Dei neq; otiosa sit, nec omnino neglecta iaceat; cum etiam Sacri Cõcilij Tridentini Decreto statutum sit, vt ad veterem vsum, & consuetudinem Episcoporum diligentia restituatur; vt, qui ad illos promoti sunt, propria ministeria non omittant.

Præterea Sacrorum Canonum statutis decretum est, vt in pagis etiã, & villis, nedum in Parochiis Ciuitatum, & Oppidorum, Curati singuli Clericum apud se habeant, cuius ministerio ad ea vtantur, quæ modo cuiusvis etiam infimæ conditionis homines coniugati, nec habitudine animi, neque decenti corporis cultu apti, exercent, celebrationi ministrantes, Altarium ornatui, & Ecclesiæ totius cultui seruientes; cum omnia ignorent, & à re sacra, & sacris hærente alieniores omnino habeantur, & appareant: Statuimus igitur, & declaramus in omnibus Ecclesiis Curatis tam Ciuitatum, quam Oppidorum, & villarum ex redditibus, qui modo campanariis secularibus tribuuntur, excerpendam esse portionem, vel integrum etiam stipendium Clerico dandum, qui Sacerdoti celebranti, seu ministranti cum superpelliceo inseruiat, & comes perpetuus sit; Ecclesiam, & Altaria curet: doctrinam Christianam doceat, toti denique Ecclesiæ munera minorum ordinum obeundo præsit, & sub sui Sacerdotis disciplina, & obedientia viuat. Hunc iidem elegant, qui campanarij electionem de iure, vel consuetudine habent; & in officio maneat, dum vel muneris sui partes diligenter obierit, vel ad Diaconatum ascenderit. electionis probatio ad Curatum loci pertineat. minor quatuordecim annis non sit à natalibus habilis, grammatices non ignarus, ad disciplinam, & peritiam litterarum non ineptus; voluntate à pietatis studio, & Sacramentorum frequentia non alienus, in habitu, & tonsura Clericali assi-

dius, vt spes sit, illum aliquando gradatim ad Sacerdotium peruenire posse.

Norint Plebani, & Curati illorum partes esse, die Dominico Vigiliis Sanctorum, festos dies, & ieiunia, quatuor temporum incipientis hebdomadæ populo denunciare, ac de Sacro Quadregesimali ieiunio seruando iuxta præscriptum paginæ à nobis promulgatæ, animos fidelium instituere; nec satis putent eorum officio fieri, nisi addant, ad quid quis teneatur festo die, vigilijs, ac temporibus ieiuniorum.

Cum Sacrorum Librorum vsus ad instituendas in primis eorum, qui alijs præsumt, mentes necessarius sit, vt inde hauriri possit, quid sit ad salutem necessarium; quid in Sacramentorum administratione expediat, qua internosci ratione possit, quod verum est, atque honestum: omnibus Plebanis, & Curatis, singulisque eorum mandamus, & precipimus districtè, vt Sacros Libros in manibus assidue habeant, & ex ijs decerpant, & colligant, quæ alios docere possint: item frequenter legant Manuale Nauarri postremæ editionis, Summas Caetani, Medinæ, & aliorum, in primis verò Catechismum Romanum, & Concilium Tridentinum.

Vt animarum curam exercere spiritualis medici est; ita etiam Doctoris suæ disciplinæ commendatos instruere: altero ægotantibus mederi, altero sanitatis integritatem seruare: utroque verò gregem recta ducere in portum Cælestium pascuorum via. Munus autem Parochi est non modo Sacramenta populo ministrare, sed reliquis bonorum morum exemplo præire; doctrinæ pabulo gregem suum alere, & verbi cælestis suauitate ad omnem pietatem excitare. mandamus igitur omnibus Curatis cuiuscunque nominis, ac prærogatiuæ sint, vt Dominicis, & festis diebus anni, exceptis ijs, quibus in eadem Ecclesia prædicatio à Patre aliquo Regulari fieret, spirituale verbi Dei pabulum præbere populo non omitant: Prædicationis autem suæ argumenta, vel ex Homilia Euangelij Dominicæ currentis hauriant, vel ex vita Sancti, cuius dies festus agitur, quam per compendium populo proponant ad imitationem, & inuitamentum pietatis, ac deuotionis: potissimum verò ex Catechismo Romano in linguam Italicam, seu loci propriam translato aliqua de Sacramentis, illorum efficacia, fructu, necessitate; aliqua etiam ex Sanctorum Patrum dictis decerpant pro Pa-

rochia-

rochianorum captu, & vtilitate: cuius rei causa commodum erit in promptu habere Biblia, Homilias Patrum, Sanctorum Doctorum Commentarios, & piorum aliquot scriptorum libellos; quibus, & docentis spiritus pie institui, & eorum, qui docentur, animi facile instrui poterunt.

Christianam doctrinam ad imbuendas puerorum mentes pietate, ac religione ab Ecclesia Sancta institutam precipimus, & serio mandamus omnibus Dominicis diebus anni in singulis locorum Parochiis ordine, quo decet, exerceri: neque verò in Oppidis tantum, & Ciuitatibus, sed etiam in Villis: volumus autem moneri frequenter populum inter Missarum solennia Indulgentias à summis Pontificibus Gregorio XIII. & Pio V. ijs esse attributas, qui doctrinam Christianam docuerint, vt vel spiritali lucro, acrius incitentur, vel aliorum imitatione studiosius ad egregij operis executionem inuitentur. Qui ex Curatis rem necessariam pro Dei gloria, & animarum salute per negligentiam, seu contemptum omiserint, rationem se reddituros non dubitent. Post prandium dato signo alicuius campanæ Curati pueros in Ecclesiā recipiant, & iuxta scholarum ordinem instituant: recitationes, & pia æmulandi studia disponant, vt his primis rudimentis excitetur pietatis, & religionis eximia progressio. Vbi huiusmodi scholæ adhuc non sunt institutæ, quam primum Curatorum diligentia, & prudentia instituantur. Cum autem, qui ætatis profectionis sunt, necessaria interdum ad fidei Christianæ doctrinam, (quod summe reprehendendum est, & charitatis studio, omniq; ratione emendandum) ignorent; iubemus Curatis omnibus, vt singulis Dominicis diebus post peractam sacri Euangelij declarationem, & publicam confessionem populo clara voce, & lenta prolatione recitent orationem Dominicam, salutationem Angelicam, symbolum Apostolorum, Præcepta Decalogi, & septem peccata mortifera, vt ab ijs, qui sunt in Ecclesia, audiantur, & addiscantur. moneatur verò populus, vt attentè subsequatur, ac deuotè discere studeat.

Post peractam Doctrinæ Christianæ exercitationem mandamus, vbi sit Clerus, & consuetudo Vesperas canendi, statim vespere canantur: vbi verò non est Clerus, Curatus peracta Doctrina statim Vesperas recitans de Breuiario dicat, & compleat. Qui ex Curatis ista neglexerint, & constitutionem præfatam non impleuerint, sciant se correctionis nostræ animaduersionem non effugituros.

Congre.

Congregationes Casuum Conscientiæ multis iam locis institutas, & non satis adhuc promotas omni studio prouehi longius cupientes: & quod particularibus locis ordinauimus, & exequi mandauimus; in vniuersalem dispositionem redigentes: mandamus, & præcipimus singulis illas mensibus fieri debere loco, & tempore à Vicarijs Foraneis intra fines suæ Regionis præstituendo: cuius temporis, ac loci præfinitionem qui contempserint, prima vice damnentur pœna librarum duarum monetæ Venetæ: crescente verò contumacia augeatur etiam pœna: ipsos autem Vicarios præsentis Constitutionis dispositione obstrictos esse volumus, vt dictam Congregationem vocent, & casus adhibito consilio peritorum, & aliquorum ex Clero proponant: ex congregatis interrogent eos, quos iudicabunt ad dicendum aptiores: decisiones fieri curent, & in libro, qui erit proprius illius congregationis, scribant. reliqua etiam vel in hac parte, vel alijs exequantur Vicarij, vt in illorum capite plenius præstituetur.

Confraternitates Sanctissimi Corporis Christi omnibus locis cum statutis per confratres obseruandis erigantur: vbi iam canonicè erectæ sunt, conseruentur, & augeantur tam in ijs, quæ ad cultum, quàm in ijs, quæ ad pietatem spectant: quod de alijs etiam Confraternitatibus seruandum edicimus, & promulgamus. Altaria Confraternitatum (excepto Altari Santissimi Sacramenti, quod non dubitamus inter alia locis omnibus eminere mundicie, & ornamentis sacris) proprijs sumptibus Confraternitatum instruantur, & ornentur iuxta illa, quæ pro alijs Altaribus mandata sunt. Si Confratres negligentes, & irreligiosi fuerint, interdictum sit illorum Altare, donec omnia, quæ mandata sunt, reimpleuerint: id quod ad Curatorum diligentiam prouidere, & ad Vicarios suæ Regionis, si opus fuerit, referre spectabit.

*De Ecclesijs, & pio in eis versandi modo, Altaribus,
& Sacristijs.*

DOMVS Dei, quam decet sanctitudo, domus orationis, & sanctitatis mundicie excellere debet, vt fiant in ea ritè diuina, & sacra; postulationes etiam, preces, & vota Deo soluantur: hanc tanquam sponsam Parochi, & quicumque Præfecti sartam, tectam cōseruare, & non solum rebus sacris instruere, sed ijs etiam, quæ locum decent,

decent, ornare debent. solum benè stratum sit, parietes purgati, cultus vniuersus honestissimus. Altaria reformatur iuxta instructiones particulares singulis datas. non construantur noua Altaria, non fiant Iconæ ex pictura, aut sculpiura cuiuscunque Ecclesiasticæ historiæ nobis inconfulis; ac, dum consulimur, perscribatur integra, plenaque intentio extruere volentium. Altarium longitudo sit decem palmorum, latitudo quinque paulò minus. Gradus superior, in quo consistit Sacerdos celebrans, sit latitudine, & longitudine æqualis mensæ, nec pressior, nec altior, quam vt commodè, & decenter celebrari possit. Antependia omnia sint ipsi mensæ æqualia, & fiant ex quinque coloribus Ecclesiasticis, & pro diuersitate Festiuitatum, ac temporum adhibeantur. In vtroque cornu Altaris candelabra sint ex orichalco: in medio Crux saltem lignea, fabrefacta, & aptè picta: ad pedem Crucis cartha orationum secretarum ex ijs, quæ postremis annis editæ sunt: supra mappas Altarium extendatur tela viridis, aut violacea tegens mappas, & mundiciem Altarium conseruans, quæ accedente Sacerdote ad celebrationem eleuetur, illo recedente iterum extendatur. Ante Altare pendeat lampas ex orichalco, quæ singulis saltem mensibus mundeatur. intra scabellum, siue basim Iconæ, vel intra thecam Iconæ, vel post Iconam nihil omnino seruetur: sint munda oïa, sint expedita. A cornu Euangelij, sicubi fuit in pariete olim Custodia Sanctissimæ Eucharistiæ, & adhuc fenestellæ pictam habent, vel insculptam imaginem Christi Domini, aut inscriptionem, ex qua colligi posset, ibi esse Sacramentum Corporis Christi: tollantur imagines, & signa huiusmodi, ne in re maxima errandi occasio præbeatur: in dictis fenestellis bene munitis ferrentur olea sacra in vasculis argenteis sub sera firma, & clauui. Ampullæ stamneæ pro vino, & aqua ad sacrificium nunquam adhibeantur, sed vitreæ. Thuribulum, Naucella, caldarium pro aqua benedicta sint omnino in Ecclesia. Fornix, rectum, pauimentum mundicie, & cultu splendeat: parietes omnes scriptionibus quibuscunque mudentur. Vasa lapidea pro seruando oleo ab Ecclesijs asportentur. Frustra imaginum Sanctorum, ipsæque imagines, quæ vetustate consumptæ sunt, & alia Ecclesiastica lacera, seu fracta quæcunque combustibilia incenduntur, & cineres in piscinam Sacrarum mittantur.

Confessionalia in singulis Ecclesijs locentur, & tot sint, quot sunt Sacerdotes, qui confessiones audiunt: locus confessionalium sit in patenti. In ingressu Ecclesiæ à cornu Euangelij constituatur fons sacer Baptis-

mi: sit decens, & mundus, habeat craterem vitreum, Seram firmam, Operculum ornatū. à cornu Epistolæ ex opposito sit vas lapideum aque sanctæ cum aspersorijs. Altaria omnia extra Ecclesias destruantur, & catenæ ferreæ, quibus Ecclesiæ quædam cinguntur, auferantur. Piscina Sacrii sit in angulo Ecclesiæ iuxta fontem baptismalem: sit in formā atrii marioli in pariete: habeat foramen in pariete, intra quod influat aqua per secretos tubos in Cœmeterium: portella sacrii sit munita ferra, & clauis custodienda à Plebano. Capsæ omnes cadaverum in Ecclesijs destruantur, illatis cadaveribus intra solum sacrum, aut intra sepulcrū: nec permittatur, ut iterum fiant: si fiat contra præsentem Constitutionem, ex nunc declaramus Ecclesiam Ecclesiastico subiacere interdicto, quamdiu capsæ destructæ fuerint: sepulcra verò in solo Ecclesiæ, quæ fieri interdum contingit, volumus presso opere extrui, ut nihil emineat, quod incedentibus impedimento sit. Pauimentum Ecclesiæ seruetur integrum, nec rumpatur, nisi ob sepulcrum muro, & fornice construendum. Cruces, calices, nomen venerabile Dei, imagines Dei, & Sanctorum insculptæ, seu inscriptæ sepulcris, vel in solo Ecclesiæ, quæ primum omnino tollantur, neque lignæ Cruces mortuorum tumulis in Cœmeterijs figantur, ne sacrorum signorum conculcatione irreuerentiæ culpa committatur.

Fenestræ Ecclesiarum, quibus à priuatorum domibus in Ecclesiam introspicitur, vitris, & clatris ferreis muniantur, nec aperiantur.

Sumptus omnes, qui ad ornanda Altaria necessarij sunt, fiant ab ijs, quibus ante fieri consueverant.

Sacristiæ parietes habeant nitidos, & integros ab humore influente: circa Sacristiam humus extra deprimatur, ut solum interius altius sit, quam exterius, etiam si pauimentum Sacristiæ eleuandum esset. Sit in Sacristia lauacrum pro Sacerdotibus ad celebrandum accedentibus cum mappa nitida: sit Oratorium pro animi præparatione: sint Armata, & arcæ aptè dispositæ: sit mensa siue lanchus pro Sacerdotibus vestimenta sacra sumere volentibus, non incommodus, & ibidem statuatur carcha pro sacrarum vestium sumptione cum orationibus. Albæ, & cætera sacra indumenta non lacera, non sordida, non indecentia. Colores in casula, stolis, & manipulis ex Ecclesiasticis coloribus esse debent aut albi, aut nigri, aut rubri, aut viridis, aut violacei, & adhibendi sunt pro solennitatum, & temporum varietate. Calices purgentur circa labrum: intus, & extra sint omnino integri. Vela, quæ ad operiendos calices adhiben-

hibentur, sint quinque colorum Ecclesiasticorum, & pro ratione tem-
porum, & festiuitatum illorum vsus sit. Corporalia sint perfectè qua-
drata, sint munda, latitudinis, & longitudinis trium quattarum ad mi-
nus: bursa corporalium sint magnitudinis aptæ ad recipiendum corpo-
ralia: sint ex panno serico, & Ecclesiasticos colores habeant. Vnusquis-
que calix habeat ad minus duo corporalia, vt altero sordescere alterum
habeatur pro vsu calicis. Purificatoria sint quatuor pro quocunq; cali-
ce; sint quadrata, & latitudinis vnus quartæ, cuius mensuræ fiat etiam
Pallæ corporalium, vel paulò minus. Sint ad minus duo sudariola pro
quocunq; calice. Tela corporalium, purificatoriorum, & sudariorum
sit decens, & conseruetur munda. Sacristiæ habeant catinum pro prima
ablutione corporalium, & purificatoriorum, per Sacerdotem, seu Sub-
diaconum perficienda, & aqua ablutionis proiciatur in piscinam sa-
crarij. Missalia non tolerantur, nisi sint ex correctis post Concilium, &
Bullam Pij V. sanctæ recordationis.

Quod de genere prohibitorum non est, & profanis locis sine pecca-
to exerceri potest, hoc idem sacris exerceri minime cōuenit: monemus
igitur, atque etiam seriosè requirimus omnium, & singulorum Pare-
chorum, & Curatorum pietatem, ac religionem; eisdemq; in virtute
sanctæ obedientiæ, & sub pœnis arbitrio nostro pro modo culpæ infli-
gendis præcipimus, vt nullo quocunq; prætextu, solennitate, actione,
etiam sacra, & alicuius sacramenti ministerio permittant, in solo sacro
quidquam venale cuiuscunq; conditionis, aut nature constitui, aut ven-
di, sed vel nundinarum tempore, vel alio quouis populorum concursu
ab Ecclesia, & solo sacro venalia cuiuscunque generis omnia, & singu-
la, licet minimi pretij sint, amoueant, & opportunis remedijs, etiã in-
uocato brachio seculari deducant, & auertant: multo verò magis ab Ec-
clesiæ vestibulo, ac toto Ecclesiæ ambitu quocunq; pietatis, ac religio-
nis colore mercenarios actus exerceri prohibeant. Quòd si Dominus,
ea, quæ ad sacrificia in templo peragenda necessaria erant, è templo su-
stulit; non sacrificia damnans, qui etiam par turturum, aut duos pullos,
columbarum offerri pro se voluit, vt legem impleret; & mercaturam,
& auaritiam à domo sacra funiculo de flagellis facto eiecit, & effudit,
quanto eos grauius coercuisset, qui nō tam principaliter necessaria, sed
deuotionem animi offerentis tantum indicantia in Ecclesiam, vel loca
Ecclesiæ vnitim hærentia inferunt, vt eadem ibi vendant: cum ex ipsa

materia, quę venalis proponitur, & loco, in quo proponitur, satis colligere quisq; possit, aliquid subesse cupiditatis, & indecentię. Idcirco omnibus, & singulis Capitulis, Vniuersitatibus, Ecclesiarum Recto-ctoribus, Parochis, Curatis, & Capellanis graui precepto inhibemus, atque etiam sub pœna interdicti ingressus Ecclesię prohibemus, ne in ipso vestibulo Ecclesię, multo verò minus in Ecclesiā candelas, aut cerea membra, seu statuas, aut pictas tabellas, aut alia quęcunque signa vendere presument, aut vendi permittant. Si quid est, quod vel ad cultum spectet, vel ad deuotionis, ac pietatis tam conseruandę, quàm augendę statum pertineat, id extra solum sacrum, loco apto pro aduenarum commodo constitutatur, vt, quod non decet, amoueatur, & rei sacre dignitati consulatur.

Quod fuerat antiquis temporibus pię institutum, posteriorum temporum iniquitate à recto sui ordine instituti deflexit. Vigilantibus enim populis apud Ecclesiam, & memorias Sanctorum nocturno etiā tempore frequentantibus, nihil fuerat olim vel petulantia corruptum, vel sacrilega temeritate scđatum; quod posteriorum seculorum nequitia, & grauiorum malorum commissione obsoleuit: adhuc tamen audiui-
mus quibusdam locis mulieres vigilijs Sanctorum in Ecclesijs pernoctare: quod ne fiat, neve pretextu pietatis grauius aliquid contingat: districtę mandamus omnibus Parochis, & Curatis, seu Capellanis quarumcunque Ecclesiarum nostre Diceccsis, vt presatum agendi vigilias abusum omnino tollant, ac tollere, & delere modis omnibus curent: quod si vel per conniuentiam, vel per affectatam negligentiam, cum occurrere possent; periculosam rem alere videbuntur, norint se districtam ultionem subituros esse.

Ecclesiam, in qua fiunt sacra, & cultus diuinus ex ordine peragitur, omnibus vacare impedimentis conuenit, ac decet: idcirco concursationes pauperum quorumcunq;, etiam miserabilium, qui celebrantibus, & orantibus molestiores sunt, quam vt ferri aliquando possint, ab omnibus Ecclesijs, dum sacra fiunt, arcendas decernimus: mandantes omnibus Capitulis, Parochis, Curatis, & Capellanis, vt mendicantes huiusmodi ab Ecclesijs expellant: permittant verò in Ecclesię foribus eleemosynę petendę causa consistere; modo ne vocibus obstrepant, vt exaudiantur, & diuina perturbent.

In Ecclesia, quæ domus est orationis, piæ, sanctæq; versari decet: debet autem esse perpetua Parochorum cura, operam suam in eo ponere, ut in Missæ sacro faciendo populus non mistet, sed distinctè assistat. in parte proxima Altari omnes mares, post mares fœminæ, ne, confuso intra Ecclesiam sexus ordine, irrepât aliquid mali, quod plerunq; evenisse dolendum, ac, ne vñquam contingat, providendum. fœminæ verò in Ecclesiam iuxta doctrinam Apostolicam. nisi tecto capite tã puellæ, quàm conjugatæ, & viduæ non ingrediantur: quod debent Curati, & Præsæcti Ecclesiarum sepè monere, & obiurgationibus prudenter, ac diligenter curare, ut modestiæ, & pietatis temperamentum locis omnibus servandæ, in Ecclesia præsertim diligentissimè custodiatur.

Deambulationes, excursionés, & peruicacem curiosorum petulantiam longè ab Ecclesia arcendam decernimus: item acta iudicialia, tractatus seculares, instrumentorum, & contractuû quàm cunq; speciem: item repositiones mercium, tabularum, & quoruncunq; profandrum in Ecclesijs omnino fieri prohibemus. Monemus etiam Regulares, ut idem in suis Ecclesijs faciendum, & servandum curent.

Inoluit abusus, ille quidem à memoria, ne dum consuetudine fidelium tollendus, ut solennioribus quibusdam diebus vel Dedicationis Ecclesiæ, vel die Natali Sancti titularis, vel Patroni; cum frequens populus ad Ecclesiam solennitatis, ac deuotionis causâ venit, ut veniam à Deo peccatorum precetur, vota quæ sua humiliter offerat, eiusque misericordiam in suam tutelam, & subsidium imploret; non sine Dei offensione, & scandalo bonorum choreas ducat, & gentilitiis quibusdam se ritibus totum dedat: vnde peccatorum committendorû occasio non levis; deinde blasphemix, ebrietates, & periculosæ interdum rixæ, & homicidia subsecuntur, & festi præsertim dies præpotentis Dei laudibus destinati, ipsius summi Dei gratiæ cum iniuriâ traducuntur ipsis penè Ecclesiarum foribus profanatis. Idcirco omnibus, & singulis Ecclesiarum Parochis, Curatis, & Vicariis districtè præcipimus, & sub interminatione Diuini Iudicii mandamus, ut, quantum possunt, tantum nitantur, quo abusus, & corruptela huiusmodi tollatur: semel autem singulis mensibus primo Dominico die mensis Decretum hoc populo promulgent, & intimare studeant: ipsi etiam pro viribus curent, ut populum, Parochianos in primis suos ab huiusmodi corruptela auertant, & pro virili abducant, cum dies festos ad gloriam Dei institutos sine

scandalo; & peccato ducere oporteat. Magistratus, & Dominos quoscunque Iudicantes temporales per misericordiam Dei obsecramus, ne pretextu Iurisdictionis tuendæ, quæ, si timore Dei, & reuerentia Sacrorum non nitatur, incerto nutare statum, & concidere facillimè solet; graue hoc piaculum defendere, & auctorizare conentur: illis enim omnibus, & singulis edicimus, & obtestamur coram Deo, & Angelis, & hominibus, omnia scelera, & peccata, quæ præmissorum occasione patriari contigerit, illis, inquam, qui diem sanctum, & locum sacrum, vel sacro hærentem violarint, ac temerarint, seu causam deliberatè dederint, vt violari, seu temerari posset, tributum iri. Capitulis verò, Collegiis, & vniuersitatibus Ecclesiasticis tam virorum, quam mulierum, qui Iurisdictionem habent temporalem, sub pena interdicti ingressus Ecclesiæ, officialibus autem dictarum vniuersitatum, siue Capitulorum, & Collegiorum, si Ecclesiasticæ personæ sint, sub excommunicationis pena prohibemus, ne talia permittant, cum impediendi potestatem, habeant: ne zelo timoris Dei, & salutis animarum studio ad maiora compellamur remedia confugere.

Indulgentias, quæ festis quibusdam diebus, aut alijs etiam proponuntur, & vnum, vel plura habent sigilla, si clausula sit interiecta. Porrigendi manus adintrices: vt erat superiorum temporum frequens consuetudo, sublatas per Bullam Pij V. fuisse declaramus, & per consequens ab Ecclesijs, & Sacristijs tolli omnino iubemus.

De Reliquijs Sanctorum.

SANCTORVM Reliquias, quæ viuæ fuerunt membra Christi Domini, & Spiritibus Sancti templum, in honore haberi perpetuò præcipimus, ac mandamus: locus in primis decens singulis in Ecclesijs aptetur, ipsæ verò intra pannum sericum conuenientis coloris inuolutæ nunquam nisi accensis candelis populo ostendantur. Curetur, vt thecis mundis, vel ex ebore, vel ex ligno aurato, aut etiam ex argento, vbi facultas suppetit, cristallo aptè inserto conseruentur, & ita publicè proponantur: quod Parochorum præcipimus pietatè curandum, & Vicariorum Foraneorum diligentia exequendum. Reliquias novas prohibemus quacunque ex regione, vel à quacunque persona allatas

allatas populo ostendi nobis inconsultis, ac rei veritate nondum cognita: quod si quis, vel Parochus, vel Præbiter cuiuscunque conditionis sit, aliquid contra constitutionem præsentem facere, aut attentare cœnetur, nouerit se pena conuenienti intulendum esse.

Nemo etiam Regularis, aut quo vis titulo exēpius, nouas Reliquias recipere, vel proponere audeat, nisi prius à nobis recognita, & approbata fuerint.

De bonis, & iuribus Ecclesiarum tuendis.

VT Ecclesiarum bona, & iura integræ conseruentur, ne vel temporum iniuria, vel vsurpantium cupiditate; quorum insidijs vindique circumueniuntur; pereant, mandamus, & seriosè præcipimus omnibus, & singulis Prælatiis, Capitulis, Vniuersitatibus, & quocunque titulo beneficiatis, atque etiam administratoribus bonorum, & fructuum quacunque ratione ad Ecclesias spectantium, vt librum diligenter conficiant, in quo bona, redditus, census, domos, terras, & quæcunque iura Ecclesiæ distinctè, & clarè conscribant: si confines habent, librum confinium ordinent partitis libri reddituum aptè ex parte altera respondentem: si non habent, quam primum curent conficiendos, & libro modo superscripto comprehendendos.

Cum verò ad rectam administrationem non minus pertineat possessa conseruare, quam amissa, aut vsurpata recuperare; præcipimus omnibus, & singulis, vel ratione tituli, vel iure administrationis Ecclesiastica bona, seu redditus tractantibus, seu gubernantibus, vt singuli ex suis libris partitas, quæ non exiguntur, decerpere, & in libellum particulare referre current: postremò super earum singulis experiantur non minus prudenter, quam diligenter, vt amissa, vel vsurpata iuris medijs recuperent; in quo si minus, quam debent, vserint, Deo se rationem, & nobis reddituros non dubitent. recuperationis autem ad singulas partitas nota adscribatur; & ipsæ partitæ inter alias, quæ exiguntur, deinceps referantur.

Locationes bonorum Ecclesiasticorum ultra triennium sub pœna à iure statuta fieri (quod hætenus perperam factum aliquando comperrimus) prohibemus: permutationes bonorum Ecclesiæ sine dispensatione Sanctæ Sedis Apostolicæ, infeudationes, & emphyteuses contra sacrorum Canonum ordinationem attentari non debere, edicimus;

attēdata in contrarium cassa, & nulla declaramus, & quatenus opus sit, etiam irritamus, cassamus, & annullamus, &, qui contra fecerint, obnoxios poenis iuris declaramus.

Vt autem vsurpatorum sacrilega cupiditas statim agnoscat peruersitatis, & à malo desisteat, in omnibus Ecclesijs in qualibet tertia Dominica cuiuslibet mensis, mandamus intra Missarum solennia promulgari populo Decretum Sacri Concilij Tridentini sess. 22. de res. in Italicam linguam conuersum: Confessarios verò omnes seriò monemus, vt poenitentes super vsurpationibus præfatis confessionum tempore examinare studeant.

Interdum fit, quod non sine scandalo bonorum, & graui animi dolore recordari possumus, vt tam Vniuersitates, quàm personæ singulares, si quid interdum difficultatis, aut controuersię extra ordinem pro Ecclesiarum re tuenda oritur; nè præsentis pecuniæ cōmodum amittant; pro futuris impensis aliunde pecuniam (vt aiunt) ad interesse sumant, & ipsa bona Ecclesiastica hypothecæ subijciant, quę postea multo serius, quàm dignitatis, & pietatis ratio postulat, redimant: cui abusi occurrentes districtè præcipimus Vniuersitatibus, & Collegijs sub poena excommunicationis prohibentes, nè hypothecas rerum, & bonorum Ecclesiasticorum facere audeant, nisi grauissima necessitas, eaquę nobis proposita, & probata vrgeat, & utilitas euidens Ecclesię suadeat. hypothecas, & obligationes alio quocunque modo factas, & faciendas irritamus, & nullas declaramus.

Auaritia, quę est Idolorum seruitus, aliena iniquius rapiente, & ad id, quod suum non est, cupiditatem, & manus extendente, ne dum proprium cupidius retinente, quàm Christianam decet charitatem; ferendum non est, vt cum iurium Ecclesiasticorum iactura, qui percrebuerant, abusus perseuerent, & progrediantur. Fit autem, vt administratores reddituum, & censuum Ecclesiasticorum multa ad commodum suum trahant, &; dum factis rationibus administrationis debitores apparent; tum pro eo, quod debent, censum liuellarium super suis bonis Ecclesię constituent; ac, vt suę cupiditatis solatium in promptu habet, ita facile adducuntur, vt plura in vsus proprios insumant, quàm in Ecclesię commodum: alterum sequitur, vt omnes certatim Ecclesiarum administrationes cupidè potius, quàm ambitiosè quærant: cum liuellationes etiam huiusmodi à parte venditoris iniquę, à parte emptoris minus licitę appareant; quod ex Bulla Pij V. de censibus satis liquet.

Idcir-

Idcirco opportuno remedio huiusmodi malo occurrentes, primò declaramus inhabiles omnes, & singulos cuiuscunque conditionis, nominis, ac tituli bonorum Ecclesiasticorum administratores, qui sunt adhuc debitores, & debita non solidarunt, ad eandem administrationem recipiendam, donec, quod debent, integre persoluerint: eorundem verò electionem, tanquam non legitimam, & contra iuris ordinem, & rationem factam, cassam, & nullam declaramus, & quatenus opus sit, etiam irritamus, & annullamus. secundò liuellationes quasque; per debitores Ecclesiarum, aut alios, modo, quo præfertur, factas, nullas pronunciamus: cum contra Bullam Pij V. initæ fuerint. tertio filios, aut hæredes debitorum iam defunctorum, donec integram summam defunctorum nomine debitam persoluerint, inhabiles ad administrationem Ecclesiarum, quibus aliquid debent, dicimus, & declaramus.

Graue est à Sanctuario iniquitatem prodire, & inde iniurias oriri, vnde ius oriri debuit. aliquando enim fit, vt in redemptione aliquorum censuum, redimibilium beneficiorum, seu Ecclesiarum, affrancatores fortis principalis pecuniam Ecclesiæ, seu beneficiato persoluant: illa vero in manu recipientis, qui præsentī inhians commodo, futuri floccipendit damni perpetuam iacturam, pereat: quod ne fiat, (vt factum damnamus, & illos, qui talia fecerunt, refectioni obnoxios corā Deo, & hominibus declaramus) omnino prohibentes sub pœna excommunicationis latæ sententiæ sine alia declaratione ipso facto incurrenda præcipimus omnibus, & singulis beneficia quæcunque Ecclesiastica habentibus, & in posterum habituris, atque etiam administratoribus bonorum, seu reddituum Ecclesiasticorum; cum casus inciderit, vt aliquis censum, quo tenetur, redimere velit; statim Vicarium Foraneum regionis suæ moneant; ille verò ad nos rem quam celerrimè perferat, quo beneficiorum, & Ecclesiarum indemnitati consuli rectè possit.

Quia verò in Villis inter rusticos pauci sunt, qui legere, & scribere sciant, administrationes tamen Ecclesiarum suscipiunt, qui nec acceptum scribere, nec impensum norunt: Idcirco statuimus, vt in quacūq; electione Camerariorum, vel administratorum Ecclesiæ semper intelligatur Camerarijs electis adiunctus Curatus loci, qui vnam ex clauibus horrei, canipæ, & capsæ pecuniarum tam ex residuis, quam ex oblationibus collectarum habeat: accepta omnia, & singula conscribat, impensa verò distincta, & clara scriptione notet, vt rationum tempore omnia inspicere, & perpendi pro iustitiæ implemento possint: aliter factum.

21
Cum tam in electione Camerariorum, quam in rationum redditione irritamus: vt etiam vltcrius à Vicarijs Foraneis moniti pro rei grauitate prouidere cupiamus.

Ecclesiarum immunitatem etiam in hoc; ne quod Ecclesię parietum edificium profanum adtingatur; mandamus omnino seruari. In Cemetarijs nihil profanum fieri permittatur vel extensione linteaminum, coriorum, aut aliarum rerum, vel pascuatione bestiarum, vel vinearum plantatione; id quod pluribus locis tam in Visitatione, quam extra prouisum à nobis propositis etiam pœnis fuit.

De Festorum dierum Sanctificatione.

FESTOS dies in honorem Dei, & Sanctorum eius institutos ad gratias Deo agendas de beneficijs, quæ à liberalissima eius manu accepimus, veniam erratorum precandam, & opem diuinam implo- randam seruari decet, vt omnium seculorum memoria etiam veteris testamēti pagina testatum habemus: quo magis debemus seruare nos, qui in lucis veritate versamur, quàm ij, qui in vmbra futurorum ante solis ortum sedebant. Tempus autem dici festi in audiendis concio- nibus, Missæ Sacro, & Diuinis Officijs ponendum est; non in com- messationibus; multo minus peracto prandio ad saltationes, & vani- tates declinandum, cum potius sit ad Ecclesiam confugiendum ad ve- spertinas horas audiendas, & nomen Dei concorditer, & deuotè. vel silentij meditatione, vel vocis exercitatione laudandum.

Cum verò festi dies Dominico die in Parochialibus Ecclesijs popu- lo denunciandi sint; Parochis omnibus districte præcipimus, vt in Pa- rochialibus Ecclesijs omnibus Dominicis diebus anni (non obstante quauis consuetudine contraria, quam omnino sublatam dicimus, & quantum attinet ad præsentis Decreti executionem, tollimus, & abole- mus) Missam celebrent, & festos dies, Vigilijs, ac tempora ieiuniorum populo promulgent, eundemque doceant, quæ seruanda, & quomodo seruanda sint: in eos autem, qui defecerint tam in Missa, quam in alijs, pœnis seuerioribus animaduertemus. populum verò monendum, & frequentius incitandum mandamus, vt Dominicis saltem, ac festis die- bus ad Parochialem suam accedat, & ibi Missæ sacrum, & concionem audiat.

Graue omnino, vt, quæ ad gloriam Dei, & salutem animarum constituta sunt, humano quodam ritu, & obseruata consuetudine negligantur. Solent Viduæ post mariti obitum intra annum domo non exire, nec etiam Missæ audiendæ causâ, aiunt, doloris testandi gratia: at verò non maior debet esse cura doloris; quasi spem Resurrectionis non habeamus; quàm sit studium pietatis: nec diligentius debet Vidua tempus luctus seruare, quàm Sanctæ Ecclesiæ præceptis parere: præsertim cum non vere luctus perpetuus domi seruetur, neque contra honestatē sit, ad Ecclesiam accedere, vt pro mariti requie oretur: cui minus suffragamur, cum per inobedientiam peccamus, vel obedientiæ legem deserimus. Alterum est malum; vt puellæ nobiles tam paulò minores, quàm multò maiores intra septa domorum permaneant, vt nunquam, nisi bis, aut ter in anno ad Ecclesiam exeant: fenestris tamen studiosius assistant, & ad choreas exire non vereantur. Durum, & periculosum vitæ genus: vtinam homines saperent, intelligerent, ac nouissima prouiderēt: quos abusus, licet iam inueteratos, cum abolere maxime cupiamus: omnib⁹, & singulis vtriusq; sexus Christi fidelibus per misericordiam Dei obtestamur, vt gentilitios ritus exuant, & charitatem Christi induant, quæ diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis: sciant verò in conscientia tutos apud Deum non esse, qui humanis, & triuolīs quibusdam se commentis tueri student: eos verò, qui familijs præsunt, rationem Deo etiam de ijs, quos ad bonum non adduxerunt, reddituros esse; multo verò magis de ijs, quos à bono auerterunt. Sublatis igitur supradictis obseruationib⁹, vel Viduitatis, vel nubilitatis, quas Christiana pietate indignas putamus, & pro talibus pronunciamus, ac declaramus: omnibus Parochis, & Curatis tam Ciuitatum, quàm Terrarum, & Oppidorum, ac etiam Villarum præcipimus, vt populo inter Missarum solennia abolitionem, & annulationem huiusmodi corruptelæ promulgent, rei qualitatem, & circumstantias doceant, & cōfessionum tempore partes illas sustineant, quæ pastorem, & patrem decent: si negligentes fuerint, rationem pro suis ouibus reddituri.

Si quando inciderit festo die mortuum aliquem humani, omnino præcipimus, Curatos quoscunque Missam de festo peragere; & sacro peracto, corpus in Ecclesiam inferri, ac factis exequijs de more sepeliri: prohibemus autem districtè mortui sepeliendi causâ, aut officium festi deferri, aut Curatos à sua Ecclesia non peracto festi sacro discedere, etiâ sub pœnis ad arbitrium pro modò culpæ imponendis.

Mense Ianuarij.

Circumcisionis Domini.
Epiphaniæ Domini.

Mense Februarij.

Purificationis Beatæ Mariæ Vig.
Matthiæ Apost.

Mense Martij.

Annunciationis Beatæ Mariæ Vir-
ginis.
Paschatis Resurrectionis Domini
cum duobus sequentibus die-
bus.

Mense Aprilis.

Marci Evangelistæ.

Mense Maij.

Philippi, & Iacobi Apostolorum.
Inventionis S. Crucis.
Ascensionis Domini Nostri Iesu
Christi.
Pentecostes cum duobus diebus
sequentibus.
Corporis Christi.

Mense Iunij.

Natiuitatis S. Ioannis Baptistæ.
Petri, & Pauli Apostolorum.

Mense Iulij.

Hermagoræ, & Fortunati.
Mariæ Magdalænæ.
Iacobi Apostoli.

Mense Augusti.

Transfigurationis Domini nostri
Iesu Christi.
Laurentij martyris.
Assumptionis Beatæ Mariæ Vir-
ginis.
Bartholemæi Apostoli.

Mense Septembris.

Natiuitatis Beatæ Mariæ Virgi-
nis.
Matthæi Apostoli.
Michaelis Archangeli.

Mense Octobris.

Iustine Virginis, & martyris.
Simonis, & Iudæ Apostolorum.

Mense Nouembris.

Omnium Sanctorum.
Martini Episcopi.
Andree Apostoli.

Mense Decembris.

Thomæ Apostoli.
Natiuitatis Domini nostri.
Stephani Prothomartyris.
Ioannis Apostoli, & Evangelistæ.
Innocentium.

Dies

DIES autem festos, qui locorum particularium deuotione, aut voto coluntur; obseruationi, & uenerationi fidelium celebrandos relinquimus, atque etiam celebrari mandamus.

Et præter Vigiliis in Calendario Romano cum ieiunio designatas, Vigiliam Beatissimorum Sanctorum Martyrum Ecclesiæ, & Diocesis Aquileiensis Patronorum Hermacore, & Fortunati indicimus futuris temporibus seruandam.

De Canonicis, & Mansionarijs.

CANONICORVM est inter ceteros, qui militiæ Ecclesiasticæ ascripti sunt, eminens apud nos prærogatiua: inter ipsorum Canonicorum Ecclesias ordo quidam, vt, qui in Metropolitana sunt, præsideant cæteris: qui verò in Collegiatis gradum suum teneant. hi tamē meminisse debent, vt dignitate, & officio præsumt, ita omnium virtutū splendore, vitæ, & morum integritate, pietatis laude eminere debere, vt non sit personarum potius, & loci prærogatiua, quàm virtutis, & meritum: ac, vt horum frequentius opera, & ministerio indigemus, atque vtimur, quippe qui propiore quodam vinculo ad nos pertinent, & gubernij Ecclesiastici nobiscum obire munus pro temporum, locorum, & facultatum ratione debent: ita grauius repræhendendi, qui, cum superiorem apud nos locum obtineant, infra alios morum, studiorum, & actionum demissione censentur.

Propria Canonicorum munera in Ecclesia interessentiæ, diuinorumque officiorum tempore obeunda, Constitutionibus Visitationis satis expressimus, quas iterum intimamus, quatenus opus sit, & non aliter, & pro intimatis etiam in Synodo declaramus, vt tam in ordinibus Præbendæ annexis suscipiendis, quàm in ordinum executione loco, & tempore præstanda, non putent se conscientiae, & iustitiæ satisfacere, nisi cum honore executionem etiam oneris coniunxerint.

Chori locum, in quo sedent, diuinis laudibus, Psalmodiæ concentui, sacrorum celebrationi destinatum Canonici ita teneant, vt nihil putent à re sacra alienius, quàm si nugis, rerum inanium (turpia enim à locis etiam secularibus abesse debent, nec putamus huius generis pponi aliquid, quo possit grauius diuinæ clementiæ bonitas offendi) tractationibus, & colloquijs operam dent: quibus chori psalmodia, & aliorum impeditur deuotio: quæ sunt ad rem præsentem, agant; illud agere di-

17
seant, studeant, attendant: alia omnia à re putent aliena, & loco, & tempore, & personis indigna.

Qui ad Canonicatum promoventur, cui annexus est sacer Ordo, & ætatis legitimæ non sunt ad ordinem tempore statuto suscipiendum; si dispensatione Apostolica non fulciantur, eos declaramus inhabiles ad titulum recipiendum: Quod volumus tam de præteritis, quàm de futuris esse dictum. Cum verò etiam sacri ordines Mansionariorum Præbendis sint adiuncti, ex nunc declaramus nullam quamcunque collationem, aut prouisionem de Mansionaria faciendam ei, qui ætatem legitimam non habet ordinis sacri suæ Præbendæ intra tempus à iure statutum suscipiendi, quemadmodum inhabiles ad Mansionariam dicimus, & pronunciamus eos, quibus sacrum ordinem Præbendæ attributum per ætatis impedimentum suscipere non licet. Quod item statuimus de ijs, qui ad Capellanas seu Capellas promoventur; ne abusus progrediatur, qui locis quibusdam irrepit, vt pueri multo minores, quàm vt promoueri per annos aliquot ad Sacerdotium possint, ad beneficia simplicia, quæ ordinem, & ministerium Sacerdotis annexum habent, promoucantur.

De ordine Chori seruando, vt Canonici, & Mansionarij suo loco sedeant, stent, genuflectant, sacris intendant, satis multa particularibus Constitutionibus statuta sunt, quæ repetere necessarium non est: tantum mandata, & ordinata seruent; si quid addendum erit, suo tempore fiet.

Ab vnionibus Beneficiorum quorumcunque Canonici, & Capitula abstineant; si quid hæctenus non ritè factum, emendetur.

Statis horis in Chorum omnes Canonici, & Mansionarij conueniāt; qui extra Chorum est, pro non interessente habeatur, quem non interessentem, nec dignum, qui distributionum particeps sit, declaramus, quamuis intra parietes Ecclesiæ sit, & diuersetur intra ipsam; nō enim esse intra Ecclesiam, dum fiunt sacra, est hoc interesse: sed interessens verè, & propriè est, qui in Choro est, & ore, & animo diuinis interest.

Graue est, mali exempli, corruptelæ non ferendæ, vt, si quis ex Canonici, aut alijs, qui de mensa distributionum lucra percipiunt, reus criminis coram nobis sistitur, licet sententia declaretur nocens, & reus, ac pœna digna plectatur; Capitulum mendicatis suffragijs, ambitiosa se cupiditate peruicacius inferente, lucra ei omnia distributionum condonet, quæ reatus tempore, si diuinis assiduè interfuisset, lucrari po-

nisset

tuisset, cum interessentiam non impeditus alias ornittere solitus esset. à quo duplex oritur corruptelæ malum; alterum, vt reus lucretur, quod si reus non fuisset, lucratus non esset; alterum, vt, qui Ecclesiam sua culpa propter crimen non frequentauit, & pro commisso crimine absuit, & pœna damanatus est iusta, donatione Capitulari, tanquam stipendio foueatur, & disciplinam non agnoscat, elusa Prælati iurisdictione, pœna, & correctione. Quod ne fiat, modis omnibus prouidentes statui-
mus, & declaramus: quodocunque contingat, vt aliquis Canonicus, aut alius coram nobis, vel ex denunciatione, vel accusatione, vel officio inquisitus, absolutus omnino fuerit, eum integram portionem omnium suarum distributionum pro toto reatus tempore habere, & percipere posse sine vlla diminutione, cum sine culpa sua absuerit ab Ecclesia: sin verò in aliquo vel minimo ob crimen obiectum condemnatus fuerit, per consequens distributionum lucris priuatum intelligi debere, ad quorum perceptionem nulla volumus ratione posse restitui. Capitulis autem Ecclesiarum districtè inhibemus, quidquam contra constitutionis huius tenorem attentare, aut facere: quod si super præfatis distributionibus donationem, aut remissionem, seu quamuis dispositionem fecerint, quo minus cæteris, qui seruiuerunt Ecclesiæ, accrescant; ex nunc, prout ex tunc declaramus, primò dispositionem huiusmodi cuiusvis tenoris, ac formæ sit, nullam esse, & pro nulla haberi debere: secundò ex nunc, prout ex tunc declaramus portionem illam donatam, vel quocunque modo remissam ad Capituli dispositionem non pertinere, nec pertinuisse; neque ad singularem personarum de Capitulo pertinere quacunque ratione posse: tertio ex tunc eo ipso, quo attentari cœpit, tempore contra constitutionem præsentem, eandem portionem integram distributionum applicamus Sacristiæ ipsius Ecclesiæ in ornamenta Ecclesiastica, & alia tam necessaria, quam decentia impendendam; quam pro applicata, & attributa haberi omnino volumus, & mandamus.

Mansionarij, & alij, qui ad perpetuum Chori ministerium assumuntur, debent in ijs, quæ ad Chori disciplinam pertinent, tam in psalmodia, quam in Cantu firmo ad minus instructi esse, vt munus obire suum intelligant; nec, vt ante factum alicubi compertum est, rudes omnino ad chori seruitium sunt eligendi. Idcirco præsentì Constitutione precipimus omnibus Capitulis, ne ad Mansionarias eligere, seu promouere præsumant personas, quæ non sint ad psallendum, & cantu saltem
firmo

firmiter canendum præuio examinè inuentę idoneę, & aptę; licet ad alias res aptissimę essent. Cum enim Mansionaria principaliter ad certum sit onus, & munus instituta, debent idoneę ad illud principaliter personę promoueri; nec trahi illius officij redditus ad aliena. si aliter prouisum, aut factum fuerit, cassamus, irritamus, & pro nullo haberi volumus: reseruantes tamen nobis, vt in tali defectu, & commissa contrauentione prouisionem, vt iuris fuerit, obeamus.

De Vicarijs Foraneis.

DIOECESIS Aquileiensis latitudo ea est; vt, cum in omnes partes assiduę discurrere non valeamus, ad varia gubernij subsidia confugiendum putemus. Cum autem Diocesis quibusdam locis facta sit distributio in Archidiaconatus, ipsę verò partes Archidiaconorum curę, & administrationi demandatę fuerint; adhuc tamen supersit quędam pars in portiones aliquot distribuenda, & certis personis commendanda, in eam sententiam venimus, vt aliquot Vicarios Foraneos constitueremus, quorum cura, & guberniam attributis regionibus pręsit, ne quod Constitutionibus, & reformatione mederi, & sanare curauimus, neglecta medicina corruat, & ludibrio medicina ipsa esse incipiat. Constitutis igitur Vicarijs, ac distributis regionibus, sua cuique assignata, munera etiam eorum particularibus Constitutionibus comprehendere volumus, vt in eam se partem gubernij studiosius, quę assignata est, dedant, quò nostram expressius sententiam cognouerint.

Vicariorum Foraneorum munus præcipuum est, quęcunque de constructionibus, reparationibus, instructionibus, exornationibus Ecclesiarum, Sacristiarum, Capellatum, Altarium tam particulariter, quę generaliter mandata sunt, curare, vt non modo executioni mandentur, sed vt bene mandentur: præterea illa etiam, quę de honestate in Ecclesijs seruanda, de ordine, & celebratione Missarum, & alia omnia, quę Curatorum diligentię commissę; & mandata sunt tam respectu ministerij Sacramentorum, quàm aliorum quomodocunque ad ipsorum Curatorum munera spectantium, curare, & exequi debebunt. Præterea vitam, mores, & habitum, conuersationes, suspiciones rationabiles de vita, & moribus Clericorum intra fines regionis commissę videant, extra iudicialiter corrigant, emendare contendant. Si quid ta-

men,

men vel incorrigibilitate, vel rei natura grauius inciderit, ad nos diligentissime perferant: quæ autem huius generis fecerint, aut curarint, ea scripto comprehendant, ut quandocunque requisiti rationem reddere administrationis suæ valeant.

In re, & iuribus Ecclesiarum seruandis, tuendis, & recuperandis sollicite particularium locorum Curatos urgeant, nè quid vel negligentia pereat, vel potentiorum cupiditate usurpetur: si quid insolentius alicubi fiat, statim nobis omnia, & singula perscribant.

In Camerariorum electione, reddituum Ecclesiarum dispensatione, rationum redditione, reliquorum solutione curent, ea tolli, quæ vel impedimentum afferunt, vel damnum inferunt: quæ ante à nobis constituta sunt, perficiantur. præterea confinia terrarum, & bonorum Ecclesiæ præcipiant Curatorum propriorum sedulitate perfici. negligenter excitent, & ad bonum adducant.

De Congregatione Casuum conscientiae singulis mensibus habenda Vicarij nostri præcipue agant, ut nunquam prætermittatur: illam verò seruato certo ordine vocent. Post expeditam Synodum intra mensem vocent Clerum suæ regionis, & omnia, quæ ad Synodalia Constitutionum executionem pertinent, seriose indicant, profiteantur ex officio fore, ut ipsi assidue urgeant; nec patiantur quidquam vel nequitia inuerti, vel negligentia omitti. Si post primam, & secundam monitionem attentè officium suum minus exequantur, se rem ad nos delaturos esse, nè ipsi negligentiae, ac desidia arguantur: deinde agant de futuris Congregationibus casuum habendis, & exhibeant duos, aut tres casus in futura Congregatione sequenti mense discutiendos, & decidendos. In Congregationibus seruetur ordo, ut statuta die, quæ festae esse non debet, summo mane omnes ad suum Vicarium conueniant, & facto ab omnibus sacro cum Missa de Spiritu Sancto, vel saltem oratione, fiat Congregatio, in qua casus ante exhibiti decendantur. ad Congregationem euocentur omnes, qui sunt de regione Vicarij: contumaces plectantur poena librarum duarum monetæ Venetæ pro quolibet defectu. mulctæ in expensas Congregationis librorum emendorum, cursorum discurrentium insumantur. Liber penes Vicarium sit, in quo scribantur Congregationes cum die, mense, & anno; ipsi etiam casus, & decisiones; præsentia Curatorum, qui Congregationi interfuerunt; absentium vel excusatio legitima, vel contumacia; itemque contumaciæ poena: si quis ter fuerit contumax, ad nos referatur, ut remedio grauiore

uiore contumaciam luere discat. Decisionum autem exemplum singulis ad nos mensibus perferendum curetur.

Tempore Congregationum frugalitas seruetur inter omnes, qui conuenient: sit breue, & simplex conuiuium, collatione omnium, & communi congregatorum impensa: dum corpus alitur, lectura aliqua sacre scripture condidatur mensa, alatur animus: ante, & post fiat benedictio, & gratiarum actio incohante Vicario, & prosequentibus reliquis.

Quę de Curatorum residentia in Synodo decreta sunt, Vicarij, vt obseruentur, studiosę curent: super eorum recessu à cura ex causa aliqua rationabili seruent, quę in Capite de Curatis expressa sunt, ac in omnibus ita stultiosę inuigilent, vt ab eorum pietate, diligentia, ac prudentia desiderari nihil amplius possit. Pręterea Vicariorum munus erit, cum aliquis ex Curatis suę regionis egrotare cęperit, inuifere; si grauius se habuerit, curare diligentius, vt necessaria tam spiritualia, quàm temporalia ei ministrentur: si obierit, in suo libro scribant obitum cum die, mense, & anno, & statim nos moneant: curabunt verò interim tam viuente Curato in egritudine, quàm eo mortuo, ne cura animarum detrimentum patiatur: rerum, & bonorum, quęcunque in vita possederit, curam diligentem habeant, nè quid fraudis in preiudicium eorum, qui de iure succedere debebunt, committatur, inuocato etiam super his, si opus fuerit, brachio seculari.

Ex Sacerdotibus alienigenis, si quis in regionem venerit, ne admittatur ad celebrationem Missę, nisi licentiam à foro nostro Patriarchali obtentam in scriptis habuerit: illos autem, qui tanquam peregrini ad Missarum celebrationem admissi sunt, in Capellanos se intrudere non permittant. Cooperatores, seu Capellanos quoscunque ne permittant Confessiones audire, aut Sacramenta ministrare, nisi licentiam in scriptis obtentam ostenderint: eos, qui contra premissa ire presumpserint, ad nos deferre quam primum studeant.

Cum verò contigerit Vicarios ad reuisionem Ecclesiarum suę regionis excurrere, vel ordinaria officij obligatione, vel mādato nostro, tum eis non liceat quidquam, ne minimum quidem, pecunię aut ab Ecclesijs, aut ab earum Camerarijs exigere, seu petere, nec oblatum accipere: si contrafecerint, eos declaramus ex nunc pęnas à Sacro Concilio Tridentino indictas incurrisse: volentes eos tamdiu ab officio suspensos manere, dum Concilij Tridētini decreto integre satisfecerint. Viſtuala verò modestę volumus exhiberi, vt nihil inter Ecclesiasticos

appareat

87

appareat in decorum, nihil superfluum, omnia moderationis Ecclesiæ
scilicet lege temperata.

De vita, & honestate Clericorum.

VITA Clericorum debet esse sancta, sanctè, & religiosè tradita, laudabili conuersatione, virtutum laude ornata, vt nihil non modestiam, charitatem, & pietatem olere videatur: vt autem intimos animi recessus scrutari, & intelligere nemo hominum potest, qui soli Deo patent; ita externis argumentis, ac signis, quæ sub sensu cadunt, pernosci, & iudicari facile quisque potest; vt qualem se foris profiteatur, talem intus & voluntate, & animo esse non inficietur.

Insigne primum Clerici Tonsura est, & vestis talaris: qui igitur in clericalem militiam adscitus est, norit à se hoc primum requiri, vt habitum, & tonsuram deferat. qui non detulerit, sciat se pœnis iuris subiacere.

Cum autem complures sint in Diœcesi Aquileiensi, qui tonsuram habent, aut etiam ordines minores; quorum alteri aliquando in Ecclesiasticis ministerijs in habitu, & tonsura seruierunt, postea respicientes retro, tanquam regno Dei minus apti, clericalem militiam deseruerunt, & ad vitam laicalem, & communem reuersi sunt: alteri nec habitum, nec tonsuram vnquam gestarunt, nec in Ecclesijs Clericorum instituto, & more versati sunt: sed Laicorum habitu, delatione armorum, toto cultu corporis omnia alia potius, quam Clericos se ostenderunt; neque Clerici communi hominum opinione habiti sunt: vtrique verò vitam secularem degentes, si quando aliquò impingunt, & iustitiæ temporalis præcepto propter crimen obiectum in aliquam difficultatem truduntur, tum ordinationis literas ostendunt, & fori Ecclesiastici subsidium implorant: abusibus occurrentes varijs, & grauib. presenti Constitutione, Sacri Concilij Tridentini decretis inhærentes, statuimus, & declaramus indignos illos esse, quos fori Ecclesiastici fauor complectatur, qui eiusdem fori dignitatem, & obedientiam contempserunt. Eos igitur, & eorum quemlibet, qui tonsura, vel minoribus etiam ordinibus initiati sunt, siue in habitu, & tonsura in Ecclesia olim seruierint, siue habitum clericalem nunquam gestarint, & nunquam in Ecclesia Ecclesiasticè versati sint, omnino ad forum Ecclesiasticum non pertinere, & fori Ecclesiastici subsidio carere debere declaramus.

Illis autem, qui beneficium quodcumque Ecclesiasticum, etiam simplex possident, vel Canonatum, aut Capellaniam, siue etiam pensionem ultra ducatos sexaginta, tonsuram verò, & habitum clericalem deferre contemnunt; amantes lucrum, in signe verò suæ professionis abhorrentes, Constitutiones Sixti V. datas alteram quinto Idus Ianuarij 1588. alteram Pridie Calendas Februarij eodem anno intimamus, ac ne prætextu ignorantie quispiam se tueri contendat, quo minus debitis pœnis plectatur; ipsas Constitutiones mandauimus in Synodo promulgari, & omnibus indici, ac intimari.

Quia verò, qui ad ordines, vel minores promouetur, interdum fraudem confingunt, & quod grauius est, per falsa documenta ad sacros, etiam Sacerdotij ordines ascendunt, cum vel ætatis, vel natalium defectu laborent, vel Canonico alio impedimento teneantur, quominus iure promoueri valeant: hi verò cum dolo, & fraude ascenderint, celebrare, & in susceptis etiam ordinibus ministrare non verentur, licet ante Bullam Sixti V. suspensi Constitutione Pij Secundi essent, ac ministrantes, seu celebrantes irregulares fierent: post dictam verò Bullam Sixti V. excommunicationis vinculo irreti mancant, ac item in irregularitatem in susceptis ordinibus vel ministrantes, vel celebrantes incidunt: nè præfatarum Constitutionum ignorantiam pretendere quisquæ valeat, aut dolum, & fraudem quocumque colore tueri, abusui prospicientes, vtranque Bullam mandauimus in Synodo legi, ac publicari: addentes: si quis de crimine dictis Bullis comprehenso aliquo modo iudicialiter conuictus fuerit, graui eum pœna tanquam sacrarum Sanctionum, & Censurarum Ecclesiasticarum contemptorem damnatum iri.

Lateranensis Concilij sanctione decretum est, vt; qui beneficia Ecclesiastica tam curata, quàm non curata obtinent; nisi post certum tempus horas Canonicas recitarint, fructus ipsorum beneficiorum pro rata horarum, quas non recitarunt, amittant: qui ex tunc fabricis locorum piorum, seu elemosynis applicati fuerunt. Quod vt Clericis apertius innotesceret, Pij V. Constitutione lata duodecimo Calendas Octobris 1571. factum est: qua amissiones fructuum pro horarum omissione, quæ sint, declaratur: vt omnes intelligant, quod malè perceptum est, locis,

locis, quibus applicatio est facta, debere restitui, & ad huiusmodi restitutionem in foro conscientiae teneri.

Non tamen existiment, qui ad sacros ordines, etiam Subdiaconatus tantum promoti sunt; horis canonicis ex Breuiario Romano recitandis, cum beneficium Ecclesiasticum non habeant, obstrictos se non esse: omnino vero intelligant, quemadmodum, qui beneficium habent Ecclesiasticum, horas canonicas non recitantes, ultra peccati mortalis reatum amissione fructuum plectuntur, ita illos omittendo horas canonicas mortaliter peccare, nec se prae-textu beneficii non adepti excusare posse: omnes vero norint sacri ordinis susceptione, se in sortem Domini, cui in humilitate seruire debent, adscriptos esse, ut à sua ipsius religiosa dedicatione, & sacris ministerijs discedere non valeant; sed ita obligatos esse, ut ascendere possint, ad seculum descendere non possint. Qui muneris sui partes neglexerit, & conuinci aliquo modo poterit, vel non recitare, vel recitandi ordinem non intelligere, pœnis debitis etiam in foro exteriori, ultra peccati reatum, plectetur. Ordinem vero recitandi horas canonicas in Diœcesi Aquileiensi eum indicimus, quem Calendario proprio Diœcesis Aquileiensis promulgari curauimus.

De Clericali habitu, & tonsura ne dubitari contingat, qualis esse debeat; tonsuram, seu clericam edicimus, ac præsenri Constitutione intimamus eam esse, quam pro maiorum, & minorum ordinum gradu minorem, & maiorem præscripsimus, ut vel inscriptione clericæ inscriptum sit cuique suæ ordinationis: signum barbæ in comprioris formâ, & longiores pilos, quos mostachios vocant & oris officio impedimento sunt, omnino damnamus, & à clericali modestia reijcimus. Habitum vero clericalem in Ciuitatibus, Ferris, & Oppidis dicimus esse, vestem talarem collo constrictam cum pallio superiore longo. collaria camisia quocunque modo, ut incomptè a quibusdam deferuntur, crispata damnamus, reijcimus, & personis Clericalibus minime conuenire pronunciamus. Colorem nigrum Clericali modestiæ dicimus conuenire: alios quoscunque colores, etiam in manicis, & fibulis caligarum damnamus, & prohibemus. Pileos laneos, seu sericos crispato opere, vel punctorum frequenti ordine quasi pictos, seu cinguli variegati corona exornatos ad Laicos, non ad Clericos declaramus pertinere: volumen velorum circa pileum ex arte compositum, ut non decet Ecclesiasticas

personas, ita minus quidem illas decet, quæ ampliorem dignitatis loci obtinent.

Prohibemus omnibus, & singulis Canonicis, Mansionarijs, Capellanis, Sacerdotibus, & cuiuscunque gradus Clericis ultra pœnas in Constitutionibus Visitatorijs particulariter expressas; quibus in nullo volumus derogatum, aut in minimo quidem præsentì Constitutione detractum; sub pœna suspensionis a diuinis, nè in chorum ascendere audeant sine veste coloris nigri usque ad talos demissa, & ad collum constrieta & superpelliceo decenti: vestem breuiorem, coloris non nigri, aut collo non constrieta quocunque prætextu sumptam a choro. & ab Ecclesia longius abesse volumus: eisdem pœnis subiacere edicimus, qui pileos cuiuscunque materiæ, & formæ in chorum detulerint: si enim locis omnibus Clerus decenter ornatus esse debet, multo sanè magis in loco sacro, in choro, vbi laudes Deo persoluuntur, gratiæ aguntur, postulationes fiunt, esse debet; in quo vestitum induens candidum, & officium Angelorum obiens ab omnibus abstinere, quæ vel inania sunt, vel secularia, vel a re aliena, diligentissimè debet: quod assidue meditari, & contemplari animo piè decebit. Quod autem debeat esse in Choro silentium, quæ mentis eleuatio, qui cultus, attentio, & deuotio, particularibus Ecclesiarum Constitutionibus ordinatum est, vt nihil hoc loco addendum putemus.

Cum verò possit aliquis dubitare, quæ sit habitus itinerantium forma; vt quæcunque se ad loca Clerici contulerint, vitæ, & morum insignes deferant, ex ipso verò Clericali habitu obstrictos se obligatione modestiæ, ac temperantiæ profiteantur; præsentì Constitutione precipimus, & ordinamus vestem Clericalem itinerantium Clericorum eam esse, quæ usque ad genu longitudine producta sit, vt saltem genu Clerici stantis operiat: hæc autem coloris nigri debet esse, & clericaliter formata. habitum verò clericalem declaramus eum esse, qui veste, vel talari, vel breuiore in itinere, & tonsura constat: ex duobus alterum si desit, dicimus clericalem habitum integrum non esse: quemadmodum etiam clericalem habitum non esse declaramus qui licet longitudinem habeat, coloris tamè nigri qualitatem, quam propriam Clericorum esse pronunciauimus, non habet. Qui habitum itineris faciendi causa detulerit, nec colore, nec longitudine, nec forma clericalem, eum p. mensum à diuinis suspensum manere volumus, & hoc toties, quoties: quod si quis fuerit incorrigibilis, & cum Clericus sit, in itinere se laicum

gerere, & ostendere affectarit, & agnoscere disciplinæ correctionem noluerit, in eundem grauiore, vt decet, animaduersione procedemus.

Arma Clericorum lacryme, & orationes, non enses, aut alterius formæ, seu materiæ arma per Ciuitates, & loca, in quibus habitant, si quis Clericorum extra itineris faciendi necessitatem insolenter arma cuiuscunque generis detulerit, eum damnamus pœna quartæ partis fructuum suorum beneficiorum, quam ex nunc, prout ex tunc, & è contra Sacristiæ Ecclesiæ; cui fuerit titulo beneficali adscriptus; applicamus, declarantes ad illius portionis restitutionem ita teneri, vt; nisi vel restitutionem fecerit, vel cautionem faciendæ restitutionis dederit, absolutionem in foro conscientiæ, obtinere non possit, processuri etiam grauius in foro fori contra incorrigibiles. propter itineris pericula breuem tantum enssem Clericis deferendum permittimus. Qui aliter fecerit, iisdem penis, quibus plectuntur deferentes arma per Ciuitates, & loca sine causa itineris; subiaceat. Contra Clericos non beneficiatos, & huius Constitutionis violatores, vt iuris fuerit, procedetur.

Ac vt omnes, quæ sint illorum partes, agnoscant, mandauimus in Synodo Bullam Sixti V. quæ de habitu Clericorum, & pensiones obtinentium promulgata est quinto Idus Ianuarij 1588. cum Indulto adiuncto de obtinentibus pensionem non ultra ducatos sexaginta sub dato Pridie Calendas Februarij 1588. legi, publicari, & intimari.

Pensionarios omnes monitos seriò esse volumus, eos ad Officium Beatæ Mariæ Virginis quotidie recitandum teneri: aliter præter peccatum mortale, quod committunt, restitutionis onere obstrictos esse: nè putent Ecclesiasticum panem, qui temporaliter ministris tribuitur, ad luxum, ad inania studia, vel aduersiones trahendum esse; cum sit patrimonium Christi, alimenta Sacerdotum, qui verè Sacerdotes, & verè Ecclesiastici sunt, ministrorum stipendium. vt vel in Ecclesia, vel extra laudes Deo persoluant, & ipsi Deo benedicant in omnibus Sanctis suis, & in omnibus operibus suis. Quod satis intelligere ex lectione Bullæ Pij V. de horis Canonicis poterunt.

Dicit Canon: Esau venator erat, quoniam peccator erat: quàm uerò modestia sit Clericali indignum, qui paulo ante Breuiarum manibus tractabat, & sacræ lectionis studio intendebat, eum publice accipitrem deferre, & sua in eo studia profiteri; quiq; cum Angelis in Ecclesia gratiarum actiones, & laudes Deo persoluebat, eum inter canum

laura-

latratus, & multitudinem versari, & in contemptis obstrepere vocibus; sacri Canoncs satis declarant, omnes verò facile intelligunt. consequitur autem, ut panis, qui victui miserorum pauperum sufficeret, panis inquam de redditibus Ecclesiasticis collectus; quod est patrimonium Christi; ad bestiarum cibum indigne transferatur. cuius criminis ratio districtè in die Domini reddetur. Quod nos à Clericorum vita, & honestate remouere cupientes; omnibus Clericis cuiuscunque conditionis, & gradus sint, venatorium studium interdiciamus, & districtè prohibemus: grauius etiam processuri pro modo culpe, & peccantium contumacia, nisi resipuerint.

Clericos quoscunque, cuiuscunque sint gradus, & conditionis, extra causam itineris in tabernis conuiuantes, seu bibentes, pro prima vice, qua fuerint inuenti, & legitime conuicti, damnamus in vna Marcha denariorum Aquileensium irremissibiliter ab eis auferenda, & applicanda operipio; secunda ad manendum in carceribus clausis per dies viginti; crescente contumacia, ne Clericalis sordescat dignitas, opportunioribus etiam remedijs occurremus. in ebriosos, si qui fuerint, animaduersionis regula, cum res feret, intendetur.

Aleatum lusum, quo tempus frequenter misera iucunditate teritur, Clericis, cuiuscunque sint status, sacrorum Canonum censura, & nostris Constitutionibus particularibus aliàs editis prohibuimus, quas etiam in presenti approbamus, & quatenus opus sit, etiam innouamus, & confirmamus: Si quis Clericorum vel locum aleatoribus ad ludendum prouerit, vel ad lusum ipse ventitarit, ac præcepti nostri, & modestiæ suæ fines transilierit, & status sui dignitatem neglexerit; prouisionis, & correctionis eam, quæ decet incorrigibiles, poenam sentiet.

Conuiuia, & conuersationes laicorum, multorum offensionum, & scandalorum originem, debent Clerici in quocunque gradu constituti sunt, declinare, ac fugere: honestatem, quæ inter Clericos tutius seruatur, amare, contraria diligentissime vitare: meminisse verò debent, non aliunde Clericalis ordinis dignitatem grauius fuisse offensam, quam a nimia Laicorum familiaritate: illi enim, ut honestè de ijs, quæ honesti speciem præferunt, sentire solent; ita si honestum, quod opinione comprehenderunt, assidua tractatione non reperiunt parui pendere, & quos imperfectiores norunt, contemnere omnino solent.

Mulierum suspectarum contubernium, & familiaritatem declinare, ac fugere Clerici debent, ne vel mali suspitione laborent, vel periculose

rei tractatione tabescant; qui Clericalis modestie contemptores fuerint, se rationem foridum, aut malarum suspicionum, si quid illorum culpa fuerit commissum, reddituros non dubitent. Concubinarum, & meretricum conuersationem, & alias turpitudines vindicatu-
ros nos esse iuris medijs, nemo ambigat.

Clericum; qui à seculo discessit, in sortem Domini adscitus, adhuc seculi negocia appetere non decet: negotiationes igitur, mercaturas, alienarum rerum procuratorem, tutelas, & similia à Clericorum professione declaramus esse aliena: vt, si quis, cum vacare Deo, studijs Ecclesiasticis, vitæ clericalis honestati deberet; se in tricas seculares dederit, se longè putet à vitæ clericalis semita declinare.

Quadragesimæ tempore, & alijs anni temporibus Clerus vniuersus non solicite modo, sed vnitim etiam ad publicas Conciones conuenire cum superpolliceis debet; vt seculares huius sollicitudinis exemplo excitati, & diligentius confluere, & attentius, quæ ad salutem animarum publicè proponuntur, animo capere, & facto exequi studeant.

Qui in minoribus Clerici sunt, hi suis in Ecclesia, cui adscripti sunt, officijs in habitu, & tonsura cum superpelliceo fungantur: ibidem frequentius Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ accipiant, vt dignè Deo ambulare discant, & ad maiora constituto firmissimo pietatis fundamento promoueri valeant; qui etiam per Vicarios Foraneos inter suos limites contineri in officio debebunt.

Si quando statutis temporibus Clerici ad ordinationem accedere voluerint, tum nolumus audiri, aut admitti, nisi testimonium certum attulerint cum sigillo, & subscriptione Vicarij Foranei; eos legitimis natalibus ortos esse, Doctrinam Christianam in Ecclesia didicisse, ac docuisse, studijs Grammatices operam dare, & in illis progressos esse, in suis officijs ministrasse, in habitu, & tonsura incedere solitos esse, vitæ honestate excellere, saltem semel in mense confiteri, & Sanctissimam Eucharistiæ Sacramentum frequentare: ac si ad maiores promoueri voluerint, se, vt in Ecclesia denunciarentur, curasse, nihilq; impedimenti oppositum fuisse; atque huiusmodi alia, quæ Ediçtis de ordinandorum promotione impressis compræhendimus. Si quis non munitus huiusmodi subsidijs, ac rebus ad nos ordinationum causa accesserit, sibi persuadeat, nihil se à nobis impetraturum esse.

Libros Clerici tam in minoribus, quàm in maioribus constituti, apud se habeant, quos legere, ac peruoluere assidue non desinant: vtriusque

Testa-

Testamenti volumina, Catechismus Romanum, Concilium Tridentinum, Rationale Diuinorum Officiorum, Sacrorum Doctorum Homilias, Doctrinam Christianam iussu nostro impressam, & has nostras Constitutiones, vt vel animo instrui ad pietatem, vel opere ad obedientiam, & Christianam perfectionem facilius possint.

Tempore Congregationum, siue lectionum, quæ fiunt in Ciuitatibus, ac Terris, aut extra, Clerici diligenter interesse curent: nihil committant, cur negligentia, ac socordia argui possint: in quo Vicariorum Foraneorum sedulitatem volumus oneratam esse; vt, si minus diligentes fuerint, & ter moniti non resipuerint; ad nos eorum nomina statim deferre curent.

Qui ad Clericatum accedere volunt, eos mandamus ab illos, qui huiusmodi ingressui in Ciuitatibus præficiuntur, vel à Vicarijs Foraneis examinari: si nihil habuerint impedimenti à natalibus, à corporis habitudine, ab ingenij docilitate, vt se dederint principia disciplinæ: tum sex menses eis ad tonsuram accipiendam præstuantur, vt habiles ad id, quod requirunt, reddantur, & ab his initijs progredi etiam longius valeant. Qui vcrò in Clericatu versati sunt, & adhuc versantur, si scholas, & Ecclesiam non frequentant, si muneribus officiorum suorum non funguntur, si minus deuotè, quàm Ecclesiasticam vocatione decet, Ecclesiastica Sacramenta accipere negligunt, si habitum non deferunt, & vel omnia supradicta omittunt, vel ex his, quæ maiora sunt, ab illis, qui Clericorum gubernio in locis præfunt, ab Ecclesia dimittantur, ablata eis facultate superpellicei induendi, & inter Ecclesiasticos eorum, quæ in exequijs, & alijs distribuuntur, quicquam accipendi: Si qua verò singularis persona; quo minus præsens constitutio executionem habeat, temerè Præfecto Clericorum impedimento esse voluerit: si fuerit Canonicus Capitularis, eum volumus ipso facto multatum pœna distributionum, & voce Capitulari vnus mensis: si fuerit Canonicus, qui vocem in Capitulo non habeat, damnamus ex nunc, prout ex tunc pœna distributionum duorum mensium: Si Mansionarius, pœna distributionum, & suspensionis à Diuinis ipso facto incurrenda per integrum mensem: Si fuerit siue Sacerdos, siue Diaconus, qui distributiones non habeat, duorum mensium suspensione multamus, ac multatum ipso facto declaramus: mandantes Præfectis Clericorum, siue Scholasticis in virtute Sanctæ obedientie, & sub pœna priuationis officij, vt Ecclesiasticam disciplinam modis omnibus ordina-

re, promouere, purgare, & correctionibus ex officio, & charitate frequentioribus reformare studeant; nobis verò sub eadem pœna, cur minus officium suum exequantur, impedimenta studiosè significant, vt remedijs, quæ fuerint opportuna, occurrere, & superiorum temporum licentiam, & eorum, qui disciplinam fortasse non nouerunt, temeritatem coercere possimus. debent tamen Scholastici, & Præfetti suum, vt decet, officium non minus diligenter exequi, quàm discretè.

Ad spectacula Comædiarum, seu ad Banchos Circulatorum, & Bufonum in plateis, qui alijs exemplum debent esse maturitatis, ac prudentiæ, accedere, & assistere Clericos non decet: à Chorearum spectatione item Clerici abstineant: saltationem verò publicam, quod est intemperatissimæ temeritatis genus; nulla ratione committant, nisi grauioris correctionis virgam experiri affectent. Personatum incedere Clericum turpe, vanum, periculosum, non ferendum: non enim ad bonum habitus clericalis depositio; sepius ad malum vel inchoadum, vel consumandum. Nocte se domi Clerici contineant: militum, aleatorum, infamium personarum conuersationem declinent: computationes fugiant, & omnia, quæ Ecclesiasticam personam minus decent, & Sacrorum Canonum statutis interdicta sunt Clericis, à se putent aliena: quæ verò ad omnes pietatis, religionis, ac modestiæ actus pertinent, seu pertinere, ac spectare possunt, ea sectentur, ijs immorentur, ab ijs nunquam, ne latum quidem vnguem, discedant: vt sit gens sancta, regale Sacerdotium, Ciuitas Sancti, in qua sapientia tanquam in sede sua habitare per gratiam non dedignetur.

Studia Clericorū promoueri optabile, & cum Christiana charitate, & Ecclesiastica dignitate consentaneum. Cum tamen abusus in omnia irrepperit, vt nihil, quo non peruenerit corruptela, inueniri possit, edicimus, & statuimus: si quis Clericorum Canonicatum habens, seu aliud beneficium, quod residentiam requirit, studiorum causa in aliqd publicum gymnasium se contulerit, aut conferat, ac interim prærogatiua vtens studentibus à iure communi, vel per Indultum Sanctæ Sedis data, fructus Canonicatus, aut beneficij in absentia percipere contendat, eum à dictorum fructuum perceptione amouendum, & coercendum esse: donec nostrum super præfatis habuerit consensum: aliter verò factum dicimus iure minime subsistere: quemadmodum declaratoria Pij Quarti statutum est.

SYNODALIVM Testium officium erit, muneris sui partes agnoscere, & servare; ut eorum diligentia, ac fide, abusus sublati, Ecclesiasticæ disciplinæ, ac Religionis dignitas in suum statum vindicetur: debebunt autem ipsi posthabito humano respectu rem omnem fideliter tractare, sibi quæ persuadere, tacito fuisse nomine institutos, ut liberè munus suum obirent, nec ab alijs dignosci, sed nobis tantum cogniti esse possent.

Attendant verò

An Parochi resideant apud suas Ecclesias, & an Missarum Sacra tam ab ipsis, quàm à Capellanis, & Altaristis tempore, loco, & numero fiat, & ad Constitutionum nostrarum præscriptum. Si quid in ministrandis Sacramentis, in visendis, & iuvandis infirmis, in tota illorum muneris executione offensionis appareat: vel à vita, & moribus scandalum oriatur. Quod de Parochorum residentia proximo capite dicitur, id in alijs, qui residere de iure, vel consuetudine tenentur, observet, attendant, significant.

Constitutiones particulares Capitulorum, & locorum in Visitatione editæ qua ratione claudicent, vel procedant, inspicere curent: quod etiam de Constitutionibus Synodalibus animadvertere diligentissimè debebunt: non modo defectus attendentes à parte rei, sed etiam à parte personarum, tam illarum, quæ præfunt, quàm aliarum, quæ subsunt.

An Decimæ, seu Quartesie solvantur ab ijs, qui debent.

An Fictus inexigibiles recuperentur: fundi Ecclesiarum certis finibus designentur: redditus bene administrentur.

An Legata pia quæcunque solvantur.

De Monialium clausura, & alijs, an sit aliquid, cui satis hactenus succursus non fuerit.

Si quid à Regularibus extra claustrum committatur, quod scandalum afferat.

An heretici sint alicubi: vsurarij: superstitiones exercentes.

Vniuersè omnia, & singula, quæ ad Ecclesiasticum gubernium pertinent, inspiciant, considerent, ac deferant.

Quas nostras Constitutiones Synodales in Synodo Diocesana Aquileiensi editas, habito consilio fratrum nostrorum D. D. Decani, Canonico

nicorum, & Capiruli Aquileiensis, mandamus in tota nostra Diœcesi ab omnibus, & singulis cuiuscunque conditionis Sacerdotibus, & Clericis sacris ordinibus initiatis, vel beneficium quodcunque Ecclesiasticum obtinentibus pro cuiusque dignitate, gradu, & officio diligenter obseruari; earumque vigore, & pœnis vnumquemque post secundum à die promulgationis mensem obligari, ac teneri, posseque contra illos, & illorum quemlibet post dictum tempus tanquam inobedientes inquiri, & procedi. Quæ verò his Constitutionibus comprehensa non sunt, iuris communis dispositioni subiaccere pronunciamus: Declarationem verò illorum, quæ declaratione egerent, nobis reservamus, quâdocunque faciendam: vt à domo Domini reformatio incipiat, & reliqui huiusmodi exemplo incitati ad eandem vitæ rationem se conformare studeant, Deo Patri, Filio, & Spiritui Sancto gratias agentes.

Amen.

F 1

SE-

SEQVVTVR CONSTITVTIONES
PONTIFICIAE.

BVLLA PII PAPAE V.

De residentia Rectorum Ecclesiarum Parochialium.

DIVS Episcopus seruus seruorum Dei; Ad perpetuam rei memoriam. CVPIENTES pro nostri pastoralis officij munere Christifidelium animarum saluti, quantum cum Deo possumus, salubriter consulere, & Parochialibus Ecclesijs ab earum Parochis, prout tenentur, in diuinis debite, & laudabiliter deferui, inhærendo etiam Decretis Sacri Concilij Tridentini, Motu proprio, & ex mera deliberatione, certaqué scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetuò valitura constitutione, omnes, & singulos Rectores Parochialium Ecclesiarum cuiuscunq; dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præminentie fuerint, in quibuscunque Regnis, Prouincijs, Ciuitatib⁹, Diocesib⁹, ac alijs Christiani Orbis partibus consistentes, qui Parochialem Ecclesiam, aut Canonicatum, aut dignitatem, etiam post Pontificalem maiorem, seu principalem in quibusuis Patriarchalibus, aut Metropolitanis, vel Cathedralibus, seu Collegiatis Ecclesijs, seu aliud quodcunque beneficium Ecclesiasticum, etiam quarumcunque dispensationum a Romanis Pontificibus predecessoribus nostris, seu etiam à nobis hætenus quomodolibet impetratarum, ac literarum Apostolicarum desuper expeditarum titulo, quas omnes hac præsentì constitutione abolemus, & reuocamus, seu quocunque alio prætextu obtinent, cum prima, & præcipua debeat esse cura animarum, eos ad residendum in Ecclesia parochiali, & ibi in diuinis deferuiendum, debitoq; eorum officio fungendum omnino teneri, & obligatos esse, ac ad id per Episcopos, & aliorum locorum ordinarios, etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegatos, sub sententijs, & censuris Ecclesiasticis, ac pecuniarijs arbitrio eorum declarandis, ac etiam priuationis dictarum Parochialium, & aliorum quorumcunq; beneficiorum
penis,

pœnis, quacunque appellatione remota, cogi, & compelli posse, & debere auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, præcipimus, & ordinamus. Eos tamen sic residentes in Ecclesijs Parochialibus omnes, & singulos fructus, redditus, & prouentus, etiam Canonicatus sui, vel dignitatis, seu alterius cuiuscunque beneficij, exceptis dumtaxat quotidianis distributionibus, & alijs, quæ ex iusta causa absentes præcipere non solent, lucrari volumus.

Sicq; per quoscunque Iudices, & Commissarios, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, interpretari, iudicari, & diffiniri debere. Necnon irritum, & inane quicquid secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attentatum forsitan est hætenus, vel in posterum contigerit attentari, decernimus, & declaramus. Non obstantibus præmissis, ac quibuscunque dispensationibus, & exemptionibus, literisq; Apostolicis desuper confectis, necnon Apostolicis in Prouincialibusq;, & Synodalibus Concilijs editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & ordinationibus, & etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegijs quoque indultis, & literis Apostolicis quibuscunque personis in genere, vel in specie, & alijs quomodolibet concessis, & approbatis, in posterumque concedendis, & approbandis, quibus omnibus, etiam si de illis, eorumq; totis tenoribus specialis, specifica, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum infererentur, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alijs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat ad effectum præsentium specialiter, & expresse derogamus, ceterisq; contrarijs quibuscunque. Volumus autem, quod harum literarum transcriptis etiam impressis, manu Notarij publici subscriptis, ac sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides tam in iudicio, quam extra adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ abolitionis, reuocationis, statuti, præcepti, ordinationis, decreti, declarationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum

torum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Domini milleesimo quingentesimo sexagesimo octauo, octauo Idus Iulij Pontificatus nostri Anno tertio.

BULLA PII PAPAE V.

De confidentijs beneficalibus, earumq; casibus, presumptionibus, & probationibus, & de pœnis retinentium beneficia in confidentiam.

PIVS Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. INTOLERABILIS multorum peruersitas, qui sacrosanctas constitutiones no- uis quotidie fraudibus eludere nituntur, sæpe illarum auctores in necessitatem adducit cautius prouidendi, quo pertinacium animi ab improbis conatibus gra- uiore sanctione proposita reprimantur. Bene quidem, & prouidenter felicis recordationis Pius Papa Quartus prædecessor noster ad tollendâ fiduciariæ mancipationis beneficiorum Ecclesiasticorum corruptelam, statuit, & decreuit, ut ipso iure vacarent Ecclesiæ, Monasteria, cœteraq; beneficia Ecclesiastica in confidentiam à quibuscunque, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, cuiusvis personæ contemplatione, vel intuitu recepta, liberam illorum dispositionem sibi, & Apostolicæ sedi reseruando; Nec valerent ipsorum collationes, seu concessiones, nec fructuum, nec pensionum reservationes, nec facultates illas trans- ferendi, nec regrediendi, seu accedendi ad Ecclesias, Monasteria, bene- ficia supradicta, illaque recipientes, fructus, pensiones, & alias res eo- rundem indebite perciperent: Prohibens quibuscunque etiam sub censuris Ecclesiasticis, ne quid huiusmodi amplius auderent. Ac etiâ decreuit omnes, & quascunque prouisiones, præfectiones, collationes, commendas, & alias dispositiones de Ecclesijs, Monasterijs, & bene- ficijs, nec non reservationes fructuum, pensionum, rerum, & iurium, ac etiam transferendi, regrediendi, accedendi, & ingrediendi, aliasque facultates, siue per se, siue futuros Romanos Pontifices, etiam Motu

pro-

proprio, & consistorialiter, siue etiam per ordinarios collatores etiam ad patronorum præsentationem, cum interuentu confidentiæ huiusmodi, siue expressè, siue occulte, ac de iure præsumpto, & alias contra prædicta pro tempore factas, nullius momenti fore, nec cuiquam suffragari, sed Ecclesias, Monasteria, & beneficia huiusmodi ipso iure vacare, ac prædictæ dispositioni reservata esse, sicque per quoscunque etiã per præsumptiones, & coniecturas legitimas, & alias eorum arbitrio procedendo, cum alioqui confidentias huiusmodi in lucem erui, & præbari non posse constaret, iudicari, & diffiniri debere. Necnon irritum, & inane quicquid secus contingeret attentari, quemadmodum confectis super his literis suis plenius continetur. Veruntamen propter improbas multorum cupiditates prædicta, quæ ad purgandam hac pernecie Ecclesiam, & animarum salutem ab ipso prædecessore edita sunt, in multis deprehendimus viam aperuisse grauius delinquendi. Siquidem cum frequentibus plurium querelis pridem concitati, quod iudices in causis huiusmodi confidentiarum expediendis remissiores essent, omnes, & singulas causas ipsas vbicunque, & inter quoscunque motas ad nos aduocauissemus, ac omnimodam huiusmodi causarum præsentium, & futurarum, rerumque omnium ex ipsis resultantium cognitionem nobis, & successoribus nostris seruauissemus, & super quibusdam coram nobis processum fuisset, varijs inde, nec leuibus coniecturis intelleximus vitium quidem confidentiæ occulte irrepisse, sed plerisque causis præsumptiones, & coniecturas, quæ ad illud probandum deducuntur, minime sufficere, eiusque rei causa plurimos, qui ante literarum prædictarum editionem huiusmodi confidentias exercebant, ubi cognouerunt obstructam veritatem propter difficultates probandi in iudicijs confidentias ipsas contempta constitutione prædicta, Ecclesias, Monasteria, & beneficia sic recepta, vt prius retinere, alios, fructus, pensiones, & alias res accipere, alios eorum exemplo ad similia, & grauiora fidentius commoueri. Multi enim ipsa beneficia iure retinere nequeutes, alij ne cogantur ad sacros ordines, ad residentiam, ad incedendum in habitu Clericali, vt ad bellum proficiscantur, vt inimicos occidant, alij vt alieno nomine lites agant, aut defendant, alij propter crimina incapaces, quidam vt purgato delicto, vel absolutione consecuta illa repetant, eadem in alios deponunt, & in plerisque fructus ipsorum, aut eis ministrantur, aut quibus ipsi statuunt, sepe laicis, & inhabilibus. Plerique vel senes, vel infirmi, vt beneficia in domibus suis perpetuent,

illa

illa renunciatur, & renunciant in alios, qui vel profanam familiam cedentium de fructibus Ecclesiasticis alant, vel illa etiamnum infantibus, aut nascituris asseruent, facto interdum circuitu retrocessionis, cum reservatione fructuum, & aliarum rerum, aut accessu, præsertim ab illis, qui præstandorum iurium Camere Apostolicæ sunt immunes; alij aut incapaces, aut alijs beneficijs Ecclesiasticis onusti, aut Ecclesiastico ordini se semancipare refugientes, aut mere laici beneficia Ecclesiastica alijs conferenda procurant, vt de illis postmodum ad libitum suum disponatur, fructus etiam percipientes illorum. Ad hæc plerique ordinarij, & alij collatores, ac etiam patroni laici curant deponenda beneficia, vt fructus, seu pensiones capiant eorundem, alijsue faciant ministrari. Alia item per multa eiusmodi admittuntur, quibus immaculata rerum diuinarum puritas impie violatur, disciplinæ Ecclesiasticæ neruus dirumpitur, & imminens patrat exitium animarum: Quare nos volentes periculosam talium audaciam noui iuris subsidio cohibere, præsentium auctoritate statuimus, vt si quis quacunque auctoritate Ecclesiam, vel Monasterium, aut aliud beneficium Ecclesiasticum qualecunque ex resignatione, vel cessione cuiuscunque personæ simpliciter, aut cum circuitu retrocessionis, cum regressu, vel accessu, etiam sola dimittentis intentione receperit, vt illa, vel illud etiam in euentum regressus, vel accessus, eidem dimittenti, vel alteri postea conferatur, aut illius fructus, vel eorum pars alij, vel alijs concedantur, vel pensiones soluantur, ex eisdem hæc confidentia censeatur. Itidem si ordinarius, vel alius collator contulerit ante hac, aut conferat in futurum beneficium Ecclesiasticum quo vis modo vacans, ea conditione tacita, vel expressa, vt postea in alterum pro arbitrio collatoris, seu alterius cuiuscunque contra iuris communis ordinationem disponatur, siue vt de eo prouisus, fructus illius, vel partem ad utilitatem, vel libitum conferentis, vel decedentis, aut alterius relinquat, & remittat, seu pensionem illi, vel illis, quem, vel quos idem collator, aut cedens, vel alius per se, vel alium scripto, aut verbo iusserit, seu significauerit, persoluat, & pariter si à patrono etiam laico, vel alteri præsentatori, seu electori contigerit, aut contingat id fieri. Ad hæc si Clericus prædictæ Camere, aut Cardinalis, aut alius à solutione iurium ipsius Camere, vel etiam Cancellariæ Apostolicæ exemptus post resignationem, vel cessionem alicuius extranei, de Ecclesia, Monasterio, vel alio beneficio Ecclesiastico in se, Apostolica, vel alia auctoritate factam, & admissam, illam, vel illud etiam con-

fectis

fectis literis Apostolicis, & possessione apprehensa, in eundem resignantem, vel cedentem, modico spacio interiecto, veluti duorum, aut trium mensum retrocesserit, aut retrocedat in futurum, & ex illa retrocessione fructus Ecclesiæ, seu Monasterij, aut beneficij, vel eorum pars, seu pensio, seu quid aliud super illis reservatum, aut regressus, seu accessus, & ingressus ad illam, vel illud, ipsi Clerico, vel Cardinali, aut alij exempto sit, fueritue concessus. Postremò si quis crimine aliquo absolutus, aut cum quo super irregularitate dispensatum est, denuo receperit quacunque auctoritate Ecclesiam, Monasterium, vel aliud beneficium Ecclesiasticum, quod ante, vel post commissum delictum, aut contractam irregularitatem dimiserit, in quibus horum casuum confidentiæ prauitas sit contracta, casusque huiusmodi literis prædictis comprehendantur, ac si illis speciatim expressi fuissent, licet ipsum confidentiæ crimen alterius tantum partis conscientia sit admissum. Ad probandum verò plenè confidentiarum abusum inter alias etiam hæc præsumptiones, & coniecturæ habeantur legitimæ. Videlicet, Siquis post cessam ab se Ecclesiam, vel Monasterium, aut beneficium, & publicatam resignationem, seu cessionem, captamque a successore possessionem, sese in illa, vel illo, seu rebus illius, per se, vel alium, seu alios de facto ingesserit, aut fructus perceperit, aut quicumque successor illi, vel eius propinquis ipsos, aut partem aliquam remiserit eorundem. Si recipiens beneficium constituerit dimittentem, vel eius parentes, aut propinquos procuratores ad percipiendum, vel locandum fructus beneficij dimissi, & illi, vel illis de fructibus perceptis, aut percipiendis donationem fecerit. Si, vel sola procuratoris depositione, vel libris rationalibus mensariorum ex parte dimittentis, expeditio, quæ personam recipientis concernit, prosecuta sit, simulque expensæ pro ea necessariæ ab illo factæ fuerint. Denique si quis pro concessione alicui facta quacunque auctoritate de beneficio Ecclesiastico per se, vel alium, seu alios intercesserit, vel alias in negotio concessionis sese immiscuerit, quoquo modo, deinde aliquid de fructibus talis beneficij de facto, et per manus possessionis, ac etiam simplicis donationis titulo perceperit, seu de illo postmodum ad voluntatem intercessoris fuerit dispositum quandocunque. Testes autem de quaque re singulares singulas probare valeant præsumptiones, & coniecturæ, pluresque huiusmodi præsumptiones, & coniecturæ plenam probationem faciant in prædictis. Cæterum criminosi, & cæteri omnes, qui ad prohibendum in casibus

12
Anoniam testium iuramentum recipi possunt, ad prædicta omnia admittantur.
Sed ne quisquam etiam vana fiducia fretus, non intendendi contra se
iudicij, in crimine perseueret, utque hoc malum grauioris censura sti-
mulo usquequaque prohibeatur, omnes, & singulos, qui hucusque
Ecclesias, Monasteria, beneficia, fructus, pensiones, aliasue res, interce-
dente hoc confidentiæ vitio receperunt, ac retinent, nisi statim ad se re-
uerſi, & respicientes celeri dimissione sibi prospexerint, & quicquid
tale admiſerint in futurum, etiam omnibus, & singulis alijs Ecclesijs,
Monasterijs, dignitatibus, administrationibus, officijs, & beneficijs
obtentis, quæ pariter sub dicta reſeruatione comprehendendi volumus,
nec non fructibus, pensionibus, & alijs rebus Ecclesiasticis, ac etiam
Romanæ Curia, & alijs officijs temporalibus præſentium auctoritate
priuamus, & de futura in habiles decernimus, & in iuris ſubſidium
excommunicationis ſententia innodamus, a qua nullus niſi in mortis
articulo conſtitutus, ab alio, quam à Romano Pontifice abſolutionis
beneficium valeat obtinere. Nos enim aduocatione cauſarum huius-
modi, & reſeruatione cognitionis illarum, rerumque omnium inde
emergentium, nobis, & prædictis ſucceſſoribus, ut prædictum eſt fa-
cta, cauſis illis dumtaxat exceptis, quæ iam coram nobis pendere no-
ſcuntur, ac etiam ijs, quas ratione Eccleſiarum, & Monasteriorum,
quorum diſpoſitio in Conſiſtorio fieri conſueuit, aut debet, itemque
contra ordinarios, collatores, Episcopos, & alios ſuperiores Prælatos,
etiam Cardinales haberi contigerit, uti iam alijs noſtris literis ſtatui-
tum eſt, audiendis, decidendis, & terminandis, harum ſerie prorsus
relaxata, decernimus ita deinceps quoscuque Iudices ordinarios, &
delegatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac prædictæ
Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſublata eis, & ipſorum cuiſcunque qua-
uis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, vbique
iudicari, interpretari, & diſſiniri debere, nec non irritum, & inane
quicquid ſecus in prædictis per quoscuque quauis auctoritate ſcien-
ter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca omnibus locorum
ordinarijs diſtrictius iniungimus, ut in ſuis quiſque Eccleſijs, Ciuitati-
bus, Diœceſibus, & locis etiam exemptis, ad prædicta ſtudioſè atten-
dant, & quatenus illis relaxauimus, in delinquentes ſeuere animadu-
erant, ſi diuinæ Maiestatis iudicium, dictæque Sedis cenſuram volue-
rint euitare. In cæteris verò cauſis, & negotijs (nobis, & prædictis
ſucceſſoribus exceptis) eoſdem locorum ordinarios præſentium aucto-
ritate

ritatē delegamus, ut gratia, & fauore postpositis, pro se quisque, cum venerit vsus, contra prædictos omnes sub ipsa exceptione comprehendere diligenter inquirant, suoque inquisitiones omnes sigillo obsignatas ad prædictam Sedem quamprimum transferant, ut nos, & prædicti successores in causis huiusmodi procedentes, quod iustum fuerit, discernamus. Nos enim singulis ordinarijs ipsis prædictos omnes, & quoscumque alios, etiam exemptos, etiam per edictum publicum, constituto prius summarie, & extra iudicialiter de non tuto ad illos accessu, citandi, & monendi, eisque, ac Iudicibus ordinarijs, & delegatis, alijsque personis quibuscumque, ne prædictorum exceptionem quoquo modo impediant, vel alias in illis sese interponant, etiam per simile edictum inhibendi, eosdemque, ac alios contradictores, & rebelles quoscumque per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, ac omnia alia iuris, & facti remedia opportuna compellendi, auxilium brachij secularis, quandoque opus erit, inuocandi, cæteraque in prædictis omnibus, & singulis necessaria faciendi, & exequendi, plenam, & liberam tenore præsentium concedimus facultatem. Non obstantibus fel. recor. Bonifacij Papæ Octauij prædecessoris nostri de vna, & in Concilio generali edita de duabus dictis, alijsque Apostolicis constitutionibus, & ordinationibus, quodque Episcopis, Collatoribus, & Prælati prædictis, etiam Cardinalibus, vel quibusvis alijs communiter, vel diuissim a prædicta sit Sede indultum, vel in posterum indulgeri contingat, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari, aut contra indulta huiusmodi ad iudicium trahi non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, & ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & quibuslibet alijs priuilegijs, & indulgentijs, & literis Apostolicis, generalibus, vel specialibus quorumcumque tenorem existant, per quæ præsentibus non expressa, aut in totum non inserta effectus præsentium, aut attributæ prædictis ordinarijs iurisdictionis explicatio, seu exercitium, vel executio, impediri valeat quomodocumque, vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris literis mentio specialis, cæterisque contrarijs quibuscumque. Literis prædecessoris huiusmodi nihilominus in suo robore duraturis. Volumus autem, ut præsentium exempla etiam impressa edantur, eaque Notarij publici manu, & cuiuscumque Curie Ecclesiasticæ, eiusue Prælati sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem in iudicio, & extra vbique locorum faciant, quam ipsæ præsentibus facerent, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli er-

go omnino hominum liceat hanc paginam nostræ priuationis, statuti, decreti, innodationis, iniunctionis, delegationis, concessionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo nono. Kal. Iunij Pontificatus nostri Anno quarto.

B V L L A P I I P A P A E V.

De Collatione Ecclesiarum Parochialium.

I V S Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. IN conferendis beneficijs Ecclesiasticis, & præsertim Parochialibus Ecclesijs personis dignis, & habilibus, quæ in loco residere, & per seipso curam exercere valeant, quantam diligentiam adhiberi oporteat, Alexandri III. Lateranen. & Gregorij X. Lugdunen. generalibus Concilijs, ac Innocentij similiter III. & aliorum Romanorum Pont. prædecessorum nostrorum editæ constitutiones testantur. Quod ut diligentius, ac rectius perficiatur, statuit etiam Synodus Tridentina, ut occurrente vacatione Parochialis Ecclesiæ, etiam generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti in fauorem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, aut alias quomodolibet reseruata, vel affectæ, debeat Episcopus habita notitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore provideatur. Et deinde Episcopus, & qui ius patronatus habet, intra decem dies, aut aliud tempus ab Episcopo præscribendum aliquos Clericos ad regendum Ecclesiam idoneos Examinatoribus iuxta formam eiusdem Synodi deputatis, nominet, & non nisi ab eisdem Examinatoribus per concursum aliorum Examinatorum etiam tanquã magis idoneo ab Episcopo iudicato, & electo de Ecclesia provideatur: alias

alias prouisiones, seu institutiones omnes præter formam prædictam factæ, surreptitiæ censeantur. Sed quoniam res humanæ semper in deterius prolabantur, nisi sit, qui eas retineat, ac debitæ executioni demandet, & verendum sit, ne propter constitutionum huiusmodi transgressionem maximi abusus oriantur: Nos, ad quorum notitiam non sine graui nostra molestia peruenit, non nullos ex venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis, & Episcopis, occurrente vacatione Parochialium Ecclesiarum, eas nullo, aut minus rite seruato examine, præsertim illo, quod per concursum fieri debet ex Concilio Tridentino, vel etiam examine rite seruato, personis minus dignis, carnalitatis, aut alium humanæ passionis affectum, non rationis iudicium sequentes contulisse, & de eis prouidisse, volentes quantum cum Deo possumus huiusmodi, ac etiam futuris periculis occurrere, eorundem prædecessorum nostrorum constitutiones præfatas, etiam innouando, auctoritate Apostolica tenore præsentium omnes, & singulas collationes, prouisiones, institutiones, & quasuis dispositiones Parochialium Ecclesiarum, ab eisdem Episcopis, & Archiepiscopis, ac quibuscumque alijs Collatoribus tam ordinarijs, quam delegatis etiam S. R. E. Cardinalibus, ac Sedis Apostolicæ Legatis, vel Nuntijs præter, & contra formam ab eodem Concilio Tridentino præsertim in examine per concursum faciendi præscriptam factas, aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac nullius roboris, vel momenti fore, & esse, nullumque prouisis ius, aut titulum etiam coloratum possidendi præbere, & Parochiales Ecclesias huiusmodi, vt prius ante collationes huiusmodi vacabant, ex nunc vacare statuimus, decernimus, & declaramus, easque omnes pro tempore sic vacantes nostræ, & Sedis Apostolicæ, seu eorum, quibus ius conferendi eas, præterquam Episcopis, & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum Concilij habere debent, competet, dispositioni referuamus. Insuper ne Parochiales Ecclesiæ diu in suspensio maneant in maximum animarum periculum quarumcunque Parochialium Ecclesiarum, quarum, dum pro tempore vacant, ad Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas, & quosuis alios collatores ordinarios in mensibus ordinarijs collatoribus etiam per nostras regulas assignatis prouisio, & collatio spectat, & pertinet, de quibus idem Episcopi, & ordinarij prædicti intra sex mensium spatium à die vacationis earundem perfecto examine iuxta formam Concilij Tridentini præfati non prouiderint, ac illarum etiam, quarum collationes nobis, &

dictæ

dictę Sedi generaliter, vel specialiter, & ex quauis causa reſeruate, ſeu affectę exiſtunt, aut alias ex indulto Sedis Apoſtolice competunt, ad quas occurrente illarum vacatione Episcopi, & Archiepiſcopi preſati perſonas per examen concurſu mutuo habito iuxta dicti Concilij Tridentini formam approbatas, & magis idoneas non elegerint, aut electas nobis, vel ſucceſſoribus noſtris, aut ijs, ad quos collatio ſpectabit, pro collatione obtinenda intra quatuor menſium ſpatium à die illius vacationis non ſignificauerint, necnon Parochialium Eccleſiarum ſimilium, quę Iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, vel aliorum, ſeu clericorum, & laicorum ſimul fuerint, ſi preſentatus iuxta tempus eiſdem patronis à iure preſcriptum preuio examine iuxta formam dicti Concilij approbatus petatur inſtitui, inſtitutioque ipſa per duos menſes à die preſentationis dilata fuerit, collationem, prouiſionem, inſtitutionem, ac omnimodam diſpoſitionem nobis, & ipſi Sedi, ac perſonis indulta huiusmodi conferendi, prouidendi, ſeu inſtituendi obtinentibus reſpectiue reſeruamus, data tamen in Parochialibus Iuriſpatronatus optione ipſis patronis, vt ſi inſtitutio ad ordinarios ſpectabit, ipſis ordinarijs illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menſes differentibus, poſſint pro huiusmodi inſtitutione obtinenda habere reſcurſum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium, aut ad Sedem Apoſtolicam. Prohibentes etiam eiſdem ordinarijs, ne tempus decem dierum eiſdem ordinarijs, & patronis ab eodem Concilio Tridentino ad nominandum idoneos clericos coram deputatis Examinatoribus preſcriptum, vltra alios decem dies prorogare audeant, vel preſumant. Diſtinctius inhiſcentes, ne quis præter Romanos Pontifices, aut alios indulta huiusmodi obtinentes, vt præfertur, quacunque ſit ſuper hoc auctoritate munitus, de huiusmodi beneficijs ſic reſeruatis (vt præfertur) diſponere, vel circa illa etiam per viam permutationis, vel alias innouare quoquo modo præſumat. Vt autem non ſolum dignis, ſed magis idoneis repertis iuxta eiſdem Concilij decretum Parochiales Eccleſiæ conferantur, volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod ſi Episcopus minus habilem poſthabitis magis idoneis elegerit, poſſint ij, qui reieſti fuerint, à mala electione huiusmodi ad Metropolitanum, vel ſi ipſe eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorem ordinarium yti noſtrum, & Sedis huiusmodi delegatum, aut alias ad ipſam Sedem Apoſtolicam appellare, ac præelectum ad nouum examen coram ipſo appellationis Iudice, & eius Examinatoribus prouocare, & conſtitui de prioris

prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato, Parochialis magis idoneo per eundem Iudicem appellationis auctoritate nostra (quatenus collatio ad Episcopum, à quo appellatum fuit, spectaret) conferatur, alias eidem magis idoneo per Iudicem appellationis approbato conferenda remittatur ad eum, ad quem collatio, prouisio, vel institutio spectabit. Hæc tamen appellatio interposita interim non impediatur, aut suspendatur, quo minus electio per ordinarium primo loco facta interim debitæ demandetur executioni, & prouisus ab eadem Ecclesia causa appellationis huiusmodi dependente non amoueat. Et si quis à sententia per Iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tunc ad Sedem ipsam Apostolicam appellabit. Si secus in præmissis omnibus, & singulis actum, aut attentatum fuerit, irritum decernimus, & inane. Volumus autem, quod præsentium transumptis manualicuius Notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibere, vel ostendere, quodque litteræ ipsæ Cameræ, & Cancellariæ Apostolicarum, & Audientiæ causarum Palatii Apostolici valuis, & in acie Campi Floræ dimissis inibi copijs publicatæ, & affixæ, omnes ita afficiant, & arceant, ac si illis personaliter intimatæ fuissent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, statuti, decreti, reservationis, prohibitionis, inhibitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignatione omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, quinto decimo Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno secundo.

BVLLA

B V L L A P I I P A P A E V.

*Medici quæ teneantur obseruare in curatione
Infirmorum .*

IVS Papa Quintus, Ad perpetuam rei memoriam.
SV PRA gregem Dominicum nostræ vigilantie
diuinitus creditum vigilis speculatoris, prout nobis
desuper conceditur, exercentes officium ad ea, per
quæ animarum saluti cum diuini nominis gloria con
suli valeat, libenter intendimus, vt Christifideles post
Baptismum in peccata lapsi, per Sacramentum Pœnitentie Deo reconc
ciliantur. Sanè cum infirmitas corporalis non nunquam ex peccato
proueniat, dicente domino languido, quem sanauerat, Vade noli am
plius peccare, ne quid deterius tibi contingat, ac propterea prouidè fel.
record. Innocentius Tertius prædecessor noster Medicis præceperit, vt
cum eos ad egrotos vocari contingerit, ipsos ante omnia moneant, vt ani
marum medicos vocent, ne cum eis hoc in extrema egritudine consti
tutis suadetur, in desperationis articulum incidant. Nos igitur volen
tes hoc tam salutare præceptum nulla temporis præscriptione aboleri,
sed semper obseruari, constitutionem præfatam auctoritate Apostolica
tenore præsentium innouamus, & hac nostra in perpetuum valitura
constitutione statuimus, & decernimus, quod omnes Medici, cum ad
infirmos in lecto iacentes vocati fuerint, ipsos ante omnia moneant, vt
idoneo Confessori omnia peccata sua iuxta ritum S. R. E. confiteantur,
neque tertio die vltius eos visitent, nisi longius tempus infirmo Con
fessor ob aliquam rationabilem causam, super quo eius conscientiam
oneramus, concesserit, & eis per fidem Confessoris in scriptis factam
constiterit, quod infirmi, vt præmittitur, peccata sua confessi fuerint.
Coniunctos verò, ac omnes familiares, & domesticos infirmi in Domi
no rogamus, & monemus, vt de infirmitate Parochum certiozem fa
ciant, ac tam Parochus, quam coniuncti, & familiares præfati infirmum
ad confessionem peccatorum suadeant, & inducant. Quod si qui Me
dicorum præmissa non obseruauerint, vltra pœnas in dicta constitutio
ne contentas, quas incurrere declaramus, perpetuò sint infames, & gra
du medicine, quo insigniti erant, omnino priuentur, & à Collegio, seu

vniuer-

vniuersitate Medicorum eiiciantur, ac pœna etiã pecuniaria arbitrio
 Ordinariorum, vbi deliquerint, mulctentur. Et vt hæc omnia inuiolabiliter obseruentur, volumus, & eadem auctoritate præcipimus, & mandamus, vt nullus posthac vbique locorum in Medicina doctoretur, aut ei quomodolibet medendi facultas a quouis collegio, & vniuersitate concedatur, nisi omnia in præsentì nostra constitutione contenta medio eorum iuramento coram Notario publico, & testibus obseruare in eorum manibus, vel Ordinarij iurauerint, & de huiusmodi iuramento in priuilegio, seu licentia medendi specialis mētio fiat. Quod si collegia, & vniuersitates præfatæ non recepto a promouendis iuramento huiusmodi eisdem ad gradum prædictum promouerint, aut eisdem medendi licentiam præstiterint, pœnam priuationis facultatis alios vterius doctorandi incurrant, Mandantes in virtute Sanctæ obediētiæ omnibus, & singulis venerabilibus fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in Ciuitatibus, & Diœcesibus proprijs præsentēs nostras literas publicari faciant, ac iuramentum prædictum à Medicis iam promotis, seu licentiam medendi habentibus, omnibus iuris remedijs exigant, neque aliquos ad medendū in Ciuitatibus, & Diœcesibus prædictis admittant, nisi eis constiterit eosdem iuramentum huiusmodi præstitisse, & contumaces, & iurare, ac iuramentum huiusmodi iam præstitum exhibere recusantes, gradu medicinæ, & omnibus priuilegijs eisdem medicis tam coniunctum, quam diuisum eis, & eorum cuilibet concessis per quosuis etiã Romanos Pontifices priuent, & ab ingressu Ecclesiæ arceant, donec resipuerint. Non obstantibus præmissis priuilegijs, indultis, literis Apostolicis, quibusuis personis collegio, & vniuersitati, sub quibusuis verborū formis, & tenoribus concessis, quæ omnia, quoad effectum validitatis constitutionis nostræ tantum reuocamus, cassamus, & annullamus. Et omnes Principes sæculares, ac alios Dominos, & Magistratus temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordiæ Iesu Christi eisdem in remissionem peccatorum nihilominus iniungentes, quod in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis assistant, & suum fauorem, & auxilium præstet, ac contrafacientes penis etiã temporalibus afficiant. Volumus autē, quod præsentēs literæ in Cancellaria, & acie Campi Floræ publicentur, & inter constitutiones extrauagantes perpetuo valituras conscribantur, Et quia difficile foret præsentēs ad singula quæque loca deferri,

ri, volumus, & etiam declaramus, quod earum transumptis etiam in-
pressis manu alicuius Notarij subscriptis, ac sigillo alicuius Prælati mu-
nitis eadem prorsus fides vbicunque adhibeatur, quæ præsentibus ad-
hiberetur, si forent exhibitæ, vel ostense. Dat. Romæ apud Sanctum
Petrum sub Annulo Piscatoris Die viij. Martij. Millesimo quingen-
tesimo sexagesimo sexto, Pontificatus nostri anno primo.

SIXTI PAPAE QVINTI CONSTITVTIO.

*De habitu, & tonsura per Clericos, seu Milites beneficia, vel
etiam Pensiones obtinentes deferendis, & penis
contra inobedientes inflictis.*

SIXTVS Episcopus seruus seruorum Dei; Ad
perpetuam rei memoriam. CVM Sacrosan-
ctam Dei Ecclesiam, quam Saluator noster suo
preciosissimo sanguine acquisiuit, sponsam sibi
elegerit, & nobis licet indignis custodiendam tra-
diderit: eidem sine ruga, sine macula, atque in om-
nibus suis membris placentē obseruare debemus,
vt in ea omnia ordinata, singula distincta, cuncta interius, exteriusque
pietatem, & deuotionem redolentia inueniatur, & vt ineffabilibus cir-
cumamicta varietatibus speciosa in oculis suis appareat, quantum fa-
uente Domino valemus, id ipsum munus exequi decreuimus. Quare
animaduertentes, quod qui in sortem Domini ad eiusdem Ecclesiæ de-
cus, & ornamentum sunt vocati, & ex eo Clerici nomen cōsecuti, qui-
que Ecclesiastico censu viuunt, singulari aliquo signo à reliquo popu-
lo distingui debent, ne cui eorum iure dici possit: Quomodo huc intra-
sti non habens vestem nuptialem, & ad hoc ipsum sollicitudinis nostrę
obtusos dirigentes, ne sanguis eorum de manu nostra requiratur: cum
ingenti cordis nostri dolore inuenimus complures supradicta Domini
sententia iuste redarguendos: Nam eorum plerique Clericali honore
neglecto, in vestibus laicalibus incedentes, eo se mirifico indignos pri-
uilegio

uilegio reddiderunt. Quapropter licet sacris Canonibus, Concilijs generalibus, & Apostolicis constitutionibus certus circa eorum, qui Clericali charactere insigniendi sunt, habitum, ætatem, & alias qualitates sit præscriptus modus, & contra Clericos in habitu clericali, & tonsura non incedentes imposita pœna, nempe vt gratijs & immunitatibus, & alijs priuilegijs Clericalibus minime gaudeant, tamẽ cum iniuria temporum, & forsan dormientibus pastoribus inimicus homo letifera transgressionis zizania superfeminauerit. Nos propterea his, & alijs rationabilibus de causis adducti, ne quis nimia siue pastorum, siue temporum indulgentia, & impunitate, seu oscitantia cum religionis dedecore, nominis Dei contemptu, & proprię salutis dispendio de cetero abutatur; hac nostra perpetuò valitura constitutione præcipimus & mandamus omnibus, & quibuscunq; Clericis non solum in sacris, sed etiã in alijs minoribus ordinibus constitutis, & clericali tantum tonsura insignitis, & nedum beneficia Ecclesiastica qualiacunque etiã simplicia nunc, & pro tempore obtinentibus, & in illis, vel ad ea ius habentibus, verum etiam pensiones super quibusuis fructibus, redditibus, aut proventibus quarum vis Patriarchalium, Primatialium, Metropolitonarũ, Cathedralium, & aliarum quarumcunque Ecclesiarum, seu Abbatialium, Capitularium, & Conuentualium mensarum, nec non Monasteriorum, Præpositurarum, Præposituum, Prioratum, Præceptoriarũ, Hospitalium, Canonicatum, præbendarum, dignitatum, personatum, administrationum, officiorum, & beneficiorum quorumcunq; Ecclesiasticorum secularium, & quorumuis ordinum regularium, seu illorum distributionibus quotidianis, ac iuribus, emolumentis, & obventionibus vniuersis sibi reseruatas, ac fructus ipsos, prædicia, aut bona Ecclesiastica loco pensionum sibi assignatos, vel assignata ex quacunque concessione, seu dispensatione Apostolica, percipientibus etiã coniugatis, præsertim si iidem Clerici coniugati iuxta constitutionem pię mem. Bonifacij Papę VII I. prædecessoris nostri in Concilio Tridentino innouatam priuilegijs Clericalibus vti velint, tam in Romana Curia degentibus, quam extra eam vbilibet gentium, & locorum constitutis, vt ipsi, & eorum quilibet quantumuis exempti existant, & quouis priuilegio, vel immunitate gaudeant, quacunque dilatione; aut tergiversatione postposita, debeant omnino qui in Vrbe præsentés fuerint, intra xv. dies, qui verò citra montes, intra quatuor menses, qui denique vltra montes constituti sunt, intra octo menses à die publicationis

nis presentium literarum in Romania Curia faciendæ, tonsuram, & habitum clericalem, vestes scilicet talares, aut Milites infra dicendi, quibus pensiones, aut fructus, aliaue bona Ecclesiastica referuata sunt, sue militiæ conuenientem quacunq; remota excusatione assumere, & iugiter deferre. In futurum autem non nisi actu Clericis in habitu clericali, & tonsura, & Militibus infra dicendis in Militari incedentibus sue militiæ propria, aut alia quæcunq; Ecclesiastica etiam simplicia beneficia respectiue conferantur, aut commendentur, aut pensiones, fructusue, aut bona Ecclesiastica referuentur. Alioquin ipsos, & ipsorum quemlibet, qui quoad gestandum habitum clericalem, & militare supradictum aplo huiusmodi tempore eorum vnique, vt supradictum est, prefixo nostris huiusmodi precepto, & mandato nunc, & in posterum perpetuis futuris temporibus cum effectu non obediuerint, præter alias pœnas contra eos inflictas etiam quibuscunq; dignitatibus, administrationibus officijs, Canonicatibus, & præbendis, ac beneficijs etiam simplicibus, & præstimonijs per eorum quemlibet in titulum, commendam, vel aliàs pro tempore obtentis, necnon pensionibus, & fructibus, ac prædijs, bonisque Ecclesiasticis huiusmodi quocunq; modo eis referuatis, vel referuandis, omnique iure sibi in eis, vel ad ea quomodolibet competenti, harum serie ex certa nostra scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine priuamus, ac sine vlla alia monitione, citatione, Iudicis decreto, aut ministerio ipso facto priuatos declaramus, ac etiam beneficia ipsa per priuationem huiusmodi vacare, & libere alijs conferri posse, quàm etiam pensiones cassatas, extinctas esse, & fore, ac fructuum, vel aliarum rerum reservationes cessare, & quemquam vterius ad illorum solutionem minimè teneri, & ob non solutionem censuras, & pœnas aliquas incurrere non posse, nec debere decernimus, ipsasq; dignitates, personatus, administrationes, officia, necnon Canonicatus, & præbendas, & beneficia sic pro tempore vacantia, collationi, prouisioni, & dispositioni nostræ, & Roman. Pont. pro tempore existentis perpetuò referuamus, statuentes sic in premissis vniuersis, & singulis, per quoscunq; iudices, & Commessarios etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate in quauis causa, & instantia iudicari, & diffiniri debere, necnon irritum, & inane quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Cæterum Milites quarumvis militiarum sub regulâ aliqua approbata canonicè institutarum, vel alios Rom. Cur. officiales, qui non ut Clerici, sed potius tanquam Milites iuxta priuilegia, & dispensationes Apostolicas eis in genere, vel in specie per nos, aut prædecessores nostros nominatim concessa, & sub fel. rec. Pij Papæ V. prædecessoris nostri constitutione, quæ incipit, Sacrosanctum &c. huiusmodi priuilegiorum forsan reuocatoria minimè compræhensa, beneficia militiæ, quam professi sunt, regularia obtinent, seu pensiones super quibusuis fructibus, redditibus, & prouentibus Ecclesiasticis etiam prædictarum Ecclesiarum, & beneficiorum sæcularium, aut fructus ipsos sibi reseruatos percipiunt, aut obtinebunt, vel percipient in futurum, siue clericali charactere insigniti sint, siue non sint: qui verò Clerici sunt, etiam si ab initio tempore reservationis pensionum, seu fructuum huiusmodi, regularem habitum nondum susceperint, nec militijs officiorum Rom. Cur. ascripti fuerint, sed post factas eorum cuique reservationes ante, vel post publicationem præsentis constitutionis Milites effecti extiterint, sub præcepto, & mandato præfatis de habitu, & tonsura clericali deferendis, nolumus compræhendi, sed ijs permitimus, ut regulari habitu militiæ, quam professi sunt, conuenienti, vel si ipsi Milites Rom. Cur. officiales fuerint, qui pensiones, aut fructus, aliaue prædia, aut bona Ecclesiastica ex dispensatione, seu priuilegio Apostolico percipiant, habitu militari superscripto absque alicuius censuræ, vel pænæ Ecclesiasticæ incursum licite uti valeant, & nihilominus tam beneficia suæ militiæ regularia retineant, quàm etiam pensiones super Ecclesiarum, & beneficiorum prædictorum etiam sæcularium fructibus, seu bona, vel fructus præfatos sibi pro tempore reseruatos percipiant. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon consuetudinibus etiam longissimo, & immemorabili tempore obseruatis, quæ abusus, & corruptelæ potius censendæ sunt, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apostolicis quorumcunque tenorem existant, quæ omnia nolumus cuiquam aduersus præmissa in aliquo suffragari.

Mandantes verò vniuersis, & singulis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs Prælati, ac locorum ordinarijs, ut in suis quisque Ecclesijs, Ciuitatibus, Diocesisbus curent præsentem literas. earumque exempla publicari, & inuiolatè obseruari. Et ne quis præsentium literarum ignorantia se valeat excusare, iubemus
 illas

illas ad valuas Basilicarum S. Ioannis Later. & Principis Apostolorum
 de Vrbe, & in acie Campi Florę, & in Cancellaria Apostolica affigi, &
 publicari, earumque exempla inibi affixa relinqui, & deinde in eadem
 Cancellaria Apostolica in libro Quinterno appellato, inter ceteras cō-
 stitutiones perpetuas describi, & registrari. Decernentes publicatio-
 nem in Basilicis præfatis, & in acie Campi Florę faciendam, post lap-
 sum temporis superius præfixi vnumquemque arctare, & afficere, &
 perinde ac si ipsę præsentēs literę singulis personis præfatis personali-
 ter intimatę fuissent: Volumus quoque earundem præsentium tran-
 sumptis, etiam impressis, Notarij publici manu subscriptis, & sigillo
 personę in dignitate Ecclesiastica constitutę obsignatis, plenam, & in-
 dubitatam fidem in iudicio, & extra adhiberi, quę ipsis originalibus
 adhiberetur, si forent exhibite, vel ostense. Nulli ergo omnino homi-
 num liceat hanc paginam nostrorum præcepti, mandatorum, priuatic-
 nis, decretorum, reservationis, statuti, voluntatum, permissionis, & ius-
 sionis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc
 attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorū
 Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Ro-
 mę apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicę, Millesimo,
 quingentesimo octuagesimo octauo, Quinto Idus Ianuarij, Pontifica-
 tus nostri Anno Quarto.

SIXTI PAPAE QVINTI

32

Indultum deferendi habitum non clericalem pro aliquibus

*S. D. N. familiaribus, & ijs, qui pensiones
non ultra LX. duc. percipiunt.*

SIXTVS Episcopus seruus seruorum Dei, ad
perpetuam rei memoriam, PASTORA-
LIS est curæ nostræ, & ita æquum arbitra-
mur, vt quanto possumus studio indemnitati,
& vtilitati tum pauperum Clericorum, tum
etiam personarum, quæ nostris obsequiis in-
sistendo labores, & incommoda assidue subire
non cessant, consulere procuremus, ac earum
necessitati prospiciamus, ne dum promptè, &

expeditè ministeria eis iniuncta obire conantur, non solum congrua
præmia non recipiant, verum aliquid detrimenti patiantur. Cum
itaque nostra nuper edita constitutione de Habitu, & Tonsura per Cle-
ricos, seu Milites beneficia, vel pensiones obtinentes deferendis, quæ
incipit: Cum Sacrosanctam, &c. præceperimus vniuersis Clericis, ne
dum beneficia Ecclesiastica obtinentibus, sed etiam pensiones super
fructibus Ecclesiasticis, aut fructus ipsos sibi reseruatos percipientibus,
& habitum, & tonsuram clericalem, vestes scilicet talares, Militibus
verò ipsas pensiones, aut beneficia suæ militiæ propria obtinentibus, vt
habitum suæ militiæ conuenientem iugiter deferant, pena priuationis
beneficiorum, pensionum, ac fructuum huiusmodi cuilibet inobedien-
ti imposita, prout in eadem constitutione latius continetur. Nonnulli
verò ex Clericis præfatis pensiones, aut fructus huiusmodi admodum
tenuis percipientes, alij quoque nostri familiares actu nobis inseruien-
tes, varijs obsequiis, & ministeriis addicti, qui vltro citroque vbi opus
est commere, & accurrere coguntur: idcirco vix possint sine maximo
incommodo, impedimento, & dispendio habitum Clericalem supra
scriptum gestare. Nos eorum commodis opportunè prouidere, eosq;
specialis gratiæ fauore prosequi volentes, omnibus, & qui buscunque
Clericis, tam in Romana Curia, quam extra eam vbilibet gentium,
& locorum constitutis, qui pensiones, fructus, aut prædia, vel bona Ec-
clesia-

clericalia, sibi in vna, vel pluribus vicibus reservata, & concessa summam, seu valorem annuum Sexaginta ducatorum auri de Camera in simul non excedentes, seu excedentia percipiunt, aut percipient in futurum: ac præterea nostris familiaribus, nobis in quibusdam inferioribus ministeriis, quales sunt, qui à pedibus, seu parafrantiis, mensæ dispositores, aut credentarii, aut dispensatores vulgò dicuntur, & aliis his similibus seruitiis actu ministrantibus, quiuè in futurum inseruiet: necnon quibuscumque nostrorum intimorum familiarium actu nobis in Palatio nostro Apostolico inseruientium familiaribus continuis commensalibus, præsentibus, & futuris, qui pensiones, aut fructus, bonaue Ecclesiastica loco pensionum, usque ad quamcunque summam, & valorem nunc percipiunt, aut in posterum pro tempore percipient, ut ipsi, & eorum quilibet in habitu, & tonsura Clericali incedere minime teneantur, sed laicali habitu impunè, & licitè uti possint, quo sua munia promptius, expeditiusque obire valeant, nec penitus in eadem constitutione inflictis subiaceant, auctoritate Apostolica tenore præsentium de speciali gratia concedimus, & indulgemus. Reliquis autem nostris, aut personarum nobis inseruientium familiaribus continuis commensalibus, omnibusque, & singulis aliis tam Clericis, quam Militibus beneficia fructuum, vel bonorum Ecclesiasticorum reservatio nes, ac pensiones obtinentibus, aut in ipsis beneficiis, vel ad ea ius habentibus in Vrbe præsentibus tempus xv. dierum in dicta constitutione præfixum, nec dum elapsum ad alios xv. dies à fine primo dicti termini computandos extendimus, & prorogamus. Ac demum militibus tam militiarum canonicè institutarum, quam Rom. Cur. Officialibus, qui iuxta præfatam nostram constitutionem in militari habitu incedere tenentur, ut vestibus communibus, cum insignibus tamen Crucis, aut numismatis sue militiæ propriis uti valeant, atque hac ratione ipsius constitutionis præcepto plenè satisfacere censeantur, pariter indulgemus. Eos verò Clericos, aut Milites, quibus pensiones, aut fructus, bonaue, aut prædia Ecclesiastica ad quamcunque summam reservata, aut reservari concessa sunt, vel posthac reservabuntur, non aliter ad gerendum huiusmodi habitum teneri volumus, nisi postquam pensiones, fructus, aut alia præfata cum effectu exigere, aut percipere cæperint, vel per eos steterit, quo minus exigant, vel percipiant. Decernentes sic in præmissis iudicari debere, necnon irritum, & inane quicquid secus super his à quoquam qua vis auctoritate scienter, vel

igno-

ignoranter contigerit attentari. Prefata constitutione nostra, quoad reliqua omnia presentibus litteris non excepta, nihilominus in suo robore perpetuo permanitura. Volumus autem presentium transumptis, etiam impressis, Notarij publici manu subscriptis, & sigillo persone in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem fidem ubique tam in dicta Curia, & in iudicio, quàm extra adhiberi, quæ eisdem presentibus adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostense. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, indultorum, extensionis, prorogationis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romæ apud Sanctum, Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ. Millesimo quingentesimo octuagesimo octavo. Prid. Kal. Februarij, Pontificatus nostri Anno quarto.

B V L L A P I I P A P A E I I.

De pœnis eorum, qui minus canonicè faciunt se promoueri ad sacros ordines.

I V S Episcopus seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam. C V M ex sacrorum ordinum collatione character inuisibilis animæ imprimatur, sacra misteria dispensentur, & ipsarum cura tribuatur animarum, in eorum susceptione excessus graues tanto magis plectendi sunt, quanto ex illis maiora in mentibus fidelium scandala generantur. Cum itaque (sicut dignorum relatione non nisi molestè accepimus) nonnulli Clerici extra tempora à iure statuta, quidam ante ætatem legitimam, aliqui verò sine dimissorijs litteris, contra sanctiones canonicas, se faciunt ad sacros ordines promoueri, nos eorundem temeritatem tali castigatione reprimentes, vt alijs in posterum committendi similia aditus præcludatur, auctoritate Apostolica, hac constitutione perpetuè valitura, statuimus, & ordinamus, quod omnes, & singuli,

guli, qui absque dispensatione canonica, aut legitima licentia, siue extra tempora à iure statuta, siue ante aetatem legitimam, vel absq; dimissorijs literis, etiam citramontanis, (præterquam si in hoc ultimo casu, per Cameram Apostolicam iuxta illius stylum ordinati fuerint, & ad aliquem ex sacris ordinibus se fecerint promoueri) à suorum ordinum executione ipso iure suspensi sint, & si huiusmodi suspensione durante in eisdem ordinibus ministrare præsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant. Præterea, ultra alias poenas in tales generaliter à iure inflictas, beneficijs Ecclesiasticis possint iure priuari. Volumus autem, quod præsens nostra constitutio, in Romana Curia existentes, post quindecim dies, absentes verò Italicos post duos menses, alios verò ultramontanos post sex menses, ab ipsius in audientia Contradictarum, & Cancellaria Apostolica, publicatione, & affixione ligare incipiat. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statutorum, ordinationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno ab Incarnatione Dominica, Millesimo quadringentesimo sexagesimo primo, Quintodecimo Kal. Decembris, Pontificatus nostri Anno Quarto.

SIXTI

34

SIXTI PAPAE QVINTI CONSTITVTIO.

*Contra Clericos male, aut simoniacè promotos, ac in Episcopos
in ordinum collatione peccantes.*

SIXTVS Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, SANCTVM & salutare sacri ordinis Sacramentum ab ipso Domino, & Saluatore nostro Iesu Christo institutum, beatissq; Apostolis, & eorum legitimis successoribus singulari diuine bonitatis munere traditum, ita ad Dei Omnipotentis gloriam, salutemq; animarum sanctè, & religiosè administrari decet, vt quæ vel ex typo, & figura veteris legis, vel aliàs ex multa Sanctorum Patrum prouidentia, circa ordinandorum natales, ætatem, vitæ, ac morum probitatem, sanctitatem, scientiam, & alias qualitates in sacris ordinationibus requisitas, per sacros canones, vel Apostolicas constitutiones, aut generalium Conciliorum decreta salubriter statuta fuerunt, ea inuiolate obseruentur. Nam si in veteri testamento tam multa de integritate, & mundicia Sacerdotum, & ministrorum Altaris, deq; eorum præstantia, & dignitate legimus, de quibus dixit Dominus per Malachiam Prophetam, labia Sacerdotis custodient scientiam, & legem requirent ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum est: certè multo maior ratio, & diligentia, adhibenda erit in promouendis tam inferiorum graduum clericis, quàm etiam Præbiteris, qui ad consumationem Sanctorum in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi, constituuntur, prout de his ipsis, & diuino verbo, & beatorum Apostolorum præceptis, ac simul Sanctorum Patrum statutis sæpissime traditum est. Quare nos pro ea, quæ nobis à Domino iniuncta est cunctarum Ecclesiarum cura, & sollicitudine ipsos Pastores, & Præsules Ecclesiarum, quorum proprium munus est, personas idoneas clericali militiæ ascribere, & ad minores, maioresq; ordines ritè promouere auctoritate nostra duximus admonendos, vt in exequendo hac in parte suo Pastoralis officio attentius

posthac inuigilent, canonicas sanctiones, vtpare est, obseruent, ac vt ne-
mini detur offensionis occasio, neuè eorum ministerium vituperetur,
studeant vitare ea omnia scandala, & absurda, quæ ex vitiosa, & minus
canonica Clericorum ordinatione cernimus cum magno animi nostri
dolore frequentius exoriri.

Cum enim multi etiam interdum inhabiles, & indigni non vocati
Sancta Dei vocatione, sed potius Satanæ dolis decepti prætextu deu-
tionis, & pietatis rem quidem sacram, & diuinum munus, intempesti-
uè tamen, & inordinatè affectantes, seu temporale aliquod commo-
dum, aut lucrum sibi proponentes, vel nimia simplicitate, & imperitia
malitia uè, aut fraude ad suscipiendum clericalem characterem, aliosq;
ordines ante ætatem legitimam, vel à non suo Episcopo, aut non præ-
uio debito examine, & approbatione, siue aliàs minus rite, vel etiam te-
merè se ingerant: Debent sanè Episcopi paterna charitate, & pruden-
tia eorum saluti, qui sæpe nesciunt, quid petant, melius etiam, quàm
ipsimet postulant, & salubrius consulere, nec tam quid flagitent, quàm
quid expediat, considerare: summa verò diligentia prouidere, tum in
alienæ Diocesis subditis ordinandis, ne quemquam promoueant sine
eorum ordinarij literis dimissorijs, tum in recognoscendis ipsis literis,
ne falsò, aut ab aliquo, qui auctoritatè illas concedendi non habeat,
confectæ sint, tum denique in examinandis natalibus, ætate, vita, mo-
ribus, scientia, idoneitate, titulo, & reliquis qualitatibus, ne quid in suæ,
vel alienæ Diocesis personis ad clericalem honorem, & Ecclesiasticos
ordines promouendis desideretur eorum, quæ ex præscripto Sacrorum
Canonum requiruntur.

Vt igitur Præsules Ecclesiarum intelligant, si in re tam graui, & tãti
momenti culpa, aut negligentia peccauerint, se non modo in tremendo
Dei iudicio, verum in hoc quoque sæculo Rom. Pontifici suæ villica-
tionis rationem fore reddituros; Præsenti constitutione perpetuò sta-
tuimus, & ordinamus, vt si in posterum Antistes aliquis Episcopali,
Archiepiscopali, Primatiali, vel etiam Patriarchali dignitate præfulgès:
aut Abbas ad primam tonsuram, minoresq; ordines suis subditis con-
ferendos à Sede Apostolica auctoritatè habens, quemcunque sæcu-
larem, vel cuiusuis ordinis, aut militiæ regularem, ex aliquo crimine,
vitio, aut defectu, seu aliàs inhabilem, vel irregularem existentem, vel
extra tempora à iure statuta, vel absque veris dimissorijs sui ordinarij
literis, aut per saltum, vel furtiuè, aut quoad seculares sine titulo suffi-
cientis

cientis beneficii, vel patrimonij, aut ante etatem per sacri generalis Tridentini Concilij decreta primæ tonsuræ, aut cuique ordini præscriptam, aut non seruatis temporum interstitijs, ita vt aliquis vnico die, seu continuatis diebus ad plures ordines sacros, vel post vnum ordinem susceptum sine causa rationabili antequam tempus ab eodem Concilio Tridentino præfixum elabatur, ad alium ordinem promoueatur, sine dispensatione, aut indulto Apostolico clericali charactere non legitime insigniuerit, aut ad ordines minores, vel sacros, vt præfertur, vel alias male promouerit, siue id scienter, siue ignoranter fecerit, nisi debita diligentia adhibita iustus error, & probabilis facti ignorantia eum excuset, vt in quo deliquit, in eo puniatur, à collatione quorumcunque ordinum, atque adeo ipsius tonsuræ, & ab executione omnium munerum Pontificum eo ipso suspensus, & ab ingressu Ecclesiæ interdictus existat, alijsque grauioribus penis nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis arbitrio puniatur.

Quod si spreta huiusmodi suspensione, & interdicto in præmissis se temere ingesserit, etiam à regimine, & administratione sue Ecclesiæ, seu Monasterij, & à perceptione fructuum mensis eiusdem, ac quorumcunque beneficiorum per eum in titulum, vel commendam, seu alias obtentorum suspensionem eo ipso incurrat, eiusque interdicti, aut suspensionis relaxationem, aut pœnarum remissionem ab alio, quam à Romano Pontifice pro tempore existente nequeat obtinere.

Et nihilominus sel. rec. Pij II. & aliorum Romanorum Pontificum nostrorum prædecessorum, qui per suas constitutiones, aut in Cancellaria Apostolica publicatas regulas contra huiusmodi Clericos male promotos, diuersas penas inflixerunt, vestigijs inherentes, eosdem Clericos posthac male promotos ab executione, ministerio, & exercitio ordinumceptorum, & ab omni spe, & facultate ascendendi ad alios superiores perpetuò suspensos declaramus; & si in eis ministrare præsumpserint, illos sic irregulares effectos, omnibus, & quibuscunq; per eos in titulum, commendam, aut alias obtentis dignitatibus, officijs, & beneficijs Ecclesiasticis cum cura, & sine cura quomodocunque qualificatis secularibus, vel cuiusvis ordinis, aut militiæ regularibus, ac etiam si ipsi Clerici regulares fuerint actiua, & passiuæ voce, ipso facto priuamus, & ijs priuatos, atque ad illa, & alia similia, vel dissimilia in posterum obtinenda in perpetuum inhabiles, & incapaces esse decernimus, & declaramus, dignitatum, officiorum, & beneficiorum huiusmodi,

sic

22
sic pro tempore vacantium dispositionem nobis, & Apostolicę Sedi
perpetuò reservantes.

Vt autem homines, qui nimia indulgentia, & spe impunitatis, ac
venię facilitate hactenus fuerunt ad huiusmodi facinora procliviores,
ea sublata, & præclusa ab his abstineant, & caueant in futurum tam ab-
soluendi, quam dispensandi facultatem in casibus superius expressis,
etiam in foro conscientię nobis, & successoribus nostris dumtaxat au-
thoritate, & tenore præmissis perpetuò reservamus; Inhibentes ne à
quoquam seculari, vel cuiusvis ordinis regulari Præsbitero, vel Prælato
quavis auctoritate fungente, nec per quęcunque Iubilea, & Indulgen-
tias, etiam plenissimas, & extraordinarias per nostros prædecessores,
aut nosmetipsos, vel successores nostros, anno Iubilei, aut alio quovis
tempore, & Cruciatę Sanctę, vel quocunque alio titulo, modo, & for-
ma, Motu proprio, & consistorialiter, seu ad quorumcunque Principi-
pum, Regum, aut Imperatoris instantiam, eorumuè contemplatione,
& intuitu cum quibusvis amplissimis in genere, vel in specie derogato-
rijs clausulis concessa, vel in posterum concedenda, nec vigore, aut
prætectu facultatum, aut privilegiarum Mare magnum, aut alias quo-
modolibet nuncupatorum quibusvis ordinibus, Congregationibus,
aut personis regularibus, aut Episcopis per decreta Concilij Tridentini,
aut officio Sacre Pœnitentiarię Apostolicę, vel Minoribus, aut etiam
Maiori, Pœnitentiarijs nostris, & Rom. Pont. pro tempore existentis,
vel alias quomodolibet pro tempore concessorum, Personę sic, vt præ-
fertur, delinquentes, tam scilicet Antistites, seu Abbates promouentes,
quàm Clerici malè insigniti, seu ordinati à reatibus, & excessibus præ-
fatis absolui, præterquam in mortis articulo possint, aut debeant, nec
cum ijs super irregularitate propter præmissa contracta, etiam si crimen
penitus occultum fuerit, quovis modo valeat dispensari.

Verumenimvero quia grauioribus morbis fortiora sunt adhibenda
remedia, & iuxta personarum, locorum, ac temporum qualitates leges
sunt immutandę, pœnęque aggrauandę, & emolliendę; cum huius-
modi peccatum Satana suggerente, hominumque fragilitate assentien-
te videatur iam ad culmen vitiorum ascendisse, & in præcipiti esse:
Ideo vt homines saltem pœnę timore, & proprij honoris confusione
à peccato deterreantur, notum huic veneno antidotum cogimur præ-
parare: Ac propterea volumus, vt qui absolutionem, & dispensatio-
nem huiusmodi petent, semper quantum delictum adhuc occultum
extire-

extiterit, non per officium Sacrae Pœnitentiæ, sed à nobis, & pro tempore existente Romano Pontifice in vtroque foro absolutionem petere teneantur: alioquin ipsæ concessionibus, & absolutionibus, etiam cum clausula, quod præsentis constitutionis tenor, & alia prædicta habeantur pro expressis, prorsus nullæ, irritæ, & inualidæ existant, ac nemini penitus suffragentur.

Cœterum si quis Antistes, vel Abbas seruatis quidem cunctis præmissis, & cœteris omnibus, quæ in ipsius tonsuræ, & ordinum collatione observari debent, personas habiles, & idoneas, sed tamen recepta ab ijs, quibus tonsuram, aut ordines conferet pecunia, pretio vel premio simoniacè in futurum insigniuerit, vel promouerit: volumus vt præter alias censuras, & pœnas contra simoniacè ordinantes, & ordinato sà sacris Canonibus, & constitutionibus Apostolicis aliàs inflictas, & irrogatas, quibus nequaquam derogare intendimus, etiam omnia, & singula supradicta in sic promouentibus, & promotis locum habeant.

Decernentes præsentibus literis sub quibusuis concessionibus, facultatibus, & gratijs, etiam in casibus quibuscunque Sedi Apostolicæ quomodolibet, etiam in Bulla Cœne Domini reseruatis, etiam sub nomine Iubilei plenarij, vel Cruciatæ Sanctæ absoluendi facultatem quibusuis personis generaliter, vel specialiter tribuentibus, minime comprehendendi: sed semper ab illis exceptas esse, & censerì, sicque in præmissis vniuersis, & singulis per quoscunque Iudices, & Commissarios, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate in quauis causa, & instantia iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac in Concilijs etiam generalibus editis, cœterisque contrarijs quibuscunque.

Vt autem præsentibus literis omnibus innotescant, mandamus illas ad Valuas S. Ioannis Lateranensis, & Principis Apostolorum de Vrbe Basilicarum, & in acie Campi Floræ affigi, & publicari, & post quindecim dies, qui in vrbe sunt, qui verò extra eam, & citra Montes intra quatuor menses, qui demum ultra Montes erunt, intra octo menses à die publicationis huiusmodi computandos, perinde afficere, & archatæ, ac si eorum cuique personaliter intimatæ fuissent, ac earundem præsentium literarum exemplis etiam impressis, Notarij publici manu subscriptis,

scriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ obligatis eandem fidem in iudicio, & extra illud adhiberi, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri statuti, ordinationis, declarationum, priuationis, reservationum, inhibitionis, voluntatum, decretorum, & mandati, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Domini, Millesimo quingentesimo octuagesimo octauo, Nonis Ianuarij, Pontificatus nostri anno quarto.

BULLA PAULI PAPAE III.

*Contra negantes Trinitatem, aut diuinitatem Iesu Christi, aut eius
Conceptionem de Spiritu Sancto, aut eius Mortem, vt nos
redimeret, aut Virginitatem Beatissimæ semper
Virginis Dei genitricis Mariæ.*

PAULVS Episcopus seruus seruorum Dei; Ad perpetuam rei memoriam. CVM quorundam hominum prauitas, atq; iniquitas eo vsque nostris temporibus pcesserit, vt exijs, qui à Catholica fide aberrant, & desciscunt, plurimi quidem nō solum diuersas hereses profiteri, sed etiam ipsius fidei fundamēta negare præsumant, & eorum exemplo multos in interitum animæ deducant: Nos cupientes pro nostro pastoralis officio, & charitate huiusmodi homines, quantum cum Deo possumus, à tam graui, & pestilenti errore auocare, ac ceteros, ne in talem impietatem labantur, paternæ seueritate admonere omnes, & singulos, qui hactenus assenserunt, dogmatizarunt, vel crediderunt Deum Omnipotentem non esse Trinum in personis, & in composita omnino, indiuisaque vnitæ substantiæ, & vnum vnāmet simplici Diuinitatis essentia, aut Dominum nostrum Iesum Christum non esse verum Deum, eiusdem substantiæ per omnia cum Patre, & Spiritu Sancto, aut eundem secundum carnem non esse

conceptum in vtero Beatissime, semperque Virginis Marię de Spiritu Sancto, sed sicut ceteros homines ex semine Ioseph. Aut eundem Dominum, ac Deum nostrum Iesum Christum non subiisse acerbissimam Crucis mortem, vt nos à peccatis, & ab æterna morte redimeret, & Patri ad vitam eternam reconciliaret. Aut eandem Beatissimam Virginem Mariam non esse veram Dei matrem, nec perstitisse semper in Virginitatis integritate, ante partum scilicet, in partu, & perpetuò post partum, ex parte omnipotentis Dei Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Apostolica auctoritate requirimus, & monemus, quatenus infra spatium trium mensium à publicatione presentium in Romana Curia, quoad residentes in ea, modo infra scripto: extra eam verò quo ad alios in illa non residentes, modo, & forma per Diocesanos statuendis, facienda incipiendorum, quos pro primo, secundo, & tertio, ac peremptorio termino, ac monitione canonica eis, & eorum cuilibet assignamus, ab eorum assertione, dogmatibus, & credulitate huiusmodi, ac quibuscunque alijs in fide prædicta erroribus, in quos hactenus lapsi sunt, resipuisse, & ad vnitatem Ecclesię redeundo assertionem dogmata, & credulitatem, ac alios errores huiusmodi in manibus Inquisitorum hæreticę prauitatis Ciuitatum, & locorum, in quibus ad præsens degunt, realiter, & cum effectu abiurasse, & infra alios tres menses à die abiurationis huiusmodi incohandos, de eadem abiuratione venerabilibus fratribus nostris Sanctę Romanę Ecclesię Cardinalibus dictę hæreticę prauitatis Inquisitoribus generalibus plenam fidem fecisse debeant. Nos enim eiusdem Dei omnipotentis exemplo, qui non vult mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat, omnes, & singulos, qui, vt præfertur, ab assertione, dogmatibus, & credulitate, ac alijs erroribus prædictis resipuerint, & ad vnitatem Ecclesię redeundo, assertionem, dogmata, & credulitatem, ac alios errores huiusmodi sponte abiurauerint, & de eadem abiuratione præfatis Inquisitoribus generalibus fidem fecerint, ac pœnitentiam priuatam per dictos particulares Inquisitores eis iniunctam cum effectu adimpleuerint, à prædictis, & quibuscunque alijs, quantumuis grauib, & enormibus hæresibus, & à fide Christi apostasijs, ac in eadem fide erroribus: nec non excommunicationis, suspensionis, & interdicti, alijsque sententijs, censuris, & pœnis, tam Ecclesiasticis, quàm temporalibus, etiam bonorum priuatiuis, & corporis afflictiujs, ac capitalibus in tales à iure, vel ab homine latis, & promulgatis, & per eos præmissorum occasione incurfis (dummo-

do delati, aut inquisiti, seu relapsi non sint) dicta auctoritate tenore
præsentium in utroq; foro absoluiamus, & liberamus, ac cum eis super
irregularitate, quam propterea contraxerint, etiam si sic ligati Missas,
& alia diuina officia, etiam forsan in contemptum clauium celebrauerint,
aut illis aliàs se immiscuerint; Quodq; ea ipsa irregularitate, & cæ-
teris præmissis non obstantibus, qui premoti non fuerint ad omnes
etiam sacros, & Præbiteratus ordines promoueri, & in illis tam ipsi,
quàm qui iam etiam post incursum hæresim promoti fuerint, in Alta-
ris ministerio ministrare: Nec non tam Clerici, quàm Laici, & vtriusq;
sexus personæ, eorumq; filij, nepotes, descendentes, ad gradus, hono-
res, ordines, & officia, ac alia quæcunque assumi, illaq; suscipere, &
exercere liberè, & licitè valeant, auctoritate, & tenore prædictis de
specialis dono gratiæ dispensamus, eisq; pariter indulgemus, nec
non omnem inhabilitatis, & infamiæ maculam, siue notam circa eos
præmissorum occasione quomodolibet insurgentem ab eis penitus, &
omnino abolemus. Et insuper cum errores, quos supra narrauimus,
ita graves, & nefandi sint, vt illi, qui in eos decidunt, excusationem non
habeant, sed subuersi potius, atque immanes, quàm hæretici merito di-
ci possint: hac nostra perpetuò valitura constitutione sancimus, quòd
tam illi, qui hactenus in ipsos errores, vel eorum aliquem lapsi sunt, &
infra supradictum terminum nō resipuerint, & ea, quæ supra diximus,
non adimpleuerint, quàm omnes, & singuli alij, qui in futurum in il-
los, vel illorum aliquem quomodolibet prolabentur, cuiuscunque di-
gnitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis existant, pro subuersis, &
relapsis in hæresim haberi, & vt relapsi Curia seculari tradi, & per ip-
sam curiam debitæ pœnis in relapsos statutis puniri possint in omni-
bus, & per omnia, perinde ac si verè, & realiter in hæresim relapsi es-
sent, & eos relapsos esse constaret: Non obstantibus constitutionibus,
& ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscunque.
Vt autem præmissa omnia ad eorum, quorum interest, notitiam dedu-
cantur, nullusq; de illis ignorantiam pretendere, ac se legitime excu-
sare possit, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quòd præsentis
literæ, seu earum transumptum, cui si manu Notarij publici subscri-
ptum, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ
munitum fuerit, eam prorsus fidem in iudicio, & extra adhiberi statui-
mus, quæ ipsis literis adhiberetur, si originaliter exhiberentur, in ea-
dem Curia per aliquos Cursores nostros in Basilicæ Principis Aposto-
lorum,

lorum, & Ecclesię Lateranen. de Vrbe, & Cancellarię Apostolicę
 valuis, & acie Campi Flore, vt moris est, extra Curiam verò prædi-
 ctam modo, & forma per venerabiles fratres nostros Patriarchas, Ar-
 chiepiscopos, Episcopos, ac alios Ecclesiarum Prælatos, quibus in
 virtute Sanctę obedientię per easdem præsentis mandamus, vt lite-
 ras, siue transumptum huiusmodi vbique per eorum Prouincias,
 Diöceses, & Ecclesias sincera charitate publicent, & publicari faci-
 ant, statuendis, publicentur, earum exemplo in singulis locis, in
 quibus publicatio ipsa fiet, affixo, & dimisso. Nulli ergo omni-
 no hominum liceat hanc paginam nostrę requisitionis, monitio-
 nis, assignationis, absolutionis, liberationis, dispensationis, in-
 dulti, abolitionis, sanctionis, voluntatis, decreti, statuti, man-
 dati, infringere, aut ei ausu temerario contraire. Si quis au-
 tem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis
 Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit
 incursum. Datum Romę apud Sanctum Marcum, Anno In-
 carnationis Dominicę, Millesimo quingentesimo quinquagesimo
 quinto, septimo Idus Augusti, Pontificatus nostri anno primo.

B V L L A P I I P A P A E V.

*De impediētibz, & offendētibz personas, ac diripiētibz bona,
 & frangētibz carceres officij Inquisitionis, eorumq; &
 filiorum, & complicum pœnis.*

IVS Episcopus seruus seruorum Dei, Ad per-
 petuam rei memoriam. SI de protegendis
 cæteris omnibus Ecclesię ministris, quos in fidē,
 & clientelam nostram à Domino recepimus, cu-
 ra nobis quotidiana insidet, quanto maiore stu-
 dio eam nos sollicitudinem capessere necesse est,
 vt qui in sacro Inquisitionis hæreticę prauitatis
 officio versantur, sub tutela inuiolatę auctoritatis huius sedis periculo-
 rum omnium expertes, quęque munera ad exaltationem fidei Catho-
 licę exequantur: Cum itaque eius generis impiorum vis quotidie ma-
 gis inualecat, qui omnibus malis artibus prædictum officium subuer-

tere, ministrosque functionibus disturbate moliuntur, eò iam nos detrusit necessitas, vt nefariam, & scelestam eorum audaciam acerbiorè castigationis verberè reprimamus. Hac igitur generali constitutione de fratrum nostrorum consilio sancimus, vt quicumque siue priuatus, siue cuncta Ciuitas, siue Populus, siue Dominus, Comes, Marchio, Dux, vel potiore titulo illustris, quemuis ex Inquisitoribus, Aduocatis, Procuratoribus, Notarijs, alijsuè ministris prædicti officij, vel Episcoporum id munus in sua Diœcesi, aut prouincia obeuntium, seu accusatorem, denunciatorem, aut testem in causa fidei quomodocunque productum, vel euocatum occiderit, verberauerit, deiecerit, seu perterrefecerit, quiuè Ecclesias, ædes, aliasuè res siue publicas, siue priuatas officij, aut ministrorum expugnauerit, inuasit, incenderit, expilauerit, aut libros, literas, auctoritates, exemplaria, regesta, protocolla, exempla, scripturas, aliaue instrumenta, siue publica, siue priuata vbicunque posita cõbussit, diripuerit, seu interuerterit, seu ex incendio, aut direptione, aut alio quocunque modo illa exportauerit, seu qui in conflagratione, expugnatione, aut direptione, etiam inermis, siue capiendi, siue comburendi, siue suppressendi causa fuerit, siue res, aut personas seruari, defendiue prohibuerit, quiuè carcerem, aut aliam custodiam seu publicã, seu priuatam effregerit, vinctum extraxerit, seu emisit, capiendum prohibuerit, captumue eripuerit, receperit, occuluerit, seu facultatem effugiendi dederit, seu iusserit id fieri, qui cõtum, concursumue fecerit, siue vt aliquid prædictorum fieret, omnes accommodauerit, siue alias auxilium, consilium, aut fauorem publicè, vel occultè in quolibet prædictorum scienter præstiterit, licet nemo occisus, nemo verberatus, nemo extractus, emissus, vel creptus, nihil expugnatum, nihil effractũ, successum, direptumue, nullum denique damnum re ipsa sit secutum, nihilominus is sit anathemate præsentis canonis auctoritate ligatus, idem quoque læsæ maiestatis reus Dominio, dignitate, honore, feudo, ac quocunque alio beneficio temporali, & perpetuo eo ipso priuatus, secularis Iudicis arbitrio relinquatur, qui de eo illas ipsas pœnas exigat, quæ damnatis primo capite dictę legis per constitutiones legitimas irrogantur, bonis, rebusque omnibus fisci iuribus applicatis, vti etiam est de damnatis hæreticis per sanctiones canonicas constitutum: eius filij paterna infamia subiecti, omnisque, & cuiuscunque hæreditatis, successionis, donationis, & legati siue propinquorum, siue extraneorum omnino sint expertes, eisdem præterea portæ nunquam pateant

reant dignitatum. Nemo autem expurgationem habere, aut causam ullam proponere, vel pretendere possit, qui tantum nefas in contemptum, & odium huius officij adniserit, nisi contrarium per claras probationes docuerit se fecisse. Quod porro de prædictis, eorumque filijs statuimus illud idem de omnibus Clericis, & Præbiteris secularibus, & quorumuis ordinum etiam exemptorum regularibus, & quacunque etiam Episcopali, & maiori dignitate præditis, ac etiam priuilegio quo modocunque suffultis, decernimus exequendum, ita vt ipsi beneficijs, & officijs omnibus Ecclesiasticis præsentium auctoritate priuati per Iudicem Ecclesiasticum, hæreticorum more degradentur, demum potestati seculari traditi, pœnis prædictis laicorum instar subiiciantur: Pontificum tamen causis nobis, & successoribus nostris reseruatis, vt re quæsita, & nobis renunciata, contra eos ad depositionem, & alias pœnas prædictas procedamus, vt criminis atrocitas videbitur postulare. Quicunque autem pro talibus veniam petere, aut alias intercedere tentauerint, in eandem illas pœnas, quæ in hæreticorum fautores à sacris constitutionibus inferuntur, ipso facto se nouerint incidisse. Verum si quis etiam huiusmodi criminum conscius, vel affinis, siue religionis studio, siue pœnitentia ductus, rem adhuc incognitam retexerit, supplicio liberetur. Cœterum eam omnium, & quarumcunque absolutionum, rationem à prædictis criminibus, nec non habilitationum, & restitutionum etiam ad famam, & honores ita deinceps habendam optamus, vt successores nostri nullas nisi saltem semestri post cuiusque assumptionem, ad huius dignitatis fastigium excursu, ac precibus apud supremum officium Inquisitionis hic institutum, verificatis concedant. Decernentes omnes, & quascunque huiusmodi absolutiones, habilitationes, & restitutiones, quæ precibus sic non verificatis de cœtero fient, nemini prorsus prodesse, sed nec præsentibus, nisi toto ipfarum tenore ad verbum inserto, & gratia ex certa Romani Pontificis scientia facta, & propria manu subsignata, vlla in parte derogari, nec derogatum censi debere, & si illis ex quacunque causa aliter derogari contingerit, derogationes huiusmodi nullius prorsus fore roboris, & momenti. Iubemus igitur vniuersos, & singulos Patriarchas, Prælates, Archiepiscopos, Episcopos, & cœteros Ecclesiarum Prælatos per vniuersum orbem constitutos, vt per se, vel alium, seu alios præsentis literas, aut earum exempla in suis quisque Prouincijs, Ciuitatibus, Diocessibus, & locis solemniter publicare, & quantum in se est, firmiter

obseruari procurent, contradictores quoscunque per censuras, & pœ-
nas Ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo, ipsasque cen-
suras, & pœnas etiam iteratis vicibus aggrauando, inuocato etiam ad
hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sęcularis. Non obstantibus consti-
tutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cęterisque contrariis qui-
buscunque. Volumus autem, vt pręsentium exempla, etiam impres-
sa, edantur, eaque Notarii publici manu, & cuiuscunque Curię Eccle-
siasticę, vel Pręlati sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem ubi-
que locorum faciant, quam ipsę pręsentes facerent, si essent exhibite,
vel ostense. Cęterum omnes orbis terrarum Principes, quibus gladij
sęcularis potestas ad malorum vindictam est pręmissa, per eam, quan-
se tueri promiserunt, fidem obtestamur, ita suas quisque partes, siue in
pręstando ministris prędictis auxilio, siue in criminum post Ecclesię
sententiam animaduersione interponere, vt eorum quoque pręsidijs
ministri ipsi tanti officij munus pro Dei æterni gloria, & religionis in-
cremento feliciter exequantur, amplissimum à Domino pręmium re-
cepturi, quod fidei prędictę assertoribus in eterne beatitudinis confor-
tio pręparauit. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam
nostre sanctionis, legationis, statuti, decreti, iussionis, obtestationis, &
voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem
hoc attentare pręsumperit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Bea-
torum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum. Da-
tum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę:
Millesimo quingentesimo sexagesimo nono. Kal. Aprilis, Pontifica-
tus nostri Anno quarto.

SIXTI PAPAE QVINTI

*Constitutio contra exercentes Astrologiæ Iudiciariæ artem, &
alia quęcunque diuinationum genera, librosq̃
de eis legentes, ac tenentes.*

SIXTVS Episcopus seruus seruorum Dei; Ad
perpetuam rei memoriam. **C**OELI, & Terræ
Creator Deus, quem vnum Omnipotentem cor-
de credimus ad iustitiam, & ore confitemur ad sa-
lutem, & si homini, quem ad imaginem, & simi-
litudinem creauit, mentem dederit, quæ non so-
lum diuino fidei lumine illustrata, mysteria illa
cognosceret, quæ humanam intelligentiam superant, sed etiam naturæ
sux vi, vt magno licet cum labore præclara multa inuestigare, atque
intelligeret; tamen vt superbum animal homo non altum saperet, sed
timeret, & immensam conditoris sui maiestatem humi stratus vene-
raretur, sibi soli eorum, quæ euentura sunt, scientiam, & futurarum re-
rum cognitionem reseruauit. Solus enim ipse, cuius oculis omnia
nuda, & aperta sunt, & ad intimas animi cogitationes penetrat, & con-
sequentes eorum actiones intuetur, solus ipse, qui vocat ea, quæ non
sunt, tanquam ea, quæ sunt, omnia præsentia, & ante oculos posita ha-
bet, solus denique omnia, & singula quæcunque totius temporis de-
cursu, & sæculorum ætatibus futura sunt, ab omni æternitate nouit, &
admirabili prouidentia disposuit, quæ non modo humanæ mentis im-
becillitas ignorat, sed nec Dæmones ipsi præsentire possunt. Quare
Idolorum in futuris annunciandis falsitatem, & imbecillitatem, & eo-
rum, qui eis cultum adhibebant, vanitatem irridet Spiritus Sanctus apud
Isaiam illis verbis. Annunciate quæ ventura sunt in futurum, & scie-
ntus, quia Dij estis vos: & in nouo testamento Christus Dominus Di-
scipulorum suorum de futuris euentis paulò cupidius inquiringentium
interrogationem graui illa responsione retudit, qua etiam omnium fi-
delium suorum curiositatem coercuit. Non est vestrum scire tempo-
ra, vel momenta, quæ pater posuit in sua potestate. Nec verò ad futu-
ros euentus, & fortuitos casus prænoscentes, (futuris euentibus ex
naturalibus causis necessario, vel frequenter prouenientibus quæ ad
diuina-

diuinationem non pertinent, dumtaxat exceptis) vllæ sunt veræ artes, aut disciplinæ, sed fallaces, & vanæ improborum hominum astutiæ, & Dæmonum fraudibus introductæ, ex quorum operatione, consilio, vel auxilio omnis diuinatione damnatur, siue quoddam expressè ad futura manifestanda inuocentur, siue quoddam ipsi prauitate sua, & odio in genus humanum occultè, etiam præter hominis intentionem se ingerant, & intrudant vanis inquisitionibus futurorum, vt mentes hominum perniciosè vanitatibus, & fallaci contingentium prænuntiatione implicentur, & omni impietatis genere deprauentur. Quæ quidem ipsis cognita sunt non diuinitate aliqua, nec vera futurarum rerum scientia, sed naturæ subtilioris acumine, & alijs quibusdam modis, quos hominum obtusior intelligentia ignorat. Quamobrem dubitandum non est in huiusmodi futurorum contingentium, & fortuitorum euentuum inquisitione, & præcognitione Diaboli operationem se fallaciter immiscere, vt sua fraude, ac dolis miseros homines à via salutis auertat, & laqueo damnationis inuoluat. Quæ cum ita sint, nonnulli hæc fideliter, & religiose, vt debent, non attendentes, sed curiosa sectantes, grauius Deum offendunt, errantes ipsi, & alios in errorem mittentes; tales in primis sunt Astrologi, olim Mathematici, Genethliaci, & Planetarij vocati, qui vanam, falsamque Syderum, & astrorum scientiam profitentes, diuinæque dispositionis ordinationem suo tempore reuelandam præuenire audacissime satagentes, hominum natiuitates, seu genituras ex motu Syderum, & astrorum cursu metiuntur, ac iudicant futura, siue etiam præsentia, & præterita occulta, atque ex puerorum ortu, & natali die, siue quauis alia temporum, & momentorum vanissima obseruatione, & notatione de vniuscuiusque hominis statu, conditione, vite cursu, honoribus, diuitijs, sobole, salute, morte, itineribus, certaminibus, inimicijs, carceribus, cædibus, varijs discriminibus, alijsque prosperis, & aduersis casibus, & euentibus præcognoscere, iudicare, & affirmare temere præsumunt, non sine magno periculo erroris, & infidelitatis; cum S. Augustinus præcipuum Ecclesiæ lumen, eum, qui hæc obseruat, qui attendit, qui credit, qui in domum recipit, qui interrogat, Christianam fidem, & baptismum præuaticasse affirmet, vt illos merito Apostolus arguat, atque increpet illis verbis: Dies obseruatis, & menses, & tempora, & annos, timeo vos, ne forte sine causa laborauerim in vobis. Hi igilur leuissimi, & temerarii homines in miserandam animarum suarum ruinam graue fidelium scandalum; & Christianæ fidei detri-

detrimentum futuros rerum euentus, & quęcunque prospere, vel ad-
 uerse obuentura sunt, ac actus humanos, ea denique, quę ex libera ho-
 minum voluntate proficiſcuntur, astris syderibusque ascribunt, eisque
 eam facultatem, vim, seu virtutem, & efficaciam tribuunt significandi
 futura, & ad præcognitam illam ita inclinandi, vt sic omnino, nec ali-
 ter euentura sint, atque ob eam causam de ijs rebus omnibus iudicia fa-
 cere, prognostica, prædictiones, & præcognitiones sibi assumere, & pa-
 lam venditare non dubitant; quibus non pauci rudes, & imperiti, alij-
 que nimis creduli, & imprudentes tantam fidem præstant, vt ex huius-
 modi iudiciorum, & prædictionum præscripto aliquid certo esse cre-
 dant, aut sperent: quorum sanè, & mendacium magistrorum temeritas,
 & infeliciū discipulorum credulitas magnopere deploranda est, qui
 vel diuinis literis admoniti non intelligunt hominis præstantiam, cui
 Cœli, & Stellæ, & clarissima Cœli sydera, Sol, & Luna, Deo ita dispo-
 nente, non imperant, sed inserviunt: sic enim Moyses populum Dei, vt
 hunc errorem caueret, præmonebat. Nè fortè eleuatis oculis ad cœ-
 lum videas Solem, & Lunam, & omnia astra Cœli, & errore deceptus
 adores ea, & colas, quæ creauit Dominus Deus tuus in ministerium
 cunctis gentibus, quæ sub Cœlo sunt. Sed quid sydera mirandum est
 homini seruire? nonnè nobilissimæ intelligentiæ Angeli ipsi omnes
 sunt administratorij spiritus, in ministerium missi propter eos, qui hæ-
 reditatem capiunt salutis? nam rationales oues, ita diligit Deus, vt non
 solum Episcopos, quemadmodum à S. Ambrosio scriptum est, ad tuc-
 dum gregem ordinauerit, sed etiam Angelos destinauerit. . Præclare
 etiam S. Hieronymus: magna dignitas animarum, vt vnaquęq; habeat
 ab ortu Natiuitatis in custodiā suū Angelum delegatū. Quod si Angeli
 homines custodiunt, quid aduersus Angelorum custodiam, & tutelam
 astra moliri, aut efficere poterunt, quæ cum ipsis Angelis nullo modo
 sunt comparanda? Nec sanè hoc loco prætereunda est eximij Ecclesię
 doctoris, & beatissimi Pontificis Magni Gregorii sententia, qui Pri-
 cilianistas hæreticos, vnumquemq; hominem sub constitutionibus stel-
 larum nasci putantes, magno rerum, & verborum pondere confutat. .
 Absit (inquit) à fidelium cordibus, vt aliquid esse Fatum dicant: vitam
 quippe hominum solus hanc conditor, qui creauit, administrat; neque
 enim propter stellas homo, sed stellæ propter homines factæ sunt, & si
 stella fatum hominis esse dicitur, ipsis suis ministerijs tubesse homo per-
 hibetur. Vtinam insani homines hæc scirent, & intelligerent, ac Dei

monitis obtemperarent, in Leuitico dicentis. Non declinetis ad Magos, nec ab Ariolis aliquid sciscitemini, & polluamini per eos: Neque enim quæ Christiana, & vera pietas repellit, ac damnat, tanto studio inuestigarent, ijdemque miserè se decipi, atque irretiri paterentur. Sunt etiam inanes quidam homines, & curiosi, vel impij, & irreligiosi, qui futurarum, & occultarum aliarum rerum notitiam adeo anxie habere student, vt ob eadem prænoscentia, & inuestiganda in diuinæ legis offensionem multipliciter incurrant. Alij enim Geomantiæ, Hydromantiæ, Aeromantiæ, Pyromantiæ, Onomantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, alijsque sortilegijs, & superstitionibus, non sine Dæmonum saltem occulta societate, ac tacita pactione operam dare, seu illis, ac sortibus illicitis taxillorum, granorum, triticeorum, vel fabarum iactu uti non verentur. Alij verò aliquas pristina, & antiquata, ac per Crucis victoriam prostratæ Idolatriæ reliquias retinentes, quibusdam augurijs, auspicijs suè, similibus suè signis, & vanis obseruationibus ad futurorū diuinationē intendunt. Alij item sunt, qui cum morte sedus incunt, & pactū faciunt cum Inferno, qui similiter ad occultorum diuinationem, ad inueniendos thesauros, vel ad alia facinora perpetranda, etiam expressa cum Diabolo pactione facta in manifestam suarum perniciem animarum nefarias magicæ artis incantationes, instrumenta, & veneficia adhibent circulos, & diabolicos characteres describunt, Dæmones inuocant, aut consulunt, ab eis responsa petunt, aut accipiunt, eis preces, & thuris, aut aliarum rerum suffimenta, seu fumicationes, aliane sacrificia offerunt, candelas accendunt, aut rebus sacris, vel sacramentis, aut sacramentalibus sacrilegè abutuntur, adorationis, genuflexionis, aut quæuis alia impietatis obsequia præstant, cultum, venerationem uè tribuunt, aut annulum, vel speculum, aut paruas phyalas sibi fabricant, aut fabricari curant ad Dæmones in eis alligandos, seu includendos, vt putant ad responsa ab ipsis inde petenda, aut habenda. Alij præterea etiam incorporibus obsessis, aut lymphaticis, & phanaticis mulieribus Dæmones de futuris, vel occultis rebus, aut factis exquirunt, vt merito ab eis, quos Dominus in Euangelio tacere imperauit, vanas, mendacesque referant responsiones. Alij quoque præstigiatores, frequentius verò mulierculæ quædam superstitionibus deditæ, in phyalis, seu vasculis vitreis aqua plenis, vel in speculo accensis candelis etiam benedictis sub nomine Angeli sancti, & albi, Diabolum omnium malorum satorem supplices adorantes, vel in vnguibus, aut palma manus quandoque

etiam

etiam oleo perunctis, eundem omnium fallaciarum architectum orāt,
 vt similiter futura, vel occulta quæuis per spectra, & apparentes imagi-
 nes, seu phantasticas visiones sibi ostendat, aut ab eodem patre menda-
 cij Diabolo, alijs incantationibus, aut varijs superstitionis obseruationi-
 bus futurorum, & occultorum huiusmodi veritatem quærent, & ho-
 minibus prædicere contendunt. Quorum omnium, quos supra enu-
 merauimus, consimilis impietas parem exitum habet, nimirum, quod
 Demonis præstigijs, ac dolis, tum qui diuinant, tum qui diuinationem
 expetunt illusi, ac delusi miserrime reperiuntur: itaq; cum futuros euen-
 tus in se ipsis considerare, antequam fiant, sit Dei proprium, illud ne-
 cessariò consequitur, vt Astrologi, & alij prædicti, qui huiusmodi futu-
 ra prænunciare, aut prænoscere quocunque modo, nisi Deo reuelante
 audent, iniuste, atque impudenter, quod Dei est, sibi assumant, &
 usurpent. Sic fit, vt dum ab eis, quod solius est Creatoris, perpe-
 ram creaturis tribuitur, diuina Maiestas grauius lædatur, fidei integri-
 tas violeetur, & animabus pretioso Christi sanguine redemptis pestis,
 atque exitium importetur. Et licet iam pridem regulis indicis li-
 brorum prohibitorum ex decreto sacri generalis Concilij Tridentini
 confectis, illud inter cætera constitutum fuerit, vt Episcopi diligenter
 prouiderent, ne huiusmodi Astrologiæ iudiciariæ libri, tractatus, & in-
 dices legerentur, vel haberentur, qui de futuris contingentibus, succes-
 sibus, foruitisue casibus, aut ijs actionibus, quæ ab humana voluntate
 pendent, certo aliquid euenturum affirmare audent, permissis tamen
 iudicijs, & naturalibus obseruationibus, quæ nauigationis, agriculturæ,
 siue medicæ artis iuuandæ gratia conscripta fuissent. Libros verò om-
 nes, & scripta Geomantiæ, Hydromantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ,
 siue in quibus continentur sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, incā-
 tationes artis magicæ prorsus reijci, & aboleri curarent. Non tamen
 errorum, corruptelarum, delictorum, & abusuum prædictorum extir-
 pationi vsque adeo prouisum est, quin etiam adhuc in nonnullis locis,
 & apud plurimos curiosius vigeant, cum valde frequenter, detectis
 Diaboli insidijs, diuinationum, sortilegiorum, & variarum superstition-
 um omnia plena esse in dies detegantur. Nos igitur, qui pro nostro
 pastoralis officij munere fidei integritatem inuiolatam conseruare de-
 bemus, & animarum saluti prospicere, quantum diuina gratia adiutri-
 ce possumus, ex paternæ charitatis visceribus opramur, damnantes, &
 reprobantes omne genus diuinationum, quæ Diabolo auctore ad fide-

lium deceptionem à prædictis curiosis, vel perditis hominibus fieri solent. Cupientes præterea Sanctam illam Christianæ Religionis simplicitatem præsertim vbi agitur de summa Creatoris Dei potestate, sapientia, & providentia ab omni erroris labe integram, atque incorruptam, vt par est, retineri: Volentes quoque prædictæ fallæ credulitati, ac huiusmodi illicitarum diuinationum, & superstitionum, detestabili studio, & execrandis flagitijs, atque impuritatibus occurrere, vt de Christiano populo merito dici possit, quod de antiquo Dei populo scriptum est: Non est augurium in Iacob, neque diuinationis in Israel: Hac perpetuo valitura constitutione, Apostolica auctoritate statuimus, & mandamus, vt tam contra Astrologos, Mathematicos, & alios quoscumque dictæ iudiciariæ Astrologiæ artem, præterquam circa agriculturam, nauigationem, & rem medicam in posterum exercentes, aut facientes iudicia, & natiuitates hominum, quibus de futuris contingentibus successibus, fortuitisque casibus, aut actionibus, ex humana voluntate pendentibus aliquid euenturum affirmare audent, etiam si id se non certo affirmare asserant, aut protestentur, quam contra alios vtriusque sexus, qui supradictas damnatas, vanas, fallaces, & perniciosas diuinandi artes, siue scientias exercent, profitentur, & docent, aut discunt, quicquid huiusmodi illicitas diuinationes, sortilegia, superstitiones, veneficia, incantationes, ac præmissa detestanda scelera, & delicta, vt præfertur, faciunt, aut in eis se quomodolibet intromittunt, cuiuscunque dignitatis, gradus, & conditionis existant, tam Episcopi, & Prælati, Superiores, ac alij ordinarij locorum, quàm Inquisitores hæreticæ prauitatis vbiq; gentium deputati, etiam si in plerisque ex his casibus antea non procedebant, aut procedere non valebant, diligentius inquireant, & procedant, atque in eos seuerius Canoniciis pœnis, & alijs eorum arbitrio animaduertant. Prohibentes omnes, & singulos libros, opera, & tractatus huiusmodi iudiciariæ Astrologiæ, Geomantiæ, Hydromantiæ, Pyromantiæ, Onomantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, Artis Magicæ, aut in quibus sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, execrabiles incantationes, ac superstitiones continentur, ac vt supra in memorato indice interdictos sub censuris, & pœnis in eo contentis à quibuscunque Christi fidelibus legi, aut quomodolibet retineri; sed illos Episcopis, & ordinarijs locorum, vel Inquisitori bus prædictis præsentari, & consignari debere. Et nihilominus eadem auctoritate statuimus, & mandamus, vt contra scienter legentes, aut retinentes libros, & scripta huiusmodi, seu in quibus

bus talia continentur, similiter ijdem Inquisitores liberè, & licitè procedant, ac procedere, & pœnis condignis punire, & coercere possint. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cœterisque contrarijs quibuscunque. Vt autem presentes nostrę literę ad communem omnium notitiā facilius deducantur; iubemus illas in Valuis Basilicarum Sancti Ioannis Lateranensis, & Principis Apostolorum de Vrbe, ac in acie Campi Florę affigi, seu appendi, eisque detractis ipsarum exempla, etiā impressa, eisdem in locis affixa relinqui. Et insuper vniuersis, & singulis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, locorum ordinarijs, & Prælatiis, necnon Inquisitoribus hereticę prauitatis vbilibet constitutis per hæc committimus, & in virtute sanctę obedientię districtè precipiendo mandamus, vt per se, vel alium, vel alios easdem presentes literas, postquam eas receperint, seu earum notitiā habuerint, in suis, & singulis Parochialibus Ecclesijs, dum in eis populi multitudo ad diuina continerit, deinde verò semel in anno, & quoties eis expedire videbitur, vulgari sermone publicent, aut publicari faciant. Quia verò difficile foret presentes literas ad singula queque loca, in quibus de eis fides facienda erit, deferri; Volumus, vt earum transumptis, etiā impressis, manu Notarij publici subscriptis, ac paruo sigillo Sanctę Romanę, & vniuersalis Inquisitionis, aut alicuius Pręlati, vel Curię Ecclesiasticę munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra vbique locorū adhibeatur, quę eisdem originalibus literis adhiberetur, si essent exhibitę, vel ostensę. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statutorum, mandatorum, prohibitionis, iussionis, commissionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręsumperit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominiçę, Millesimo quingentesimo octuagesimo quinto, Nonis Ianuarij, Pontificatus nostri Anno primo.

BVLLA PII PAPAE V.

Contra non recitantes horas Canonicas.

IVS Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. EX proximo Lateranensi Concilio, & salubris sanctio emanauit, vt quicumque habens beneficium Ecclesiasticum cum cura, & sine cura, si post sex menses, quam illud obtinuerit, diuinum officium legitimo cessante impedimento non dixerit, beneficiorum suorum fructus pro rata omissionis officii, & temporis, suos non faciat, sed eos tanquam iniuste perceptos, in fabricas ipsorum beneficiorum, vel pauperum eleemosynas erogare teneatur.

Veruntamen multorum animi suspensione tenentur, cuiusmodi ratione predictae ratio sit habenda. Nos huic rei euidentius, atque expressius providere volentes, statuimus, vt qui horas omnes Canonicas vno, vel pluribus diebus intermiserit, omnes beneficij, seu beneficiorum suorum fructus, qui illi, vel illis diebus responderent, si quotidie diuiderentur; qui verò matutinum tantum, dimidiam, qui ceteras omnes horas, aliam dimidiam, qui harum singulas, sextam partem fructuum eiusdem diei amittat; tamen aliquis choro addictus non recitans omnibus horis Canonicis, cum aliis praesens ad sit, fructusque, & distributiones forte aliter assignatas, sola praesentia iuxta statuta, consuetudinem, fundationem, vel alias sibi lucrificasse pretendatis etiam praeter fructuum, & distributionum amissionem.

Item ille, qui primis sex mensibus officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excusauerit, graue peccatum intelligat, admisisse.

Declarantes praestimonia, praestimoniales portiones, & qualiacumque alia beneficia, etiam nullum omnino seruitium habentia obtinentes, cum predictis pariter conuenire.

At quicumque pensionem, fructus, aut alias res Ecclesiasticas, vt Clericus percipit, eum modo predicto ad dicendum officium paruū Beatae Mariae Virginis decernimus obligatum, & pensionum, fructuum, reatunque ipsarum amissioni obnoxium. Nulli ergo omnino hominum liceat

liceat hanc paginam nostrorum statuti, declarationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, Millesimo quingentesimo septuagesimo primo, duodecimo Kal. Octobris, Pontificatus nostri Anno sexto.

BULLA PII PAPAE V.

De clausura Monialium cuiuscunque ordinis, & Religionis.

IVS Episcopus seruus seruorum Dei; Ad perpetuam rei memoriam. CIRCA Pastoralis officij nobis, meritis licet imparibus, desuper commissi curam, quātum nobis ex alto permittitur, inuigilantes, assidue ad ea, per quę singulis erroribus, & excessibus obuiatur, ac personis quibuscumque, præsertim feminei sexus virginitatem suam altissimo vouentibus sub religionis iugo Christo Saluatori in castitatis holocausto famulari affectantibus, semita iustitię, & honestatis declinantibus, ne quicquam in eis reperiatur incōgruum, quod in regularis ponat honestatis gloria maculam, & diuinā meritō possit offendere Maiestatem, opportune succurritur, libenter intendimus, ac in his nostrę vigilantię partes propensius impartimur, prout id in Domino salubriter expedire conspiciamus. Hac igitur perpetuō valitura constitutione, inhaerentes etiā constitutioni fel. rec. Bonifacij Papę VIII. prædecessoris nostri, quę incipit: Periculoso, & decretis Concilij Tridentini super clausura Monialium editis, auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, atque perpetuō decernimus, vniuersas, & singulas Moniales præsentis, atque futuras cuiuscunque Religionis, ordinis, vel militiarum etiā Hierosolymitanarum sint, quę vel iam receptę sint, vel in posterum in quibuscumque Monasterijs, siue domibus recipientur, & tacite, vel expressę religionem professę, etiā si conuersę, aut quocunque alio nomine appellentur, etiā si ex institutis, vel foundationibus earum regulę ad clausurā non teneantur,

tur, nec vnquam in earum Monasterijs, seu domibus etiam ab immemorabili tempore ea seruata non fuerit, sub perpetua in suis Monasterijs, seu domibus debere de cetero permanere clausura, iuxta formam dictę constitutionis fel. rec. Bonifacij Papę VII. prædecessoris nostri, quę incipit: Periculoso in sacro Concilio Tridentino approbatam, & innouatam, quam nos auctoritate præfata etiam approbamus, & innouamus in omnibus, & per omnia, ac illam districtè obseruari mandamus. Quod si aliquę Moniales forsan reperiantur, quę consuetudine etiam immemorabili, aut instituto, vel fundatione regulę suę fretę, animo obstinato huic clausurę resistent, aut quoquo modo reluctentur, Ordinarij vnā cum superioribus earum, omnibus iuris, & facti remedijs compellant easdem tanquam rebelles, & incorrigibiles ad præcise subeundum dictam clausuram, & perpetuo obseruandum. Mulieres quoque, quę tertiarię, seu de pœnitentia dicuntur, cuiuscunque fuerint ordinis in Congregatione viuentes, si & ipsę professę fuerint, ita vt solemne votum emisierint, ad clausuram præcise, vt præmittitur, & ipsę teneantur, quod si votum solēne non emisierint, Ordinarij vnā cum superioribus earum hortentur, & persuadere studeant, vt illud emittant, & profiteantur, ac post emissionem, & professionem eidem clausurę se subijciant: quod si recusauerint, & aliquę ex eis inuentę fuerint scandalosę viuere, seuerissime puniantur. Cæteris autem omnibus sic absque emissionem professionis, & clausura viuere omnino volentibus, interdiciamus, & perpetuo prohibemus, ne in futurum vllam aliam profus in suum ordinem, religionem, congregationemue recipiant. Quod si contra huiusmodi hanc nostram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad sic viuendum omnino inhabiles reddimus, ac illarum quaslibet professiones, & receptiones irritas decernimus, & nullas, prout etiam præsentī decreto irritas facimus, & annullamus. Porro ne Moniales, vel tertiarię prædictę propter hanc clausuram detrimentum, aut incommodum aliquod in earum necessitatibus, maxime in pertinentibus ad illarum victum, patiantur, sed vt eis opportune consulatur, auctoritate Apostolica præfata statuimus, decernimus, præcipimus, atque mandamus Ordinarijs, & Superioribus earum, vt curent colligi fidelium elemosynas per conuersas, quę non sint professę, vel si professę fuerint, sint tamen ætatis annorum quadraginta, & in domibus contiguīs, extra tamen monasterium degant, & non ingrediantur clausuram aliarum monialium nisi in casibus

ex earum constitutionibus præmissis, & de earum domibus exire non possint pro huiusmodi eleemosynis colligendis, nisi de licentia Ordinarij, vel earum superiorum. Et de cœtero nullæ aliæ conuersæ professæ recipi amplius etiam de consensu suorum Superiorum, vel Prælatorum possint: quod si aduersus hanc nostram prohibitionem receptæ fuerint, illarum receptio nulla, irrita, & inanis sit, pro vt ex nunc nullam, irritam facimus, & annullamus. Quod si prædicto modo necessitatibus monialium, & mulierum tertiarium prædictarum succurri sufficienter non poterit, mandamus ipsis Ordinarijs, & Superioribus earum, vt ipsi provideant de alijs personis pijs, & Deo deuotis, quæ fidelium eleemosynas colligant, vel aliàs eo moliori, & commodiori modo, quo fieri poterit, etiam ex opere manuum ipsarum monialium, & mulierum prædictarum arbitrio Ordinariorum, & Superiorum earundem, & pro vt eis congruentius expedire videbitur, provideatur, & succurratur. Et ne propter Monialium numerum excessuum clausuræ observatio violetur, inhærentes etiam similiter dispositioni dictæ constitutionis Bonifacij, & Concilij Tridentini decreto, monialibus prædictis, & illarum Superioribus, & Ordinarijs districtè inhibendo præcipimus, & mandamus, ne plures in earum monasterijs recipiant, & admittant, siue recipi, & admitti permittant, quàm ex proprijs redditibus ipsorum monasteriorum, vel consuetis eleemosynis commode sustentari possint. Mandantes propterea in virtute Sanctę Obedientiæ sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ vniuersis venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in ciuitatibus, & Diœcesibus proprijs præsentibus nostras literas publicari faciant, ac in monasterijs monialium sibi ordinario iure subiectis, in ijs verò, quæ ad Romanam mediate, vel immediate spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ auctoritate, vnà cum Superioribus eorundem monasteriorum clausuram, (vt præmittitur) quamprimum poterint seruari procurent. Contradictores, atque rebelles per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, inuocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Ac vt hoc tam salutare decretum facilius obseruetur, omnes Principes seculares, & alios Dominos, & Magistratus temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordiæ Domini Nostri Iesu Christi, eisdem in remissionem peccatorum iniungentes, quod in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archie-

piscopis, Episcopis, & aliis Monialium Superioribus, assistant, ac suum fauorem, & auxilium præstent, ac impediētes pœnis etiam temporalibus afficiant, præmissis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, statutis, & consuetudinibus, etiam inmemorabilibus, etiam per Sedem Apostolicam approbatis, & confirmatis, priuilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis etiam in fundatione, & institutione eisdem Monasteriis, vel domibus, & Monialibus sub quibuscumq; verborum formis, & clausulis irritantibus, & aliis decretis quibuscumq; concessis, confirmatis, ac etiam iteratis vicibus, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si pro sufficienti illorum derogatione de illis, eorumq; totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu queuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum infererentur, pro sufficienter expressis habentes, quo ad effectū validitatis nostre cōstitutionis tantum derogamus, cōtrariis quibuscumq; . Aut si aliquibus cōmuniter, vel diuisim ab eadē sit sede indultū, quoad interdicti, aut suspendi non possint p litteras Apostolicas nō faciētes plenā, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionē. Per hoc autē in Monasteriis exceptis Ordinarii locorū quoad alia nullam sibi credant iurisdictionē, vel potestātē aliquatenus eis attributā. Volumus autem, quod p̄sentes litterę ad valuas Basilicę Beati Petri Apostolorū Principis, & in Cancellaria nostra, ac acie Campi Florę publicentur, & inter cōstitutiones extrauagantes perpetuo valituras conscribantur. Et quia difficile foret p̄sentes ad singula q̄cunq; loca deferri, volumus, & etiam declaramus, quod earum transcriptis, etiam impressis, manti alicuius Notarii subscriptis, ac sigillo alicuius Pręlati munitis eadem prorsus fides ybicunq; adhibeatur, quę presentibus adhiberetur, si forent exhibite, vel ostense. Nulli ergo omnino hominum liceat hāc paginā nostre approbationis, innouationis, statuti, decreti, mādati, interdicti, prohibitionis, annulationis, p̄cepti, inhibitionis, requisitionis, obsecrationis, iniunctionis, derogationis, declarationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare p̄sumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę, Millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, quarto Kal. Iunii, Pontificatus nostri anno primo.

B V L L A G R E G O R I I

P A P A E X I I I .

*Renuocatio quarumcunque licentiarum ingrediendi Monasteria,
& loca Monialium, & virorum cuiuscunque Ordinis,
& prohibitio vtendi licentijs concessis pro casibus necessarijs, nisi ipsis necessitatibus vrgentibus.*

REGORIVS Episcopus seruus seruorum
Dei, Ad futuram rei memoriam. VBI gratia, & indulta ab hac Sede concessa successu temporis incommodum asferre noscuntur, expedit illa salubri praesidentis consilio submoteri. Proinde Sanctimonialium quieti, & tranquillitati consulere, ac omnia, quae illas à spiritualium rerum cogitatione, & exercitio auocant, impedimenta tollere, periculaque, & scandala ab eis remouere cupientes, auctoritate praesentium reuocamus, & abolemus omnes, & quascunque licentias, & facultates ingrediendi Monasteria, domos, & loca Monialium, ac etiam virorum quorumvis Ordinum, quibusuis etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & alijs cuiuscunque status, & conditionis mulieribus, ac etiam omnes, & quascunque licentias ingrediendi Monasteria, domos, & loca ipsarum Sanctimonialium, quibuscunque viris etiam eiusdem status, & dignitatis, tam à predecessoribus nostris, quam etiam a nobis, & Sedis Apostolicę Legatis, aut alijs ex quibusuis quantumcunque vrgentibus causis sub quibuscunque tenoribus, & etiam derogatorijs derogatorijs, reuocatorum reuocatorijs, alijsque efficacioribus clausulis, irritantibusque, & alijs decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, deq; Apostolicę potestatis plenitudine, atque ad Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorumue Principum contemplationem, vel supplicationem concessas, confirmatas, ac etiam iteratis vicibus renouatas. Cassamusq; & annullamus litteras desuper confectas, & processus habitos per easdem. Inhibentes eisdem, qui illas obtinuerunt, sub ex-

communicationis pœna ipso facto incurrenda, super qua à nemine, nisi à Romano Pontifice (præterquam in mortis articulo) absolutionis beneficium possit impetiri, ne ipsarum licentiarum prætextu Monasteria huiusmodi quouis modo ingredi audeant. Abbatissis verò, nec non Abbatibus, Conuentibus, ac alijs Monasteriorum vtriusque sexus superioribus, & personis, quocunque nomine vocentur, districtè precipimus sub eadem excommunicationis pœna, nec non priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ne in Monasteria, domos, & loca sua quemquam prætextu huiusmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant, vel permittant. Quin etiam sub eisdem pœnis ipso facto incurrendis prohibemus, atque interdiciamus omnibus, & quibuscunque personis Ecclesiasticis, & secularibus, ac etiam ordinum quorumcunque, etiam Mendicantium regularibus, ne prætextu licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in casibus necessarijs tantum ex decreto Concilij Tridentini tribuitur, ne Monasteria ipsa Monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus dumtaxat ingredi, neuè Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, Monasteriorumque, & ordinum prædictorum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, exemptionibus, & indulis Apostolicis illis, eorumque superioribus prædictis, ac alijs quibuscunque per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, & dictam Sedem sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis concessis, & confirmatis, ac etiam iteratis vicibus innouatis, quibus omnibus, eorum tenores, perinde ac si de verbo ad verbum infererentur presentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permanens, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cœterisque contrarijs quibuscunque. Quoniam autem difficile esset presentes ad omnia loca perferri, volumus earum exemplis etiam impressis, manu Notarij publici, & sigillo personę in dignitate Ecclesiastica constitutę munitis, eandem fidem in iudicio, & extra illud vbique locorum adhiberi, quę adhiberetur presentibus, si essent exhibite, vel ostensę. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę reuocationis, abolitionis, cassationis, annulationis, inhibitionis, præcepti, prohibitionis, interdicti, derogationis, &

volun-

voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Domini nicę, Millesimo quingentesimo septuagesimo quinto, Idibus Iunii, Pontificatus nostri Anno quarto.

B V L L A G R E G O R I I

P A P A E X I I I .

*Prelati, & alij Monasteriorum Monialium curam habentes,
in casibus tantummodo necessarijs ea
ingredi possint.*

REGORIVS Episcopis servus servorum Dei; Ad futuram rei memoriam. DVBIIS, quę emergunt, declarationis remedium expedit adhibere. Cum igitur super eo, quod optima, primum ratione Concilium sanxit Tridentinum, deinde in constitutione fel. rec. Pij Papę V. predecessoris nostri nonis Iulij, Pontificatus sui anno tertio, atq; item nostra Idibus Iunii Pontificatus nostri anno quarto editis, fuit prouisum, ne cui in posterum, nisi in casibus necessarijs septa Monasteriorum Monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fuisse sciamus circa personas, quę alterius ad id licentia non indigent, sed sui auctoritate officij nituntur, an liceat eis, p libito suę voluntatis huiusmodi septa ingredi, vel potius seruare debeant ipsi quoque regulam à Concilio præscriptam. Nos omnem hæsitacionis materiam tollere, & viam scandalis præcidere, ac Sanctimonialium quieti consulere volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Prælatos omnes tam seculares, quam regulares, quibus cura, & regimen Monasteriorum Monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta,

ita demum uti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis, ijsq; seniores, ac religiosis personis comitati. Quocirca vniuersos, & singulos Episcopali, seu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate predictos, necnon quorumvis ordinum Abbates, Priores, Ministros, & alios quoscunque superiores regulares serio monemus, ut facultate huiusmodi, qui eam habent, præterquam in casibus, ut præfertur, necessarijs, ne utquam utantur. Quod si contra fecerint, eadem auctoritate Apostolica statuimus, atque decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos pro prima vice, qua contrafecerint, ingressu Ecclesiæ interdictos, pro secunda à munere Pontificali, & à diuinis suspensos, ac deinceps ipso facto absq; alia declaratione excommunicatos existere, regulares verò omni officio, ac ministerio priuatos excommunicationi similiter subiacere. Non obstantibus Apostolicis, ac in Generalibus, & Prouincialibus Concilijs editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, priuilegijs quoq; indultis, & literis Apostolicis quibuscumque Ecclesijs, eorumuè Prelatis, aut Ordinibus in genere, vel in specie sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibuscumque etiam derogatorijs, alijsque fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis quouis modo concessis, approbatis, & innotatis, etiam si illis cauereetur expressè, quod nemo interdicti suspensi, vel excommunicari posset per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam de indulto huiusmodi mentionem, quibus, eorumq; totis tenoribus perinde ac si de verbo ad verbum infererentur presentibus specialiter, & expressè derogamus, ceterisq; contrarijs quibuscunque. Quoniam verò difficile esset presentes ad singula loca perferri, volumus, earum exemplis, etiam impressis, manūq; Notarij publici, ac sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem fidem haberi, quæ haberetur ipsis presentibus, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 23. Decembris 1581. Pontificatus nostri Anno Decimo.

LITTE.

48

LITERAE PROCESSVS
S. D. N. D. CLEMENTIS
PAPAE VIII.

Lectæ die Cœnæ Domini Anno MDXCV.

LEMENS Episcopus servus servorum Dei, Ad futuram rei memoriam. PASTORALIS Romani Pontificis vigilantia, & sollicitudo, cum in omni Christianæ Reipublice pace, & tranquillitate procuranda, pro sui muneris officio assidue versatur, tum potissimum in Catholicæ fidei, sine qua impossibile est placere Deo, unitate, atque integritate retinenda, & conservanda, maxime elucet. nimirum, ut fideles Christi non sint parvuli fluctuantes, neque circumferantur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, ad circumventionem erroris, sed omnes occurrant in unitatem fidei, & agnitionis filij Dei in virum perfectum, neque se in huius vitæ societate, & communionem lædant, aut inter se alter alteri offensionem præbeat, sed potius in vinculo charitatis conjuncti, tanquam unius corporis membra sub Christo capite eiusque in terris Vicario Romano Pontifice Beatissimi Petri successore, à quo totius Ecclesiæ unitas dimanat augeantur in ædificationem, atque ita divina gratia adiutrice, sic præsentis vitæ quiete gaudeant, ut futura quoque beatitudine persolvantur. Ob quas sanè causas Romani Pontifices prædecessores nostri hodiernæ die, quæ anniversaria Dominicæ Cœnæ commemoratione solemnis est, spiritua-lem Ecclesiasticæ disciplinæ gladium, & salutaria iustitiæ arma per ministerium summi Apostolatus ad Dei gloriam, & animarum salutem solemniter exercere consueverunt. Nos igitur, quibus nihil optabilius est quàm fidei inuiolatam integritatem, publicant pacem, & iustitiam Deo auctore tueri, vetustum, & solemnè hunc morem sequentes.

Excommunicamus, & anathematizamus, ex parte Dei Omnipotentis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, auctoritate quoque Beatorum

Apo-

81
Apostolorum Petri, & Pauli, ac nostra quoscunque Hussitas, Vulde-
pitas, Lutheranos, Zuinglianos, Calvinistas, Vgonottos, Anabathistas,
Trinitarios, & à Christiana fide Apostatas, ac omnes, & singulos alios
Hæreticos quocunque nomine censeantur, & cuiuscunque sectæ exi-
stant ac eorum credentes, receptatores, fautores, & generaliter quosli-
bet illosum defensores, ac eorundem libros Hæresim continentes, vel
de religione tractantes, sine auctoritate nostra, & Sedis Apostolica
scienter legentes, aut retinentes, imprimentes, seu quomodolibet de-
fendentes ex quavis causa publicè, vel occultè quouis ingenio, vel co-
lore, necnon Schismaticos, & eos qui se à nostra, & Romani Pontifi-
cis pro tempore existentis obedientia pertinaciter subtrahunt, vel re-
cedunt.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos
cuiuscunque, status, gradus, seu conditionis fuerint: Vniuersitates ve-
rò Collegia, & Capitula quocunque nomine nuncupentur, interdici-
mus ab ordinationibus, seu mandatis nostris, ac Romanorum Pontifi-
cum pro tempore existentium ad vniuersale futurum Concilium ap-
pellantes: necnon eos quorum auxilio, vel fauore, appellatum fuerit.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes Piratas, Cur-
sarios, ac Latrunculos Maritimos, discurrantes Mare nostrum, præci-
pue à Monte Argentario vsque ad Terracinam: ac omnes eorum fau-
tores, receptatores, & defensores.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos,
qui Christianorum quorumcumque Nauibus, tempestate, seu in transi-
uersum (vt dici solet) iactatis, vel quoquomodo naufragium passis, si-
ue in ipsis nauibus, siue ex eisdem eiecta in mari, vel in litore inuenta,
cuiuscunque generis bona, tam in nostris Tyreni, & Adriatici, quàm
in cæteris cuiusque maris Regionibus, & litoribus, surripuerint. Ita vt
nec ob quodcunque priuilegium, consuetudinem, aut longissimè etiã
inmemorabilis temporis possessionem, seu alium quemcunque præ-
textum excusari possint.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, qui in terris
suis noua Pedagja, seu gabellas, præterquam in casibus sibi iure, seu
ex speciali sedis Apostolicæ licentia permissis, imponunt, vel augent,
seu imponi, vel augeri prohibita exigunt.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falsarios liti-
rarum Apostolicarum, etiam in formâ Breuis, ac Supplicationum gra-
tiam,

tiā, vel iustitiā concernentium, per Romanū Pontificem, vel S. R. E. Vicecanc. seu gerentes vices eorum, aut de mandato eiusdem Romani Pontificis signatarum, necnon falsò fabricantes literas Apostolicas, etiam in forma brevis, & etiam falsò signantes Supplicationes huiusmodi sub nomine Romani Pontificis: seu Vicecanc. aut gerentium vices prædictorum.

Item excommunicamus & anathematizamus omnes illos, qui ad Sarracenos, Turcas, & alios Christiani nominis hostes, & inimicos, vel Hæreticos per nostras, siue huius sanctæ Sedis sententias expressè, vel nominatim declaratos, deferunt, seu transmittunt equos, arma, ferrum, filum ferri, stannum, chalibem, omniaque alia metallorum genera, atque bellica instrumenta, lignamina, canapem, funes, tam ex ipso canape, quàm alia quacunque materia, & ipsam materiam, aliaque huiusmodi, quibus Christianos, & Catholicos impugnant, necnon illos, qui per se, vel alios de rebus statum Christianæ Reipub. concernentibus, in Christianorum perniciem, & damnum ipsos Turcas, & Christianæ Religionis inimicos, necnon Hæreticos in damnum Catholicæ Religionis certiores faciunt, illitque ad id auxilium consilium, vel factorem quomodolibet præstant. Non obstantibus quibuscunque priuilegijs quibusvis personis, Principibus, Rebus publicis, per nos, & Sedem prædictam hæctenus concessis, de huiusmodi prohibitione expressam mentionem non facientibus.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes impediētes, seu inuadentes eos, qui victualia, seu alia, ad vsum Romanæ Curiae necessaria adducunt, ac etiam eos, qui ne ad Romanam Curiam adducantur, vel afferantur prohibent, impediunt, seu perturbant, seu hæc facientes defendunt per se, vel alios cuiuscunque fuerint ordinis, præeminentiæ, conditionis, & status, etiam si Pontificali, seu Regali, aut alia quauis Ecclesiastica, vel mundana præfulgeant dignitate.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Sedem Apostolicam venientes, & recedentes ab eadem, sua, vel aliorum opera interficiunt, mutilant, spoliunt, capiunt, detinent, necnon illos omnes, qui iurisdictionem ordinariam, vel delegatam, à nobis, vel nostris iudicibus non habentes, illam sibi temerè vendicantes; similia, contra morantes in eadem Curia audent perpetrare.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinētes, capientes, seu depredantes, Romi
petas,

petas, seu peregrinos ad Urbem causa deuotionis, seu peregrinationis accedentes, & in ea morantes, vel ab ipsa recedentes, & in his dantes auxilium, consilium, vel fauorem.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes S.R.E. Cardinales, ac Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedisque Apostolicæ Legatos, vel Nuncios, aut eos à suis diocesis, territorijs, Terris, seu dominijs, eijcientes. Necnon ea mandantes, vel rata habentes, seu præstantes eis auxilium, consilium, vel fauorem.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui, per se, vel per alios, personas Ecclesiasticas quascumque, vel seculares, ad Romanam Curiam super eorum causis, & negocijs recurrentes, ac illa in eadem Curia prosequentes, aut procurantes, negotiorumque gestores, aduocatos, procuratores, & agentes, seu etiam Auditores, vel Iudices super dictis causis, vel negocijs deputatos, occasione caufarum, vel negotiorum huiusmodi, occidunt, seu quoquomodo percutiunt, bonis spoliant, seu qui per se, vel per alios directè, vel indirectè, delicta huiusmodi committere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel fauorem, præstare non verentur, cuiuscumque præeminentiæ, & dignitatis fuerint.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes tam Ecclesiasticos quàm seculares cuiuscumque dignitatis, qui prætexentes friuolam quandam appellationem à grauatine, vel futura executione literarum Apostolicarum, etiam in forma Breuis, tam gratiam, quàm iustitiam concernentium: Necnon citationum, inhibitionum, sequestro-
rum, monitoriorum, processuum executorialium, & aliorum Decretorum, à nobis, & à sede prædicta, seu Legatis, Nuncijs, Præsidentibus: Palatij nostri, & Cameræ Apost. Auditoribus, Commissarijs, aliisque Iudicibus, & delegatis Apostolicis, emanatorum, & quæ pro tempore emanauerint, aut alias ad Curias seculares, & laicam potestatem recurrunt, & ab ea instante etiam Fisci Procuratore, vel Aduocato, appellationes huiusmodi admitti, ac Literas, citationes, inhibitiones, sequestra, monitoria, & alia prædicta capi, & retineri faciunt, quine illa simpliciter, vel sine eorum beneplacito, & consensu, vel examine executioni demandari, aut ne tabelliones, & Notarii, super huiusmodi literarum, & processuum executione, instrumenta, vel acta conficere, aut confecta,
parti,

parti, cuius interest tradere debeant, impediunt, vel prohibent, ac etiam partes, seu eorum agentes, notarios, executores, & subexecutores literarum, citationum, monitoriorum, & aliorum prædictorum, capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex Cinitatibus, locis, & regnis eijciunt, bonis spoliunt, perterrefaciunt, concutiunt, & comminantur per se, vel alium, seu alios, publicè, vel occultè, quive aliàs quibuscumque personis, in genere, vel in specie, ne pro quibusvis eorum negocijs prosequendis, seu gratijs, vel literis impetrandis ad Rom. Curiam accedant, aut recursum habeant, seu gratias ipsas, vel literas à dicta Sede impetrent, seu impetratis utantur, directè, vel indirectè prohibere, statuere, seu mādare, vel eas apud se, aut notarios, seu tabelliones, vel aliàs quomodolibet retinere præsumunt.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos, qui per se, vel alios auctoritate propria, ac de facto, quorumcumque exemptionum, vel aliarum gratiarum, & literarum Apostolicarum prætextu, beneficiales, & decimarum, ac alias causas spirituales, & spiritualibus annexas ab Auditoribus, & Commissarijs nostris, alijsque iudicibus Ecclesiasticis auocant, illarumue cursum, & audientiam, ac personas, capitula, conuentus, collegia, causas ipsas prosequi volentes impediunt, ac se de illarum cognitione tanquam Iudices interponunt Quive partes actrices, quæ illas committi fecerint, & faciunt ad reuocandum, & reuocari faciendum citationes, vel inhibitiones, aut alias literas in eis decretas, & ad faciendum, vel consentiendum eos, contra quos tales inhibitiones emanarunt, à censuris, & pœnis in illis contentis absolui per statutum, vel aliàs compellunt, vel executionem literarum Apostolicarum, seu executorialium processuum, & decretorum prædictorum, quomodolibet impediunt, vel suum ad id fauorem, consilium, aut assensum præstant, etiam prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum pensionum, seu etiam donec ipsi ad nos informandos, vt dicunt supplicauerint, aut supplicari fecerint, nisi supplicationes huiusmodi, coram nobis, & Sede Apostolica legitimè prosequantur, etiam si talia comitentes fuerint præsidentes Cancellarium, Consiliorum, Parlamento- rum, Cancellarii, Vicecancellarii, Consilarii, Ordinarii, vel Extraordinarii quorumcumque Principum secularium, etiam si Imperiali, Reali, Ducali, vel alia quacumque præfulgeant dignitate, aut Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Commendatarii, seu Vicarii fuerint.

Quive ex eorum prætenso officio, vel ad instantiam partis, aut aliorum

quorumcunque personas Ecclesiasticas, capitula, conuentus, collegia Ecclesiarum quarumcunque coram se ad suum tribunal, audientium, Cancellariam, Consilium, vel parlamentum, præter Iuris Canonici dispositionem, trahunt, vel trahi faciunt, vel procurant directè, vel indirectè, quouis quæsito colore: necnon qui statuta, ordinationes, constitutiones, præeminentias, seu quæuis alia de cetera in genere, vel in specie, ex quauis causa, & quouis quæsito colore, ac etiam prætextu cuiusuis cõsuetudinis, aut priuilegij, vel aliàs quomodolibet fecerint, ordinauerint, & publicauerint, vel factis, & ordinatis vñ fuerint, vnde libertas Ecclesiastica tollitur, seu in aliquo læditur, vel deprimitur, aut aliàs quouis modo, restringitur, seu nostris, & dictæ Sedis, ac quarumcunque Ecclesiarum iuribus quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè, vel expressè præiudicatur.

Necnon qui Archiepiscopos, Episcopos, aliosque Superiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoscunque Iudices Ecclesiasticos ordinarios quomodolibet impediunt, quo minus sua iurisdictione Ecclesiastica contra quoscunque vtantur, secundum quod Canones, & sacræ Constitutiones Ecclesiasticæ, & decreta Conciliorum generalium, & præsertim Tridentini, statuunt, ac etiam eos, qui post ipsorum Ordinariorum, vel etiam ab eis delegatorum quorumcunque sententias, & decreta, aut aliàs fori Eccl. iudicium eludentes ad Cancellarias, & alias Curias seculares recurrunt, & ab illis prohibitiones, & mandata, etiam pœnalia Ordinarijs, aut delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant, eos quoque qui hæc decernunt, & exequuntur, seu dant auxilium, consilium, patrocinium, & fauorem in eisdem.

Quiue iurisdictiones, seu fructus, redditus, & prouentus, ad nos, & Sedem Apostolicam, & quascunque Ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum pertinentes vsurpant, vel etiam quauis occasione, vel causa, sine Romani Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expressa licentia sequestrant.

Quiue collectas, decimas, talleas, præstantias, & alia onera clericis, prælatis, & alijs personis Ecclesiasticis, ac eorum, & Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum bonis illorumque fructibus, redditibus, & prouentibus huiusmodi absq; simili Romani Pontificis speciali, & expressa licentia, imponunt, & diuersis etiã exquisitis modis exigunt, aut sic imposita, etiam à sponte dantibus, &

concedentibus recipiunt. Necnon qui per se, vel alios directè, vel indirectè prædicta facere exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel fauorem præstare non verentur, cuiuscunque sint præminentiae, dignitatis, ordinis, conditionis, aut status, etiam si Imperiali, aut Regali præfulgeant dignitate, seu Principes, Duces, Comites, Barones, & alij potentatus quicunque, etiam Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, Terris quoquomodo Præsidentes, & Consiliarij, & Senatores, aut quauis etiam Pontificali dignitate insigniti. Innouantes decreta super his per sacros Canones tam in Lateranensi nouissimè celebrato, quam alijs Concilijs generalibus edita, etiam cum censuris, & pœnis in eis contentis.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & quoscunque Magistratus, & Iudices, Notarios, Scribas, Executores, Subexecutores quomodolibet se interponentes in causis capitalibus seu criminalibus, contra personas Ecclesiasticas, illas processando, banniendo, capiendo, seu sententias contra illas proferendo, vel exequendo, sine speciali, specifica, & expressa huius Sanctæ Sedis Apostolicæ licentia, etiam si talia committentes fuerint Consiliarij, Senatores, Præsidentes, Cancellarij, Vicecancellarij, aut quouis alio nomine nuncupati.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per se, seu alios directè, vel indirectè sub quocunque titulo, vel colore inuadere, destruere, occupare, detinere præsumperint in totum, vel in partem Almam Urbem, Regnum Siciliae, Insulas Sardinie, & Corsicæ, Terras citra Pharam, Patrimonium Beati Petri in Tuscia, Ducatum Spoletanum, Comitatum Venaysinum, Sabinensem, Marchiæ Anconitanæ, Massæ Trebariæ, Romandiolæ, Campaniæ, & maritimas Prouincias, illarumque Terras, & loca, ac Terras specialis commissionis Arnulforum, Ciuitatesque nostras Bononiam, Cæsenam, Ariminum, Beneuentum, Perusium, Auinionem, Ciuitatem Castelli, Tudertum, & alias Ciuitates, Terras, & loca, vel iura ad ipsam Romanam Ecclesiâ pertinentia, di&æq; Romanæ Ecclesiæ mediata, vel immediata subiecta, necnon supremam iurisdictionem in illis nobis, & eidem Romanæ Ecclesiæ competentem de facto usurpare, perturbare, retinere & vexare varijs modis præsumunt, necnon adherentes, fautores, & defensores eorum, seu illis auxilium, consilium, vel fauorem quomodolibet præstantes.

Volentes præsentis nostros processus, ac omnia, & quæcunque his
literis

liceris contenta quousque alij huiusmodi processus à nobis, aut Rom. Pontifice pro tempore existente fiant, aut publicentur, durare suosque effectus omnino sortiri.

Ceterum à prædictis sententijs nullus per alium quàm per Romanum Pontificem nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc nisi de stando Ecclesie mandatis, & satisfaciendo cautione præstita absolui possit, etiam prætextu quarumvis facultatum, & indultorum quibuscunque personis Ecclesiasticis, secularibus, & quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, ac Militiarum regularibus, etiam Episcopali, vel alia maiori dignitate prædictis, ipsisque Ordinibus, & eorum Monasterijs, Conuentibus, & Domibus, ac Capitulis, Collegijs, Confraternitatibus, Congregationibus, Hospitalibus, & locis pijs, necnon laicis, etià Imperiali, Regali, & alia mundana excellentia fulgentibus per nos, & dictam Sedem, ac cuiusvis Concilij decreta, verbo literis, aut alia quacunque scriptura in genere, & in specie concessorum, & innouatorum ac concedendorum, & innouandorum, nisi in eis etiam casus præsentibus literis expressi comprehendantur.

Quòd si fortè aliqui contra tenorem præsentium talibus excommunicatione, & anathemate laqueatis, vel eorum alicui absolutionis beneficium impedere de facto præsumperint, eos excommunicationis sententia innodamus grauius contra eos, spiritualiter, & temporaliter, prout expedire nouerimus, processuri.

Declarantes ac protestantes quamcunque absolutionem, etiam solemniter per nos faciendam prædictos excommunicatos sub præsentibus comprehensos, nisi prius à præmissis, cum vero proposito vltèrius familia non committendi destiterint, Ac quo ad eos, qui contra Ecclesiasticam libertatem, vt præmittitur, statuta fecerint, nisi priò statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, & decreta huiusmodi publicè reuocauerint, & ex Archiuijs seu capitularibus locis, aut libris, in quibus annotata reperiuntur, deleri & cassari, ac nos de reuocatione huiusmodi certiores fecerint, eos non comprehendere, nec eis aliter suffragari, quin etiam per huiusmodi absolutionem, aut quoscunque alios actus contrarios tacitos, vel expressos, ac etiam per patientiam, & tolerantiam nostram, vel successorum nostrorum quantocunque tempore continuatam in præmissis omnibus, & singulis, ac quibuscunque iuribus Sedis Apostolicæ, ac S.R.E. vndeunque, & quandocunque, quæsitis, vel quærendis, nullatenus præiudicari posse, ac debere.

Non

Non obstantibus priuilegijs, indulgentijs, & literis Apostolicis generalibus, vel specialibus supradictis, vel eorū alicui, seu aliquibus alijs cuiuscunque ordinis, status, vel conditionis, dignitatis, & præminentiæ fuerint, etiam si, vt præmittitur Pontificali, Imperiali, Regali, seu quauis Ecclesiastica, & mundana præfulgeant dignitate: Vel eorum Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, seu locis à prædicta Sede, ex quauis causa, etiam per viam contractus, aut remunerationis, & sub quauis alia forma, & tenore, ac cum quibusuis clausulis, etiam derogatorijs derogatorijs concessis, etiam continentibus, quod excommunicari, anathematizari, vel interdici non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi, ac de ordinibus, locis nominibus proprijs, cognominibus, & dignitatibus eorum mentionem, necnon consuetudinibus, etiam immemorabilibus, ac prescriptionibus quantumcunque longissimis, & alijs quibuslibet obseruantijs, scriptis, vel non scriptis, per quæ contra hos nostros processus, ac sententias quominus includantur in eis se iuuare valeant, vel tueri.

Quæ omnia quo ad hoc eorum omnium tenores, ac si ad verbum, nihil penitus omissos infererentur presentibus proexpressis habentes penitus tollimus, & omnino reuocamus, ceterisque contrarijs quibuscunque.

Vt verò præsentis nostri processus ad publicam omnium notitiam facilius deducantur, chartas, seu membranas Processus ipsos continentes valuis Ecclesiæ Sancti Ioannis Lateranen. & Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe appendi faciemus.

Vt ij, quos processus huiusmodi concernunt, quòd ad ipsos non peruenerint, aut quòd ipsos ignorauerint, nullam possint excusatione prætere, aut ignorantiam allegare, cum non sit verisimile, id remanere incognitum, quod tam patenter omnibus publicatur. Insuper, vt processus ipsi, & præsentis literæ, ac omnia, & singula in eis contenta cò fiant notiora quòd in plerisque Ciuitatibus, & locis fuerint publicata, vniuersis, & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & locorum Ordinarijs, & Prælati vbilibet constitutis, per hæc scripta committimus, & in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, vt per se, vel alium, seu alios præsentis literas, postquam eas receperint, seu earum habuerint notitiam semel in anno, aut si expedire viderint, etiam pluries in Ecclesijs suis, dum in eis maior

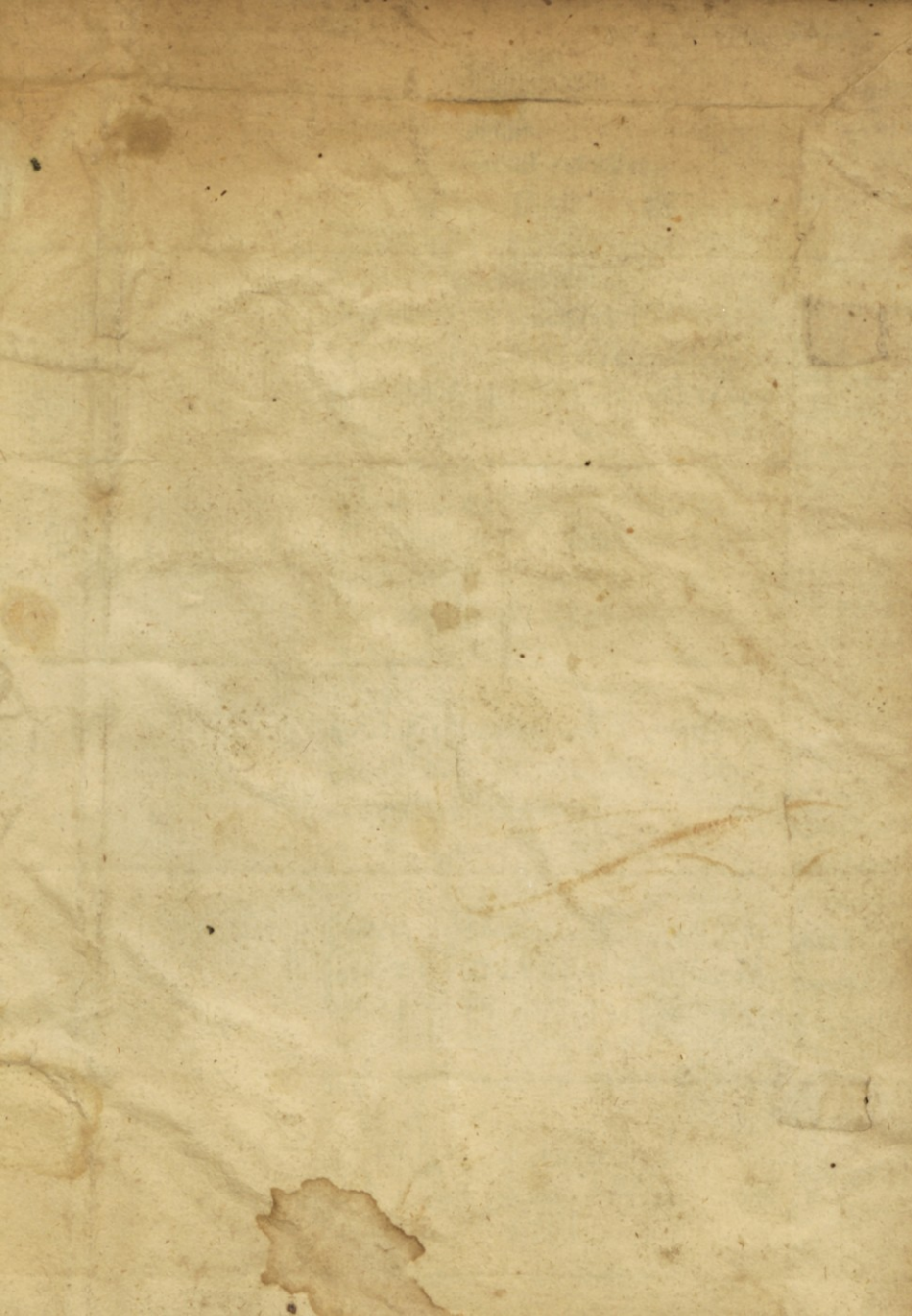
populi

populi multitudo ad diuina conuenerit, solemniter publicent, & ad
Christifidelium mentes reducant, nuncient, & declarent.

Ceterum Patriarche, Archiepiscopi, Episcopi, aliq; locorum Ordina-
rii, & Ecclesiarum Prælati, necnon Rectores, ceterique curam ani-
marum exercentes, ac presbyteri, seculares, & quorumuis ordinum
regulares ad audiendas peccatorum confessiones, quauis auctoritate de-
putati, transumptum literarum penes se habeant, easq; diligenter lege-
re, & percipere studeant. Volentes earundem præsentum transump-
tis, etiam impressis Notarii publici manu subscriptis & sigillo iudicis
ordinarii Romanæ Curie, vel alterius personæ in dignitate Ecclesiastica
constitutæ munitis, eandem fidem in iudicio, & extra illud ubique
locorum adhibendam fore, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si essent
exhibere, vel ostendere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc pagi-
nam nostræ excommunicationis, anathematizationis, interdicti, inno-
uationis, innodationis, declarationis, protestationis, sublationis, reuoca-
tionis, commissionis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu teme-
rario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, Indignatio-
nem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius
se nouerit incursum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno
Incarnationis Dominicæ, Millesimo quingentesimo nonagesimo quar-
to, Decimo Cal. Aprilis, Pontificatus nostri Anno Quarto.

Errata Corrigito.

Folio 3. a contegengendam contegendam. fo. 4. b elemosina eleemo-
syna fol. 5. a ipsisque, ipsique fol. 6. a elegant eligant fol. 7. a prouectio-
nis prouectioris fol. 7. a Vespere Vesperæ fol. 8. a iuxta iuxta fol. 8. b
lanchus banchus. fol. 13. a sublaris sublati. fol. 16. b mortuo mortuo.
fol. 18. a : signum signum: fol. 19. a aduenationes aduehationes. fol. 19.
a Breuiarum Breuiarium. fol. 26. b illos illis. fol. 28. a infringere in-
fringere. fol. 30. b apso lapso. fol. 32. b fractus fructus. fol. 42. leggi
similiter, similiter. fol. 44. leg. poenirentia poenitentia.

multum sufficere potasset et adhuc
ipso duraturus. Addebatur omnibus
us admiratio quod tam quod nullus
vini tam bonum et tam bonum et
lectificabat ut vnum hoc illor
a mirabili quantitate sed etiam sic
Porro illis nescientibus unde
que nouerat fonte hominum unde
cepit largissima manu et manifeste
quos reperire poterat. Sed vno
sic uas illud minui poterat
et in mutari. Cuiusmodi sic mensis
et adhuc perseuerabat ut pub
et vndemue uasque nouo vno
parum quod obrem operabat propter
is euacuaretur extotoque nouo vno
formulaibus redundabat. Porro
gitus retinebat. pariter uero
uo repleret. Adhuc torcularia
e uineis qui pariter perfidebat multum
et pariter. Sed rursus accepit
deinde magnam flasco vini puri
se id hauriendo est extractionem
mixtura diminuit. Propter quod ille
haurit exhaustum vini totum quod
bi uasque aperte atque disponite per
quoniam amplius expectare non
si res misce diebus quodammodo
id vnum clarum. Precedenti die ha
rat aperte totale est nec in uera
ac si plures ante menses nec
remasisset. Itaque ac taliter desic
et quod nulli dubium esse potuit
inter quos vnum hauriri uultum